

8 milliárd parazita

– Az csak egy rakás szar!

Ezek voltak az első szavak, amiket hallottunk tőle.

Már hetek óta minden este itt ücsörgött a kocsmában. Eliszogatott néhány viszkit magában a sarki asztalnál, figyelte a beszélgetéseket és az eseményeket. És egy árva szót nem szólt.

Eleinte kérdegettük egymást, de egyikünk se ismerte, és nem tudott róla senki semmit. Néha meghívtuk egy italra, akkor is csak némán felénk emelte poharát, félóra múlva viszonzta, és ebben ki is merült a kommunikációja velünk.

Mivel annyira nem volt fontos, hogy megtudjuk, ki is ő, nem erőltettük a kapcsolatteremtést. Elfogadtuk olyannak, amilyen.

Már jó néhány hónapja, hogy újságíró lettem. Addig is voltak publikációim, de így végre főállásban, rendszeres fizetésért firkálhattam. Élveztem a melót, meg az ezzel járó sikeremet a kocsmában. Büszkék voltak rám. Helyesebben magukra, hogy egy híres ember a haverjuk. Nem voltam túl ismert, elismert meg mégannyira sem, de egy ilyen kis eldugott negyedosztályú helyen elég annyi, hogy néha megjelent a nevem egy újságban, és máris nagy ember lettem. És velem együtt természetesen ők is, hiszen a nagy ember cimborái.

Aznap este is egy frissen megjelent cikkemért veregették a vállamat lelkesen. Nem tartottam túl értékesnek, számomra teljesen érdektelen ügyről kellett értekezniem. Nem bántam, ez volt az ára annak, hogy néha igazi ütős témákat is feszegethettem. Nem esett nehezemre, megírtam, de nem raknám bele az életművembe. Ez persze nem gátolt meg abban, hogy együtt ünnepeljek velük, így hát ittunk a sikerre. Vannak ugyan kétségeim, hogy a gratulálók közül elolvasta-e akárcsak egy is, de nem igazán tulajdonítottam ennek jelentőséget.

Aztán kiderült: egy valaki mégiscsak kíváncsi volt az irományomra. Az idegen épp a nagy örömködésünk közepette látta elérkezettnek az időt arra, hogy megszakítsa öröktől valónak tűnő hallgatását:

– Az csak egy rakás szar!

Hirtelen döbbsent csendet váltott ki a beszólásával. Nem a szavaival, stílusával vagy kisugárzásával. Egyszerűen csak a ténnyel, hogy megszólalt.

Nyilvánvaló volt, miről beszélt, mégis motoszkált bennem némi kétség. Ki tudja egy ilyen soha meg nem szólalónál. Talán csak emlékeivel viaskodott, vagy szellemeknek válaszolgatott. A többiekben is hasonló tanácsalanságot láttam, így hát feltettem a homályoslató célú kérdést:

– Mi?

– Hát, amit itt ünnepeltek – nézett rám leírhatatlan nyugalommal –, a legutóbbi cikked.

– Hohó! – hördült fel szinte egyszerre az egész kocsmá. Nem voltak agresszív emberek, csak verbálisan készültek rendre utasítani a kéretlen kritikust. Hogy merészelte gyalázni a hősüket? És ezzel persze őket is.

– Nyugi! – állítottam le őket határozottan. – Tulajdonképpen igazá van.

Aztán az idegen felé fordultam:

– Valamiből élni is kell.

Megértően bólintott, miközben felém emelte a poharát. Viszonoztam, és ezzel részünkről le is zártuk a konfliktust.

Nem úgy a többiek. Bírálómat ugyan békén hagyták, de egymás közt azért háborogtak. „Nem úgy van az! Hogy jön ahhoz? Mit ért a dolgokhoz? Ahelyett, hogy örülne! Kinek képzele magát?“, és még hasonló zúgolódásokkal hergelték egymást. Próbáltam jó szóval békítgetni őket, sikertelenül. Végül úgy felbosszantottak, hogy erélyesen hozzájuk vágtam azt a kérdést, amit egyébként soha nem állt szándékomban feltenni:

– Melyikötök olvasta?

A válaszreakciók nem leptek meg. Szó nélkül hol egymásra, hol maguk elé lesegettek. Csak egyikük vigyorgott elégedetten, aki eddig is büszkén hangoztatta, hogy ő bizony soha semmit nem olvasott tőlem.

Természetesen teljesen leült a hangulat. Tudtam, megbántottam őket a lebuktatással. Ők meg tudták, hogy nem sértődhetnének meg ezen. Mégis hirtelen úr keletkezett közöttünk. Szerencsére egy kocsmában nem bonyolult megoldani az ilyen helyzetet:

– Kérek mindenkinek egy italt! Aztán beszéljünk inkább a tegnapi meccsről!

Igazi törzsvendégcsapat, fél óra múlva nyoma sem volt ennek az apró közjátéknak. Én viszont magamban azon görcsöltem, hogy oda kéne ülnöm az idegenhez. Csak az a láthatatlan fal, amit ő épített fel közénk hetek alatt, visszatartott. Bár tulajdonképpen, mintha a hozzászólásával lerombolta volna... Ezt csak elméletben raktam össze, a valóságban épp az ellenkezőjét éreztem.

Végül mégis úgy döntöttem, hogy a megjegyzését kapcsolat-felvételi szándékként értelmezem. Odaültem az asztalához.

- Ki vagy te, egyetlen olvasóm? Legalábbis a jelenlévők közül.
  - Nincs jelentősége.
  - Lehet. Annak sincs, hogy mit keresel itt?
  - Miért, te mit keresel?
  - Én szórakozok, dumálgatok, hülyéskedek.
  - Most. De te is szoktál néha csak nézelődni, figyelgetni.
  - Igen – ismertem el –, van, amikor olyan hangulatban vagyok.
  - Én meg mindig.
  - De most valamiért mégis feladtad a kívülállóságot.
  - Vannak nagyon jó írásaid – magyarázta komoly arccal. – Zavart, hogy ezt a gyenge cikket ünneplitek.
  - A minőség itt nem lényeges, valamit mindig ünnepelni kell.
  - Közben én is megértettem.
  - Miből?
  - Többek közt abból, hogy tisztában voltál vele, hogy nem is szokták elolvasni.
  - Ellentétben veled, aki nem is egyet.
  - Mindet.
  - Ez igazán megtisztelő – nyögtem ki ezt a gyenge frázist meglepetten.
  - Ugyan! Sokat olvasok.
  - Akkor is.
- Itt egy kicsit megrekedtünk. Váratlanul közlékeny volt ahhoz képest, hogy azt gondoltam, gyorsan le fog rázni. Mégis zavart, hogy csak válaszolgatott, mintha nem is érdekelné semmi. Pedig belém már nagyon befészkelte magát az az érzés, hogy nem véletlenül van itt.
- Nem vagyok beképzelt, mégis itt motoszkál bennem egy ilyesmit sugalló gondolat, illetve kérdés.

- Igen.
  - Mi igen?
  - A válasz a kérdéssre – mintha össze akart volna zavarni.
  - Na, ne! Gondolatolvasó vagy?
  - Csak játszok.
  - Ne viccelj már! Eddig egy szót sem szóltál, most meg egyből játszol?
  - Ilyen hangulatom van – vetette oda flegmán.
  - Oké. Mit akartam kérdezni?
  - Nem elég, hogy válaszoltam?
- Lehet, hogy hülyéskedett velem, de akkor jól leplezte. Még nem láttam embert ilyen fapofával poénkodni.
- Na jó, szerintem csak blöffölsz. Ötven százalék esélyed van arra, hogy bejőjjön.
  - Kevesebb, mert nem csak eldöntendő lehet a kérdés.
  - Elég, feladom. Tehát a nagyképű gondolatom: miattam jársz ide?
  - Jól válaszoltam.
  - Áááá! Ezt csak azért mondod, hogy igazad legyen.
- Erre csak megvonta a vállát, ivott egy kortyot, és továbbra is faarccal bámult a képembe. Nem tréfált. Ha belegondolok, kitalálható volt, hogy mi járt a fejemben. Talán ezt nevezhette játéknak, mert mindvégig komolyan beszélt.
- Miért?
  - Hogy figyeljelek. Hogy többet tudjak rólad.
  - Ezt nem hiszem el! – kezdtem enyhén indulatos lenni. – Olvasod a cikkeimet, aztán idejössz feltérképezni. Minek?
  - Kideríteni, hogy megfelelsz-e a céljaimnak.
- Talán az italok hatására ezt abban a pillanatban felháborítótnak találtam:
- A céljaidnak? És mi van az én céljaimmal?
  - Mit hisztizel? Keresek egy alkalmas embert, akivel aztán vagy megegyezünk, vagy nem.
  - Bocs! – beláttam, kissé túllihegtem a dolgot. – Csak szokatlan ez a becserkészős-megfigyelős módszer.
  - Pedig nem ismerek jobbat.
  - Ha jól belegondolok, igazad van.

Kezdttem felfogni, hogy milyen érdekes helyzetbe kerültem. Talán még megszokott kis nyugis életembe is jelentős változást hozhat. Ennek megfelelően erőteljesen felpörgött az agyam:

– Tehát keresel valakit egy melóra vagy feladatra. Elképzelni sem tudok olyat, ami ennyire körültekintő kiválasztást igényelne. Meglehetősen különleges tevékenységről lehet szó.

– Helyes meglátás.

– Továbbmegyek: megfeleltem.

– ??? – olyan meglepett, értetlen képet vágott, hogy rém büszke voltam magamra, amiért ki bírtam zökkenteni magabiztosságából.

– Felfedted a ténykedésed, tovább már nem tudsz értékelhetően megfigyelni, mert befolyásolva vagyok azáltal, hogy tudok róla.

– Bravó! – őszinte elismerés volt, nem gúnyos.

– Ha megbuktam volna, szépen szó nélkül kisétálsz, és soha többé vissza sem jössz.

– Igaz. De azért pontosítanék annyiban, hogy alkalmasnak találtalak arra, hogy a vizsgálat következő lépcsőfokára lépj.

– A beszélgetés.

– Úgy van!

– Tehát az elemzésem zajlik, mióta ideültem – néztem a szemébe.

– Gyakorlatilag igen.

– Ennek része az is, amit játéknak nevezted, ugye?

– Félreérintsz. Ez nem teszt – magyarázta –, nincs semmiféle stratégia a háttérben, amivel vizsgáztatnálak. Ez egy valódi beszélgetés, amiből aztán leszűrök egyet s mást.

– Például azt, hogy semmivel sem lettél okosabb, mert pontosan úgy beszélek veled, mint a többiekkel, amit viszont már hetek óta megfigyelhettél.

– Részben igaz, de azért most lényegesen jobban vagy élesítve.

Pedig nem voltam teljesen koncentrált, hisz végig azon járt agyam egy mellékvonala, hogy mi a francot akarhat.

– Valami azt súgja, nem vagy hajlandó egy szót sem elárulni a feladatról.

– Egyelőre valóban nem.

– Nagyon szívesen beszélgetnék veled szinte bármennyit, ha nem tudnék a szándékaidról. Így viszont kissé frusztráló – mértem fel a helyzetet. – Tehát meddig megy ez így?

– Tulajdonképpen az első résszel megvolnánk. A folytatáshoz más környezetre van szükség. Nappal, egy nyilvános, szabad ég alatti helyen.

– A szemközti ház mögött van egy park. Holnap délután háromkor?

– Tökéletes.

– Akkor én most eltávoznék a pulthoz – emelkedtem fel az asztaltól. – Innom kell egyet. Meg emésztgetnem ezt az egészet. Amit persze lehet, hogy úgy oldok meg, hogy még többet iszom.

– Egészségedre!

– Nem is intesz óvatosságra, hogy holnap fontos dolgom lesz?

– Nem olyan embert keresek, aki helyett nekem kell gondolkodnom. Tudni szoktad, mit csinálsz.

Ez tényleg hülye kérdés volt tőlem. Homlokomra böktém, elvigyorodtam, és egy vizslát-intéssel elindultam italt kérni. Vicces volt a búcsú erre a négy-öt méterre, ugyanakkor mégsem. Mert ahogy elhagytam az asztalát, újra ott volt a láthatatlan fal.

Meglepően jól aludtam, a történetek nem zavarták meg az álmom. Viszont ahogy felébredtem, máson se bírt járni az agyam, mint a délutáni találkozón. Kissé felületesen, de azért sikerült elvégezni a munkám, aztán várakozásokkal telten elindultam a parkba.

Már ott ült egy padon, érezhetően régóta. Ijedten néztem az órára, de megnyugvással állapítottam meg, hogy nem késtem el.

Az üdvözlést követően lehuppantam mellé.

– Korán érkezted – osztottam meg vele az észrevételem.

– Jó itt.

– Az igaz – adtam át magam én is ennek az érzésnek.

Megint nem volt túlzottan szószátyár, pedig ugye ő kezdeményezte ezt a találkozót. Gondoltam, elpihengetek, elnézegetek itt, míg meg nem szólal. Őt jól láthatóan egy cseppet sem feszélyezte a hallgatás, nekem viszont egy idő után kezdett kínossá válni. Nem is bírtam sokáig:

– Te akarsz megtudni valamit, mégis mintha azt várnád, hogy én beszéljek.

– Jó meglátás.

– Csakhogy gőzöm sincs, mire vagy kíváncsi, így elég nehéz – morgolódtam.

– Gyakran szoktál sétálgatni, néhol elücsörögni, álldogálni. Mélyen elgondolkodva. Mindig érdekelt, mik járnak ilyenkor a fejedben.

– A cikkekben megtalálod.

– Naaa! – adott hangot kétkedésének.

– Oké, nem mindent. Amit nem, azok a leendő írásaimban lesznek benn.

– Ebben biztos voltam, de engem ennél konkrétan érdekel.

Elnevettem magam:

– Ennél konkrétan az én fejemben sincs meg!

– Értem én, hogy nincs még kidolgozva, de azért megfogalmazódott ott néhány gondolat.

– És te ebbe szeretnél belelátani.

– Pontosan.

Elkezdtem törni a fejem, hogy kéne ezt megvalósítani, mikor meglepetésemre, félredobva eddigi csak reagáló hozzáállását, ő kezdett beszélni:

– Játsszuk azt, mintha egyedül elmélkednél itt. Aztán oszd meg velem, amik épp eszedbe jutnak.

– Furcsa, de tetszik. Rendben.

Elterpeszkedtem, ahogy máskor szoktam ilyen esetben, és hagytam csapongani a gondolataimat. Nem kellett sokat várnom, nem először töprengtem ezen a padon. Gyorsan beugrott, legutóbb mik is foglalkoztattak itt.

– Látod, mi van velünk szemben?

– A játszótérre gondolsz?

– Igen. Nem látsz rajta semmi furcsát?

– Hinták, mászóókák, homokozó, füves terület, hátul sportpálya, kis kerítés az úttest felé – próbált valami érdekeset találni. – Ilyennek kell lennie egy játszótérnek, nem?

– Hogyne, nincs is ezzel semmi gond.

– Akkor mivel van?

– Mondjuk azzal, hogy üres!

– Aha! – nem oszlott el teljesen az értetlensége. – Talán rosszkor jöttünk.

– Süt a nap, kellemes meleg van, nincs hőség. Délután van, az iskolák, óvodák már szélnek eresztették a gyerekeket. Akkor mikor jönnénk jókor?

- Esetleg tanulnak, segítenek a házimunkában, ilyesmi.
- Jó, akkor várjunk! – dőltem hátra teátrálisan.
- Csak nem azt akarod mondani, hogy ha estig itt ülünk, akkor se lesz itt senki?
- Mondom vagy nem, ez bizony így lesz.
- Minek építették? – vált érdeklődőbbé.
- Ó, nem volt ez mindig így. Egy emberöltővel ezelőtt reggeltől estig használták, ilyen szép délutánokon meg kifejezetten tele volt.
- Miért változott ez meg?
- A technikai fejlődés.
- ? – csak megemelt szemöldökével kérdezett.
- Az otthonukban szórakoztatják őket a gépek. Bámulják a TV-t, videojátékokon játszanak, püfölik a számítógépet.
- Egyedül?
- Akár úgy is, de a gépeken keresztül kapcsolatban is állhatnak egymással.
- De ez csak egy virtuális társaság, nem személyes kapcsolat!
- Így van.
- És semmi mozgás! – esett le neki, mi is a lényeg.
- Pontosan.
- De hát a szülők? Azt mondtad, ők még itt nőttek fel a játszótéren.
- A legtöbb beletespedt ebbe az új világba, némelyik még élvezi is. Amelyik meg nem ilyen, hiába zavarja ide a gyereket, egyedül mit csináljon? Hiába hívná az ismerőseit, nem hagyják ott a virtuális kapcsolataikat a többi gyerekkel, akiket nem küldtek el a gépek közeléből.
- Értem – gondolkozott el. – Viszont nem látom olyan súlyos problémának, mint te. Legalábbis a vehemenciád erre utal. Megmagyaráznád?
- Semmi közük az élethez, a valósághoz! A fizikai játékok, a sport fejlesztik az erőt, a gyorsaságot, az ügyességet, a reflexeket, a mozgáskoordinációt. A szüleik még futkároztak, versenyeztek, a fiúk még harci játékokat is üztek, botokkal, hógolyókkal, vagy egyszerűen birkóztak. Járták az erdőket, folyópartokat. Bungalókat, tutajokat, eszközöket eskábáltak.
- De, ahogy te fogalmaztál, ebben az új világban nincs is ezekre szükségük. Tévednék?

– Kis burokba zárt életüket eltengethetik így is, igazad van. Legfeljebb lényegesen kevésbé lesznek egészségesek. De az se gond: vannak gyógyszerek, segédeszközök, műtétek! – váltott gúnyba az előbbi háborgásom.

– Akkor mi itt a probléma?

– Két dolog. Az egyik: mire lesznek képesek, ha ezt a kényelmes látszat-életet biztosító rendszer összeomlik?

– Ez bekövetkezhet?

– Hohó, de még mennyire! Nincs is olyan messze az az idő.

– Na! Ez érdekelne – lelkesedett be, legalábbis önmagához képest.

– Az a baj, hogy már eddig felmerültek mellékvágányon olyan témák, amiket kedvem lenne külön-külön is boncolgatni. Előbb zárjuk le ezt!

– Rendben.

– Tehát az összeomlás után a megszokott kényelmes módon már nem juthatnak élelemhez, vízhez, ruházathoz, tetőhöz a fejük fölé. Akik így nőnek fel, az első hetet sem élik túl.

– És erre csak te gondolsz? – hitetlenkedett.

– Nem hiszem. Csak meggyőződésük, hogy ez még a legifjabb generációt sem fogja érinteni.

– Igazuk lehet?

– Talán – zártam le ezt a részt. – De akkor szerepet kap a másik probléma, a korcsosulás. Ezzel az életmóddal néhány generáció után teljesen életképtelen utódaink lesznek. Mármost a valódi életre képtelenek. Márpedig addigra tuti beüt a krach.

– Tehát kipuhtul az ember.

– Nem. Emiatt csak a civilizált ember tűnne el, bár lehet, nem is kár érte. Viszont ez csak egy azon veszélyforrások közül, melyekkel magunk alatt vágjuk a fát.

Elhallgattunk. Én elkenődtem, ő meg mintha a hallottakat rendezgette volna magában. Egyre erősebben kívántam egy italt, úgyhogy ismét én szakítottam meg a csendet:

– Előbb-utóbb biztos megkérdezted volna, miért járok annyit kocsmába.

– Ez elég hirtelen témaváltás volt, ettől függetlenül igaz.

– Nem volt váltás. Ezekről a gondolatokról, a többfrontos emberi hülyeségtől, a tehetetlenségemtől úgy el tud szállni belőlem az életerő, hogy azt csak itallal, és a hozzá tartozó társasággal tudom

megakadályozni. Szánalmas, tudom, de ez van. Talán egyszer majd tudok rajta változtatni, de nem most – hagytam pár másodpercet, hogy megértsen. – Szóval menjünk kocsmába!

– Értelek, sőt támogatom is az ötletet, csak még nem érzem lezártnak a témát. Legalábbis egy kérdés még felmerült bennem.

– No, annyit talán még kibírok – adtam meg magam.

– Ezeknek a gyerekeknek később se jön meg az eszük? Nem zavarja fiatalemberként őket, hogy milyen dagadtak vagy milyen csenevészek?

– Ó, pszichológiailag remekül tudják ezt kezelni. „Fogadd el magad olyannak, amilyen vagy!” „Érezd jól magad a testedben, mindegy, hogy milyen is az!” Aztán persze észreveszik, hogy az ellenkező nem érdeklődését ezzel a maszlaggal nem kelthetik fel. Ekkor csodaszerekhez fordulnak. Bogyókat és eszközöket vásárolnak, hogy fogyjanak és erősödjenek mozgás nélkül, akár a TV előtt ülve. Persze ettől csak a bankszámlájuk fogy. Minimális anatómiai ismeretekkel maguk is beláthatnák, hogy így lehetetlen.

– Újra csak azt tudom kérdezni: ezt csak te tudod?

– Dehogysis! Igazad van, ne általánosítsunk. Sokan hajlandóak edzeni a testüket. Bár jórészt ezt is gépeken teszi, ami megint csak nem támogatja a természetes mozgást. De nagyon elkanyarodtunk, hisz már szinte a felnőttekről beszéltem.

– Rendben, térjünk vissza a gyerektémához – értett egyet.

– Bármennyit is küzdenek később, amit akkor nem kapott meg az immunrendszerük, mozgáskoordinációjuk stb., utólag már nemigen lehet megadni. Többen sportolnak, ami nagyon jó. Viszont ott fixek a szabályok, míg a játszótéren vagy bárhol csavarogva a saját fantáziájuk alakítja. Szellemileg is fejlődnek. És akkor még a természet-közeli felcseperedés pozitív hatásairól nem is beszéltem... Állíts már le, mert rám jött a szófosás!

– Pedig ez lenne a munkád.

– Mi van? – azonnal visszahantam szárnyaló monológomból a padra. És még ő beszélt hirtelen témaváltásról...

– Megfeleltél. Állást ajánlok.

– Mit? Hogy pofázzak? – hüledeztem.

– Pontosan.

– Álommeló! Az írás mellett ezt szeretem a legjobban.

– Tudom.

– Na, most komolyan – hitetlenkedtem –, azért akarsz fizetni, hogy dumáljam el neked a gondolataimat?

– Igen.

– Miért nem szponzorálsz meg inkább egy könyvre? Abból még haszon is lehetne.

– Az nem érdekel. Fontosabb az interaktivitás. Kérdezgetni is akarok.

– Ki vagy te? Unatkozó milliomos? Megirigyelted a barokk úrhölgyeket a társalkodónőik miatt?

– Nem mindegy az neked? – őrizte feszesen inkognitóját.

– Jó lenne látnom benne valami értelmet.

– Miért? A mostani munkádban mit látsz? El sem olvassák!

– Rohadj meg!

Ez csak úgy kiszaladt a számon. Eszemben se volt megbántani, főleg, hogy tők igaza volt. Épp ez fájt, az elevenembe vágott.

Úgy tűnt, megértett, mert először csak kuncogott, majd elkezdett harsányan nevetni. Meglepett, hisz talán még mosolyogni se láttam. Mindenesetre ragályos volt, és így én is rendesen kiröhögtem a magam baját.

Aztán gyorsan összekapta magát, és újra tárgyilagosan beszélt:

– Elég, ha azt mondom, van értelme, csak még nem árulom el?

– Van az a pénz...

– Heti 35 óra, a mostani fizetésed háromszorosa.

Elsőre füttyenttem, de aztán józanabb gondolatok jöttek:

– Meddig?

– Nem tudom.

– Pedig nem ártana. Ettől függ, megtartom-e az újságírói állást.

– Értem, de akkor sem tudom... Legyen ötszöröse! Amikor vége, két dolgot kaphatsz: búsás végkielégítést, vagy egy olyan ajánlatot, amelyet ember nem kapott még a Földön.

– Hoppá! – akadtak fenn a szemeim. – És csak rajtam múlik, hogy melyik lesz?

– Attól tartok, erre nem sok befolyásod lesz.

– Ezek szerint bármit pofázhatok, úgyszincs súlya?

– Azért nem vagyok teljesen hülye, ha mellébeszélsz, azt is ki kell magyaráznod.

Nem voltak valami zseniálisak a reakcióim. Ha nem lennék ilyen dumagép, valószínűleg csak pislogtam volna. Amennyiben ezt valaki mesélné, tuti kiröhögném. Magamat is meg kellett csípnem, nem álmodom-e. Ha leendő főnökömmek nem lett volna ilyen erős, komoly kisugárzása, kandi-kamerás szívatásnak gondolnám az egészet. Nehezemre esett befogadni a tényt, hogy ez bizony nem vicc.

– Csak az érzésért, meg mások felé, ki kéne találni egy fedő-sztorit – jutott eszembe.

– Amnéziás társadalomtudós vissza akarja nyerni a régi a formáját.

– Ez jó! Nagyon jó! Akár még igaz is lehet, kinézem belőled. Mindenesetre most már tényleg menjünk a kocsmába.

Nem ellenkezett. Nem mondtam neki igent, pedig a fejemben csak az visszhangzott: „Ez igen király!”

A haverok eléggé meglepődtek, hogy együtt érkeztünk és ültünk le az asztalához. Egy perc múlva viszont már nem is törődtek velünk.

– A kocsmá is beleszámít a munkaidőbe? – vigyorodtam el a gondolattól.

– Hogyne! Legalábbis, amikor dumálunk.

– Lehidalok! Ilyen a világon nincs! Azért fizetnek, amit imádok!

– Meg amihez értesz. Ez nem természetes?

– Jézusom! Te nem amnéziás vagy, hanem földönkívüli! – nevettem, majd a többiek felé fordultam: – Srácok! Kinek van olyan melója, amit akkor is csinálna, ha tele lenne lóvéval?

Kiröhögtek. Egy kivételével:

– Én semmi máshoz nem értek, csak a munkahelyemen érzem magam hasznosnak, ha lenne pénzem, akkor is itt dolgoznék.

– Oké, akkor a következő kérdés hozzád nem szól: ki az, akit azért fizetnek, amihez a legjobban ért?

Még nagyobb röhögés, én meg elégedetten dőltem hátra a székben.

– Azért egy kocsmái törzsgárda elég szűk keresztmetszet – kérdőjelezte meg a jelenség általánosságát.

– Persze, nyilván vannak elégedett emberek, de ez a szeretni-érteni-jólkeresni hármas együtt rém ritka.

– Ezek szerint elfogadod?

– Már amúgy is eldöntöttem, így meg, hogy munkaidőben kocsmázhatok is...

- Gondolom, itt is jó témák merülhetnek fel.
- Hogyne! Még csak itt igazán! Ha netán mégse, akkor itt vannak ezek is – emeltem fel egy napilapot, és a tévé felé mutattam vele. – Újságok, híradók folyamatosan köpik, hogy mi a baj, mégsem vesszük észre. Persze nem problémaként van tálalva, de azért még látható.
- Igen, még ezek is érdekeseek lehetnek.
- Erről jut eszembe, te döntöd el, hogy hasznos-e, amit összehordok?
- Egyes egyedül.
- Akkor nem adnál valami támpontot, hogy ne jártassam a számat feleslegesen?
- Miért, máskor nem szoktad? – egész belejött a szekálásba.
- De, és nem is zavar különösebben, csak jó lenne valami kiindulás vagy behatárolás.
- Teljesen jogos felvetés, hisz nekem is könnyebb lenne úgy. A helyzet azonban az, hogy fogalmam sincs róla, minek lehet jelentősége.
- Tehát csak utólag fogod tudni. A játszóterés dumának volt értelme?
- Azt hiszem, de igazán csak akkor derül ki, amikor a végén összeáll a kép, amire szükségem van.
- Tehát menet közben nem tudsz értékelni, a végső kép minősíti majd a munkámat – összegeztem.
- Az alapfelállítás valóban ez, de azért a megfigyelésed nem ért véget. A teszt továbbra is tart. Folyamatosan.
- Mire? Hisz már felvettél!
- Mint már mondtam: egy lényegesen komolyabb feladatra – enyhén rosszalló volt a hangsúlya, nyilvánvalóan nem szerette ismételni magát.
- Arra viszont azt mondtad, nem tőlem függ.
- Örülök, hogy figyelsz minden szóra – enyhült meg. – Az, hogy egyáltalán lesz-e feladat, arra valóban nincs semmi befolyásod. Hogy alkalmas leszel-e rá, és hogy majd vállalod-e, az viszont csak rajtad múlik.
- A fáradás első jeleit éreztem magamon, túl sok és túl tömény információ és esemény zúdult ma rám.
- Kezd görcsössé tenni, hogy okosakat kell mondanom. Szeretnék ellazulni. Inkább zárjuk most le a munkaidőt.
- Rendben, de lehet, van egy még jobb javaslatom.
- Mondjad, eddig még mindig csak jó sült ki belőle.

– Épp csak elkezdted dolgozni, máris nyalsz a főnöknek? – egyre inkább rákapott a humorra. Persze, ismét jogosan piszkált, ahogy kimondtam, én is éreztem, hogy kissé hízelgősre sikeredett. – Szóval, szeretném, ha könnyedén jönnének belőled a gondolatok. A görcs ellen az az ötletem támadt, hogy azt csinálsz, amit akarsz. Hallgathatsz, beszélhetsz, hülyeséget vagy okosat, itt hagyhatsz, aztán visszaülhetsz, bármit tehetsz szabadon. Aztán a nap végén, mielőtt elválnak útjaink, megbeszéljük visszamenőleg, mennyi időt tekintünk melónak.

– Ez nagyon jól hangzik. És ha addigra berúgok?

– Akkor kénytelen leszel elfogadni az általam megállapított időt.

– Korrektnek tűnsz, elfogadom a javaslatot. Az a gyanúm, ma le is tesztelem, hogy döntesz egyedül. Resetelnem kell!

– Hogy mit? – nézett rám értetlenül.

– Számítástechnikai kifejezés: a memóriában összegubancolódott információk teljes kisöprése, hogy újraindításkor szép rendezetten kerülhessenek vissza.

– És ez működik az emberi agynál is?

– Egészen kiválóan – nevettem. – Nálam legalábbis.

Az est további része ennek megfelelően telt.

Most jött el a pillanat, mikor meg kell nyugtatnom az olvasót. Naplóban ugyan minden munkaórám leírtam, de ebbe a könyvbe az nem került bele. Irdatlan mennyiségű anyag lenne. Nincs ember, akit mindez érdekelne. Sokszor olyan területre tévedtünk, amit én is untam, vagy gőzöm se volt róla, csak találgattunk, vagy egyszerűen – ahogy a kocsmai zsargon mondja – a szart tologattuk ide-oda. Jobbára azért érdekes témákat feszegettünk, de javarészt olyanokat, amik az elkövetkezendő események szempontjából elhanyagolhatók. Ez így nem egészen pontos, mert biztos vagyok benne, hogy minden szavam befolyásolta valamilyen szinten a történéseket. Ugyanis újdonsült főnököm az összes mondatomra szó szerint emlékezett. Tudom, mert gyakran szembesített velük. Úgy szokta mondani, ezekből rakja össze a maga kis képét. És mivel ez a jövőben jelentős szerephez jut, közvetve a munkaidőm minden pillanata hatással volt a történet menetére. Na, ezektől a közvetett dolgoktól kímélem meg az olvasót. Tehát csak azokat a beszélgetéseket örökítettem meg, amiknek a témája

később visszaköszön, illetve amikor szóba került ez a furcsa idegen, vagy az ő titokzatos feladata.

– Miért ugyanide ültünk? – kérdeztem másnap a park padján, mikor odaértem. Még tegnap este javasolta ezt.

– Felmondtál?

– Külső munkatárs lettem teljesítménybérben. Mintha ez még jobban is tetszett volna nekik.

– Rendben. Tehát azért találkoztunk újra itt, mert kíváncsi vagyok, mennyi téma indulhat ki egy ilyen teljesen hétköznapi helyről.

Hát ezen el kellett röhögnöm magam:

– Akkor még hónapokig nem kell új helyszínt keresni. Ha csak a tegnapi beszélgetés mellékszálain indulnék el, akkor is napokig tudnék pofázni.

– Arra is sor fog kerülni. Most azonban az érdekel, ha körülnézel, mi lesz az első látvány, ami beindítja az agyad.

– Oké, rálazulok.

Egy mély levegővétellel hátradőltem.

Aztán azonnal fel is kaptam a fejem:

– Nagyszerű téma közeledik!

– A kutyás nőre gondolsz?

– Arra bizony!

Némán megvártam, míg a közelünkbe értek.

– Milyen kis virgonc! – vettem oda a hölgynek.

– Ja, ilyenkor. Otthon meg állandóan alszik.

– És azt tudod, hogy miért?

– Nem.

– Mert szabadságról álmodik!

– Hülye! – legyintett rám, és továbbállt.

– Ez lenne a téma? – kérdezte a főnököm.

– Akár az is lehetne, hogy milyen jogon tartunk fogságban pusztaszórakozásból állatokat. De annál is érdekesebb, hogy milyen céllal.

– Most mondtad, kedvtelésből.

– Igen, de hogy miféle szükséglet okozza, hogy szórakoztatónak vélik ezt a rabszolgotartást. Mellesleg állatbarátnak nevezik magukat – tettem hozzá cinikusan.

- Igen, ez a nő is szereti a kutyáját, az látszik rajta.
- A maga módján bizonyára. Én viszont tuti nem zárnám be, akit szeretek.
- Aha. Mielőtt belelendülnél, lenne két kérdésem. Álmodnak egyáltalán?
- Láttam már olyan alvó kutyát, amelyiknek futómozgást végzett a lába. Ezt nem tudom mással magyarázni.
- Oké. A másik: tisztában vannak azzal, hogy foglyok?
- Ez már nehezebb – mélyedtem a gondolataimba. – Gyerekkoromban láttam egy csimpánzt az állatkertben, ahogy lehugyozta és leköpdöste a látogatókat, miközben úgy tombolt, hogy túlzás nélkül állíthatom, röhögött. Akkor megértettem: az a majom pontosan tudta, miért van ketrecben. Nem az elfogója és nem is a bezárója miatt. Az is lehet, hogy már ott született, mindegy. Tökéletesen felfogta, hogy azért tölti az életét azon a pár négyzetméteren, hogy a rács előtt ácsorgók bámulhassák.
- Hm...
- Ők a bűnösök. Az ő kedvükért kell fogságban élnie. Ők a felelősek azért, hogy ez a testnedveivel végzett kicsinyes bosszú az egyetlen öröme.
- Ez komoly! – biccentett. – Azért a csimpánz eléggé a csúcson van intelligencia szempontjából. A többinél nem hinném, hogy így lenne.
- Nyilván nem ennyire, de azért a legegyszerűbb akváriumi hálnak is furcsa lehet, hogy úszik előre öt testhossznyit, aztán kopp. Elfordul, halad kettőt, aztán megint nincs tovább.
- Tehát valamilyen szinten tisztába vannak vele – összegzett –, ennyi elég is. Miről akartál beszélni?
- Kicsit konkrétan a simogatható, puszilgatható, ölelgethető, és arra reagálni is tudó házi kedvencek tartásáról. Pontosabban annak a miértjéről.
- Hallgatlak.
- Ezek a szerencsétlenek azért tutujgatnak állatokat, mert az emberi kapcsolatoktól félnek.
- Ez baromság! Már megint túlzol.
- Természetesen – ismertem el. – És kicsit túlozni is fogok mindig, így lehet jobban rávilágítani a jelenségekre. De ettől még nem

baromság. Nehogy azt hidd, hogy én találtam ki! Fennhangon hirdetik saját maguk, mennyivel jobbak az állataik, mint az emberek.

– Ez igaz, ilyen én is hallottam már párszor.

– Ugye? Odáig merészkednek, hogy kijelentik, magasabb érzelmi intelligenciával rendelkeznek nálunk. Miféle embergyűlölet mondat ilyen?

– Gondolom, ez költői kérdés volt – motyogta.

– Mondhatnám, hogy szegények milyen emberekkel lehetnek körülvéve... De nem! Pontosan ugyanolyanokkal, mint ők... Ha utálják, magukat utálják. Akkor mégiscsak bennük lehet a bibi.

– Hm.

– Azt a hozzáállást kapja vissza embertársaitól, ahogy ő viszonyul hozzájuk. És az akár lehet annyira kevés, hogy annál még egy állat is lehet magasabb szinten.

– Egy pillanat! – állított le. – Léteznek egyáltalán állati érzelmek?

– Több jel utal arra, hogy igen. De nem, ahogy a gazdik értelmezik. Hűséggel, barátsággal ruházzák fel őket, pedig csak idomítottak, vagy a létfenntartásuk azt követeli, hogy a gazdinak engedelmességeskedjenek, vagy csak kedvelik, aki a kaját eléjük teszi.

– Ez még nem támasztja alá állításod a félelemtől.

– Ugyanők dumálnak csalódásról, kiábrándulásról, meg hogy becsapták, bántották őket. Ezért inkább a dögeikhez menekülnek. A megbízhatóhoz, a kiszámíthatóhoz, a szeretet illúzióját nyújtóhoz. Azaz: félnek.

– Alaptalanul?

– Várj egy kicsit, hadd élvezkedjek! – vigyorogtam. – Ezt a kifejezést ebben a pillanatban találtam ki, és nagyon tetszik: a hobbiállattartás a szeretet illúziója.

– Hagyjuk az öntömjénezést! Tehát alaptalanul?

– Persze hogy nem! Az emberek nem mindig viselkednek úgy, ahogy várjuk, vagy ahogy szeretnénk. És ez így jó, ettől érdekesek az emberi kapcsolatok. Ez a váratlanság adja ugyan néha a bánatot, de az örömet is. Sokkal nagyobb, mint a megszokott, megkövetelt, hízelgős cirókamaróka, amit a szőr pamacs okozhat.

– És az állatok tényleg kiszámíthatóbbak? – tisztességgel körül akarta járni a témát.

– Muszáj nekik. Amelyik nem, azt elzavarják. Vagy ha nagyobb, veszélyesnek nyilvánítják, és kivégzik.

– Nem mondom? – akadt ki hitetlenkedve.

– Álszent módon elaltatásnak nevezik, de attól még kivégzés.

– Az szép! – háborgott még egy pillanatot, aztán hirtelen ismét a kíváncsi idegenné vált: – Térjünk csak vissza a menekülésre!

– Oké. Az a baj, hogy egyre inkább igazuk lesz. Mert hogyan is várhatnának többet embertársaiktól, mikor egyre többen, ugyanúgy ahogy ők, a dögjeikre fecsérlik idejüket, figyelmüket, megértésüket, türelmüket, szeretetüket. A kör bezárult. Minél jobban menekülünk, annál inkább lesz mitől.

– Most egy kicsit elvesztettem a fonalat.

– Ha azt az energiát – lassítottam a beszédtempómon –, törődést nem a házi kedvenceikre fordítanak, hanem egymásra, könnyebben fogadnak el a másik embert. Ha másért nem, hát azért, mert ő is ugyanezt teszi. De ha egyfolytában tüskéket növesztünk, és begubózunk, mi is pont olyanok leszünk, mint akiket kerülünk.

– Azt akarod mondani, akik állatot tartanak hobbiból, azoknak nincsenek is barátaik? – kicsit mintha szándékosan akart volna félreérteni.

– Dehogyan nincsenek. Rájuk természetesen figyelnek is. Viszont a többi ember felé már erősen csökkent empátiával viszonyulnak. Munkahelyen, közlekedésben, vásárláskor, szórakozóhelyeken... stb.

– Ők nem is fontosak az életükben.

– Közvetlenül nem, de ha nem lennének ennyire közömbösek egymás iránt, a sok idegeskedés, gyűlölködés, konfliktus helyett talán még örömünk is lenne ezekben a helyzetekben. Aztán nem kéne hazaérve az állatot ölelgetve siránkozni, hogy „de legalább mi szeretjük egymást!”.

– Pedig nekem kedvesebbnek tűnnek ezek az emberek – állt ki továbbra is mellettük.

– Persze! Amíg pontosan úgy viselkedsz, ahogy várják!

– Aha... Jól értem, hogy egyfajta elszigetelődésről beszélsz?

– Igen, bár ez közel sem csak rájuk vonatkozik. Sőt, némely emberben fikarcnyi érzés sincs semmilyen élőlény iránt.

– Akkor miért a „gazdi”-kat piszkálsz?

– Talán az zavar, hogy magas az érzelmi fejlettségük, csak célt tévesztett. Meg hogy ezt az egész hobbitartást képmutatóan állatszeretetnek állítják be.

– Te viszont semennyire sem kedveled az állatokat – állapította meg.

– Nagyon rossz következtetés! – tiltakoztam. – Kifejezetten imádom őket. Ezért nem aláznék meg egyet sem azzal, hogy kedvtelésből fogva tartom.

Eközben a nő látványosan bemutatózott a kutyájával. Mintha azzal vádoltam volna, hogy nem foglalkozik vele.

Főnököm lelkesen nézte:

– Milyen okos!

– Ez a kutya okos?! – háborodtam fel. – Hiszen azt teszi, amit mondanak neki! Semmi önállóság, egyéniség, szabad akarat!

– Most ugye viccelsz? – nézett rám megrökönyödve.

– A megalkuvó, idomított embert okosnak neveznéd?

– Bizonyos helyzetekben.

– Hacsak úgy nem – hagytam rá, nem kívántam a kivételes esetekről beszélni.

Ezután a nő meglehetősen indulatosan jött oda hozzánk:

– Elnézést, de akaratlanul is a fülemig jutott néhány foszlánya a beszélgetésnek. És nem tudtam megállni, hogy ne adjak hangot ellenvéleményemnek.

– Csak tessék! – nem csupán udvariaskodtam, tényleg érdekelt.

– Engem igenis szeret a kutyám!

– Tudod mit? Tételezzük fel, hogy igazad van! Nem lenne jobb, ha ezt egy emberi lénytől kapnád?

– Hát éppen ez az, hogy nem kapom! – nyavalygott megkeseredetten.

– Miért, te adod valakinek?

– Ööö... – hebegett.

– Segíték, ne erőlködj! Igen, adod. Neki! – mutattam a kutyájára.

– Ő megérdemli! – vágta rá büszkén.

– Hogyne! – gúnyolódtam. – Ahogy a láncot és a börtönt is.

Ugyanazzal a legyintéssel lépett le, mint az elején.

– Látod? – fordultam a főnököm felé. – Nem felelt meg az elvárásainak a hozzáállásom, máris a személye elleni támadásnak vette.

– Igen, kicsit talán alátámasztotta a hölgy az eszmefuttatásod – ismerte el.

– És az is kiderült, hogy olyan szeretetet vár el másoktól, amelyet ő nem ad senkinek.

– Vagy legalábbis nem feltétel nélkül.

– Meg ha már annyi emberi érzést feltételez a barátpótló állatáról – fűztem hozzá –, igazán beleélhetné magát abba, milyen lehet szinte egész nap egyedül lenni pár négyzetméteren.

Egy kicsit szusszantam, aztán mégiscsak én kiáltottam fel:

– Na, akkor ehhez mit szólsz?!

Egy félkilós, pálcikalábain dülöngélő torzszülemény botorkált felénk. A póráz volt az egyetlen dolog, amiből kitalálható, hogy az egy kutya akart lenni. Bár lehet, csak azzal tartották, hogy ne rogyjon össze.

– Ez meg mi? – kerekedett el a szeme.

– Az emberiség szégyene!

– Micsoda?

– Igen, ezt az ember tenyésztette ki. Szándékosan ilyen babusgatnivaló életképtelenre. Hogy a torz érzelmű gazdi cukorfalatnak becézgethesse.

– Ez szörnyű!

– Az. Ha a farkasoknak megmutatnám, mi lett a génjeikből, zokogva vetnék le magukat a szakadékba.

Főnököm leesett állal bámulta.

– Erre nem lehet mit mondani – ennyit bírt végül kinyögni.

– Hát nem. Maximum azt, hogy ez biztos nem álmodik szabadságról – kezdtem el röhögni. – Egy hétig se maradna életben.

Ő is nevetett, aztán hirtelen elkomorodott:

– Ezt mondtad múltkor a korcsosuló emberre is...

Erre a váratlan, de teljesen helytálló párhuzamra nekem is elillant a jókedvem:

– Meg azt is, hogy akármiről beszélünk, odakeveredünk egy már megtárgyalt témához, hisz minden mindennel összefügg.

– Micsoda bölcsesség! – nem kicsit volt gúnyos a hangja.

– Oké, nem túl eredeti felismerés, de hogy az emberi hülyeség is ilyen szép kapcsolathálót alkot, az engem is meglepett.

- Miért lenne más, mint az élővilág, az éghajlat, vagy az univerzum?
- Igen, a rendszer is hozzátartozik a világ szépségéhez. Beszélhetünk ezekről is.
- A hülyeség jobban érdekel.
- Gondoltam – mosolyodtam el.
- Miből?
- Különben nem engem választottál volna.
- Igaz – nevetett elismerő bólogatással.
- Persze úgyis szóba fog kerülni, mert az emberi butaság akkorára hízott, hogy rendszeresen belepiszkít az említett szépségekbe.
- Egyelőre térjünk vissza az összefüggéshálóra! Vissza tudod vezetni belőle az egészét egyetlen kiinduló pontra?
- Hoppá! – villanyozott fel azonnal az ötlet. – Úgy érted, hogy egy olyan hülyeségre, amiből a többi származik?
- Igen.
- Egy őshülyeség... Egy alaphülyeség... Ez nagyon jó! Hogy lehet, hogy ez nekem még csak meg sem fordult a fejemben? – ez nagyon elgondolkodtatott. – Valószínű azért, mert annyira kusza, irányultság nélküli az egész, hogy még halvány reményként sem csillantotta fel ezt a lehetőséget.
- El tudod képzelni, hogy van ilyen?
- Hajlok afelé, hogy nem. De nagyon tetszik. Jelöljük ki célnak a megkeresését!
- Nem akarok célt, kötetlen beszélgetéseket akarok – fogta vissza a lelkesedésem.
- De az nem zavar, ha esetleg én ebben látom azt a bizonyos értelmet, amit kerestem.
- Tulajdonképpen jó ötlet, csak nem akarom, hogy rágörcsölj.
- Tehát csak dumálunk, aztán hátha kibogozódik magától – összegeztem.
- Pontosan. Az összegubancolózott fonalat, drótot, kötelet is csak lazán tudod kibontani.
- Szép hasonlat – csettintettem –, tökéletesen ideillik.
- Akkor így legyen!
- Sikeresebb lehetne, ha aktívabb lennél.
- Majd annak is eljön az ideje – fordult el látványosan, jelezve, most erről nem hajlandó beszélni.

– No, ez biztató.

Már néhány napja dumálgattunk, mikor elkezdte bökní a csőröm egy dolog. Nem is tartottam sokáig magamban:

– Mindenről pofázok a világban, rám nem vagy kíváncsi?

– Mikor beszélsz, magadat is megmutatod.

– Az csak a véleményem. Persze az is én vagyok, de hogy mi zajlik bennem belül...

– Azt fejezik ki a gondolataid, nem?

– Igen, de a dolgok megélése, az érzések kavarodása mégiscsak más... Mindegy – legyintettem –, hagyjuk! Badarság.

– Nem tudom igazán, mire akartál kilyukadni – szólalt meg kis gondolkozás után –, de van egy kérdésem, ami talán idevág.

– Halljuk!

– Jó eszű vagy, vihetted volna valamire.

– Mire?

– Karrier, pénz, státusz.

– Ezek mik?! – röhögtem fel. – Egyenként is napokig ecsetelhetném milyen értelmetlen, nevetséges dolgok.

– Akkor ne ezeket nézzük! Elérhettél volna valami olyat, amire az emberek csettintettek volna, hogy „ez igen, megcsinálta!”.

– Az én életemre én akarok csettinteni! Leszarom, mit mondanak rá, ha én elégedett vagyok veled.

– És az vagy?

– Nem – vallottam be keserűen. – De sokkal jobban érzem magam, mintha a társadalom által nagyra tartott ócska célokat hajszolnám.

– Mit szeretnél?

– Nem tudom... – nem vagyok normális, hogy ezt a témát erőltettem, hisz csak lelombozódtam tőle. De lehet, hogy kikíváncszolt. – Tudod, mit kívántam magamnak, mikor legutóbb hullócsillagot láttam?

– Gondolom, elárulod.

– Hogy legalább azt tudjam, hogy mit kívánnék...

– Az igen... Szóval gőzöd sincs, mitől lennél elégedett.

– Ahogy mondd. Ellenben vaskos listám van arról, hogy mitől nem – vigyorodtam el –, azokat messzire elkerülöm. Ennek azért tudok örülni.

– Viszont egész biztos agyaltál rajta sokat, ebből mondj valamit.

Rövid gondolatrendezés után megfogalmazódott a válaszom:

– Tudod, ha nem lenne ilyen beteg körülöttem minden. Minden, amihez az embernek köze van... Nem lennének nagy igényeim. Simán elégedett lennék melóval, asszonnyal, családdal, otthonnal, kis sporttal, néhány sörrel, megélhetéssel.

– Nem értem az összefüggést.

– Ezek csak akkor okoznának örömet, ha tudnám, hogy az unokáim is megtehetik ugyanezt.

– Úgy érzed, nem lesz rá alkalmuk?

– Nekik még talán, de az ő unokáiknak már biztosan nem.

– Ez megakadályozhatatlan?

– Nem. Csak éppen semmi jele nincs, hogy szándék lenne rá – ahogy beszéltem, elkeseredésem tovább mélyült. – Sőt, többnyire még a felismerés is hiányzik, hogy nem nézhetjük tovább tétlenül. Minden, amiről eddig beszéltem, és amiről ezután is fogok, mind azt mutatja, hogy csak vágatunk egyre gyorsabban a szakadék felé.

– Ez egy elég lényeges témának tűnik, vissza is térünk rá később, de most maradjunk nálad. Tudom, hogy utasítottál vissza anyagilag jelentősen jobb állásajánlatokat, mint ez az újságírói. Miközben az „épphogy megélek” szinten vegetálsz. Miért?

– Mert rajta van azon az előbb említett listán. Igen, dolgozhattam volna bankban, termelésben, közigazgatásban. Hogy miért nem? Mert akkor én is ezt a szart építettem volna, ami a katasztrófához vezet minket.

– Építi más – vágta hozzám cinikusan.

– Persze. Tudom, hogy ez nélkülem is menni fog. De én akkor se akarok részt venni benne! Egyik kedvenc zenészem énekelt: „... dolgozott, s jelentős kakákat pakolt hozzá a világnagykakához.”¹ Szinte szó szerint ezt érezném. És még csak nem is a szar tornyozásával van a bajom. Eltapicskolnám én, mint gyerekként a homokvárat.

– Hanem?

– Azzal, hogy magam előtt látom, amint az egész összeomlik, és maga alá temet mindannyiunkat. A saját szarunkba fogunk belefulladásni!

– Szép jövőkép – ironizált.

– Tulajdonképpen nem is kár értünk. Csak magunkkal visszük a pusztulásba azt a sok szépet, amit létrehozott ez a bolygó.

– Az ember a természet tévedése?

– Ó, de szép megfogalmazás! Evolúciós zsákutca. Pedig mindenünk megvan hozzá, hogy ne így legyen. Csak... valahogy beteg az egész.

Egy darabig hallgattunk, aztán ismét kocsmázást akartam javasolni, de kedvem támadt volna megszólítani...

– Egész jól el voltunk eddig a neved nélkül, nem?

– Nincs is jelentősége.

– Nincs – értettem egyet –, és nem is igen érdekel, de néha kell a megszólítás. Vagy hívjalak csak főnöknek? Vagy ahogy a cimborákkal nevezünk: idegennek?

– Tőlem!

– Menj a fenébe! Nem kell, hogy az igazi neved legyen. Csak találjunk ki valamit, amire aztán majd hallgatsz!

– Mi a leggyakoribb név a Földön?

– Lehet, hogy az távol-keleti – nevettem el magam –, de azokról gőzöm sincs. Meg furán is hangzana itt. A nyugati világban talán a John vagy a James.

– A John jó lesz.

– Rendben. Tehát azt akartam mondani, hogy: tudod mit, John, menjünk a kocsmába!

– Oké, de tegyünk egy kis kerülőt!

– Hova?

– Mindegy, csak sétáljunk egyet valamerre!

– Te vagy a főnök.

Könnyed témákról csevegve bandukoltunk egy kertvárosi részen. Rámutatott egy kapálgató, metszegető idős házaspárra:

– Na, erről mi jut eszedbe?

Erőltetés nélkül ment a dolog:

– Talán arra számítasz, hogy a természet, vagy valami ahhoz kapcsolódó témába vágnék bele, de a koruk miatt egész más ugrott be.

– Mondjad csak!

– Fialalokat nemigen látni hasonló foglalatossággal.

– Mennyire fiatalokat?

– Jogos kérdés, hisz a gyerekek még élvezik. A kamaszok viszont, és akik épp kezdik felnőtt életüket, utálják a kerti munkát.

– Valóban nem sűrűn látni őket efféle tevékenység közben – ismerte el. – Miért?

– Mert bosszantóan kicsinyes dolognak tűnik a nagyra törő álmoktervek idején.

– Úgy érted, amikor a világ csak rájuk vár, mit nekik néhány fa megpalánta?

– Pontosan.

– Miből gondolod?

– Miből, miből... – tettem néhány teátrális mozdulatot –, hát magamból! Én is ilyen voltam.

– És aztán mi változik?

– Később, mikor ezek az ábrándok összetörnek, eltávolodnak, mégiscsak ki kell valahogy elégíteni az ember természetes teremtvágyát. Ha máshogy nem, hát zöldségekkel-gyümölcsökkel.

– Aha.

– A kert a nagy vereség diadalíve.

Ismét rém elégedett voltam a megalkotott mondatommal. John nem hagyta sokáig:

– Értem... Ahogy nálad a kocsmá!

Hú, ez nagyon talált.

– Félreértesz, nem lenézem őket – kezdtem magyarázkodásba. – Egyszerűen csak valami ilyesmi mozgatórugót látok ebben a témában.

– Jól értettelek. Egyszerűen csak párhuzamot vontam egy másik témával.

– Oké, igazad van! Sőt hangosan is kimondom, hogy örülj: igen, a kocsmá is a kudarc diadalíve! Most jobb?

– Szerinted érdekel az, hogy milyen szinten kezeled a sikertelenséged?

Annyira zavart a cikizése, hogy gyorsan találnom kellett valami mentséget:

– Tudom, hogy a kert tiszteletreméltóbb reakció a be nem teljesedett álmokra, de ne hidd, hogy a kocsmá a legrosszabb.

– Mondod, vagy mutatod? – jött elő újra a kíváncsiság belőle.

– Jobb, ha látod. És erre paradox módon pont a kocsmában lesz lehetőség.

– Akkor menjünk!

A pultnál elkértem a távirányítót, és elkezdtem váltogatni a tévé csatornái között. Aztán megálltam az egyiknél.

– Nehogy már szappanoperát nézzünk! – zúdultak fel többen.

– Nyugi, csak kicsit belepillantunk – csitítottam őket.

– Meg mindjárt kezdődik a meccs is!

– Oké, addigra odakapcsolok.

Figyeltük egy darabig. Reméltem, hogy John se bírja sokáig. Számításom bevált:

– Ebből ennyi elég! – csattant fel egyszer csak. – Mit akartál ezzel?

– Ezt bámulják esténként az emberek.

– Gondolom, különben nem forgatnának és vetítenének ilyeneket – flegma beszólásai gyors felfogásról és átlátásról árulkodtak.

– Nagyon jó észrevétel! Ugyan nem erről akartam beszélni, de ha már szóbahoztad...

– Csak szavad ne feledd!

– Ettől ne félj! – utaltam nevetve a dumaimádatomra. – Szóval többször hallom azt a véleményt, hogy a háttérhatalom az ostoba tévéműsorokkal butít minket.

– Háttérhatalom? Ez érdekel – csillant fel a szeme.

– Majd máskor. Úgyis mindenbe belemagyarazzák. Most ne kanyarodjunk el!

– Oké. Tehát butítás.

– Na, ez az, ami nincs! Ugyanis nem kell! Pont ilyen buták vagyunk, csak kiszolgálják a többség igényét.

– Logikusan hangzik.

– Ránk erőszakolnak filmeket, műsorokat, zenéket? – nem vártam meg, míg más válaszol: – Nem! Ezeket akarjuk, ezért tolják elénk. Ők csak pénzt akarnak abból, hogy sokan nézik. Ezért pont olyan szarokat készítenek, amik az ostoba szórakozni vágyásunkat elégitik ki. Csak miattunk ilyen ócska és primitív. Nem azért, hogy ilyenek legyünk, hanem mert már eleve ilyenek vagyunk!

– Az előbbi felháborodás, mikor idekapcsoltál, nem ezt mutatta.

– Te mondtad, hogy egy kiskocsmá vendégköréből nem kéne általánosítani. Akikről szó van, azok nincsenek itt. Otthon ülnek.

– Ez miért baj?

– Dehogy baj! – hártottam el gyorsan a kocsmára buzdítás vádját. – Ha a családjukkal, hobbijukkal foglalkoznak. A többség azonban ezeket a tré műsorokat bámulja.

– Legalább nem isznak.

– Erre azért ne vegyél mérget! Bár igazából mindegy. A lényeg, hogy a sorozatok figuráinak az életét élik a sajátjuk helyett!

– Már megint hihetetlenül túlzol.

– Igen? Akkor hallgasd meg őket másnap a munkahelyükön, a boltban, az ebédnél! „Az milyen hülye volt tegnap, annak a helyében mit tettem volna, a másik viszont jól megmondta annak a szemétnek”... stb.

– Van közös témájuk – arca nem mutatta, hogy ezt poénnak szánta-e.

– Az van. Míg saját életük meg nincs. Ezeknek a képzelt személyeknek a problémáin jár az agya a sajátjai helyett. Mindegy, hogy azért nézi, mert egyedül van, vagy épp ellenkezőleg: nem akar azzal foglalkozni, aki mellette van. Unja, idegesíti, elege van belőle, de legalább a kedvenc műsor alatt békén hagyja, és nem kell tudomást venni a létezéséről. Mindegyik utálja az életét, de eszében sincs megoldani. Azt viszont kurvára tudja, mit kellett volna tenniük a sorozatbeli hősöknek. Azt várja, mi fog történni velük, és észre sem veszi, hogy saját magával meg semmi.

– Nagyon messze kerültünk a kiindulástól.

– Dehogy! Épp most értünk vissza oda.

– ??? – csak értetlen tekintete kérdezett.

– Nem valósultak meg a nagy álmok? Semmi gond. Az csak keveseknek adatik meg. Láttuk, hogy egyesek a kertben találnak vigaszt. A természet közelében, és tevékenységük eredményét élvezve. Itt vagyunk mi, és még jó páran, akik a kocsmában hús-vér emberekkel beszélgetnek, valódi gondokról, eseményekről. Magunkról, másokról, de létező emberekről. Ezek életközeli dolgok. Viszont egy képernyőt bámulva kitalált személyek képzelt bajain rágódni, és az igazi életet kizárni...

– Tehát belátod, hogy elhamarkodott vélemény volt a kertészkedést a „nagy vereség diadalívének” nevezni?

– Nem, de azt igen, hogy vannak nagyobbak. És mind közül a tévézés a legnagyobb.

– Te nem szoktad nézni? – valahogy mindig megpróbálta a véleményemet magam ellen fordítani.

– De. Azért lehet találkozni jó gondolatokkal, helyekkel, ahova nem juthatok el, élményt adó hangulatú filmekkel. Sok mindenre mondhatom azt, hogy hozzátettek valamit az életemhez, egyéniségemhez. A tévében is előfordultak ilyenek.

– Akkor csak a sorozatokkal van gondod.

– Dehogyan! A zenének csúfolt fürmedvényekkel: a nyálas érzelgősön csöpögnek szerelemről álmodozva, vagy olyan dallam nélküli ritmusokra rázzák magukat, amilyeneket egy légkalapács is eljátszhatna. Meg a gagyi filmekkel, amik direktbe bőggetnek, utáltatnak, szerencsétlenkedésekkel röhöggetnek. A show-műsorok meg... ajjaj...

– Igyunk, mert nagyon belelovalltad magad!

– Ezt azért még elmondom – fogtam vissza az indulatomból. – A lényeg ezekben: mindig legyenek hülyék! A néző büszke lehet magára, hogy különb ezeknél. Nem biztos, hogy igaz, de ha az is, nem nagy kunszt. Élvezettel nézi, és a végén boldogan nyugtázza, hogy mekkora zseni ezekhez a seggfejekhez képest. Elégedett ennyivel, és nem akar okosabb lenni. Nem kell tanulni, megismerni, megérteni dolgokat, hisz így is mekkora király.

– Ezért?

– Annyi ostobát pakolnak eléjük, hogy elhiszik, ők a legokosabbak közé tartoznak. Aztán végül ez annyira beléjük épül, hogy már a valóban okosokat is hülyének nézik.

– Kezdődik a meccs! – kiáltottak rám, erre odadobtam nekik a távirányítót.

Meglepetésemre John összegzésre adta a fejét. Valószínűleg már untattam.

– Tehát az a gond, hogy a tévével helyettesítik sokan az életet.

– Pontosan. Meg, hogy sok a ratyi. De ez mozira, zenére, irodalomra is igaz. Amíg a közízlést kiszolgálják, az olyan is marad.

– Lehetne tanítani ezeken keresztül?

– Miért ne? Bár a fő kérdés talán inkább az, hogy miért ilyen a többség. De az egy egészen más megközelítés, majd egyszer úgyis előjön. Elkerülhetetlenül.

– Feltűnt, hogy egyszer úgy beszélsz, hogy „mi”, máskor meg „ők” – osztotta meg észrevételét.

– Pedig rólunk van szó, emberiségről. Néha kívülállónak képelem magam, nem tudom, milyen jögon. Nézd el nekem ezt a kis gyarlóságom!

– Rendben.

– Ez a tévés jelenség is mindenkit érint, többé vagy kevésbé. Bár ismerek olyanokat – ugrott be hirtelen –, akiknek nincs is készülékük. Egy-két örömről talán lemaradnak miatta, de cserébe tuti igazi életet élnek.

– Ugyan én erőltetem, hogy cél nélkül dumálj, de eddig minden témának volt valami oka. Ennek?

– Az ember korcsosulása. Volt szó a fizikairól, ez meg a szelleminek egy jókora szelete. Bár a kettő kéz a kézben jár.

– Hát igen, egy masina bámulása nem túl aktív tevékenység.

– És még erre jön rá... – jobb megközelítés jutott eszembe. – Figyelted a reklámokat?

– Nagyjából.

– Itt fáj, ott fáj? Gyógyszer! Puffadás? Potenciagondok? Köhögés? Pirulák, bogyók, szerek! Mindenre van! Satnyuló testünk jeleket küld, hogy rosszul bánunk vele, leépítjük, tegyünk már valamit. Hát teszünk! Beszedjük a megfelelő anyagot, és elnyomjuk a jeleket. Kezeljük a tüneteket, fű de jó, már nincs is semmi baj. Pillanatnyilag. Közben szép lassan továbbra is ugyanúgy megyünk tönkre. De ezt csináljuk az életünkkel is, a gazdasággal, a környezettel, az egész bolygóval.

– Mit is?

– A felmerülő problémát gyorsan kezeljük, ahelyett, hogy az egész tennénk rendbe. Sokszor ezek a hevenyészett javítgatások nagyobb kárt okoznak hosszú távon. De az nem számít! Most jó! Kivédünk egy támadást, veregessük csak meg a saját vállunkat!

– Szép párhuzam, de egy kérdésem még van a testről. Elvileg van a szervezetnek védekező rendszere, nem?

– Ami „aljas” módon csak hosszú távon érvényesül. Igaz, hogy akkor tartósan, de ezt lassan éri el. Nekünk nincs erre időnk – gúnyos hangra váltottam. – Minek nekünk immunrendszer! Az orvosságok mellé még sterilizálunk is körülöttünk mindent, meg mindenhol ideális hőmérsékletet kreálunk. Megtehetjük, van technikánk, minek nekünk

alkalmazkodni. Allergiánk van? Irtsuk ki azt, ami okozza. Mindenre van hamisítatlan civilizált megoldásunk.

– Ez tényleg korcsosuláshoz vezet.

– Vezet? Itt van jelen, vastagon! Jó, az allergiát a tönkretett városi levegő is segíti. De láttad, milyen segédeszközöket kínálnak. Nehezen jársz? Talpbetét. Nem megy a hajolás? Pótgerinc. Rosszul alszol? Rád szabjuk a párnát, matracot. Nem használod az izmaidat? Majd elektromosan megrángatjuk. Bármilyen bajod van: sugározd, rezegtesd, magnetizáld.

– Tényleg ezeket tukmálják ránk ezerrel – ismerte el.

– Eljön az idő, amikor majd nem tudunk ezen eszközök nélkül élni. Már most nem tudunk utcára menni egy derűs napon napszemüveg nélkül!

– Ja – láthatóan nehezebbre esett egyetérteni, de kénytelen volt.

– Nehogy napra menj fényvédő kence nélkül! Már mi is eltávolodtunk a természettől annyira, hogy kevesen élnék túl az akár csak egy-két száz évvel ezelőtti életformánkat. Ilyen gyorsan tudunk korcsosulni! Persze ezt fejlődésnek nevezzük.

– Nem túl biztató...

– Ebben a tempóban, még elképzelni sem akarom, milyenek leszünk száz év múlva. Bár nem is kell, mert a többi fronton még ennél is erőteljesebben dolgozunk magunk ellen. Most viszont ebbe nincs erőm belekezdeni – nyúltam inkább az ital után.

– Pedig fontos lehet. De van még időnk.

– Még csak annyit: a korcsosulásnak van egy, talán ennél erőteljesebb mozgatórugója. Az, hogy kiiktattuk a természetes kiválasztódást, és ennek negatív hatásait még egy torz szociális rendszerrel tetéztük is. Erről majd máskor.

– Alig várom. Akkor most nézzük a meccset!

Persze nem bírtam megállni, hogy közben ne pofázzak:

– Hallod a kommentátort?

– Hogyne, mikor te csendben vagy.

Elengedtem a fülem mellett a cikizést.

– Ez egy közepes meccs, része egy hosszú sorozatnak. Mégis röpködnek az ilyen kifejezések: csodálatos, fantasztikus, létkérdés, életbevágó.

- Nekem is megütötte a fülem. Mintha nem is sportról lenne szó.
- Ugye? Nem mondom, akadnak súlyos téttel bíró mérkőzések, és vannak néha kiemelkedő teljesítmények. De ha épp nincsenek, minek belemagyarázni?
- Csak hülye az illető, vagy van valami célja vele?
- Mindenképpen hülye, akkor is, ha csak el akarja hitetni velünk, hogy valami felejthetlent látunk. Néha ugyan belátják, hogy az egészre nem lehet behazudni, ilyenkor azért egy-egy momentumról csak kell szuperlatívuszokban beszélniük.
- A célját még mindig nem értem – feszegette tovább John.
- Talán, hogy az ő szuper csatornájukon mindig szenzációs dolgokat lehet látni, és máskor is őket válasszuk.
- Működik?
- Mit tudom én! Nálam csak azt éri el vele, hogy kiakaszt a szavak elcsépelésével. Minden jóra a csodás szót használja. Nem fogja tudni kiemelni, ha egyszer tényleg azt lát. Ráadásul, ha ezek után valamire „jót” mond, az csak azt jelentheti, hogy rossz. Ha minden fontos dolgot létkérdésnek nevez, mikor majd valamit egyszerűen „fontosnak” minősít, az tuti jelentéktelen.
- Nem mindegy, mit hadovál össze? Szegénynek végig dumálnia kell, még a semmiről is.
- És a semmit is el kell adnia, igazad van – beláttam. – Csakhogy már az emberek is így beszélgetnek. Azt hiszik, érdekesebb a mondandójuk, ha magasabb fokozatú jelzőkbe kapcsolnak. Elcsúsznak a jelentések és a jelentőségek. És nálunk ez már nem is szándékos, szinte automatikus.
- A tévé hatására?
- Azt hiszem. Meg ott a többi média is. Mindent el kell adni. A reklámnak a terméket, a szerkesztőnek a műsort, a politikusnak a hazugságait. És ehhez egyre hangzatosabb kifejezéseket kell használni, hogy jobbnak tűnj a másiknál. Így mélyül tovább ez a kommunikációs válság.
- Azért valahogy mégis beszélgetünk még.
- Hogyne! Próbáljuk tartani a frontot – nevettem, de csak egy pillanatig. – Viszont lehet, ez is közrejátszik abban, hogy nem vesszük komolyan, ami fenyeget minket. Annyi mindenre hallottuk már, hogy tragédia meg katasztrófa, hogy csak legyintünk, ha valaki megpendíti a

jövőnkkel kapcsolatban. Pedig akkor aztán megismerhetjük, mi ezeknek a szavaknak az igazi jelentése.

– Szinte mindig ide lyukadsz ki, és mindig elkeseredsz.

– Miért, örülnöm kéne? És folytathattad volna azzal, hogy ilyenkor mindig kiürítem a poharam, és mindig kérek egy újabbat. És ez aztán sem lesz másként. Egészségedre!

– Rohadjon meg az összes! – üvöltötte az egyik vendég, megtoldva még néhány (az én cseppet sem finom stílusomnak is leírhatatlanul durva) kifejezéssel. – Jobban gyűlölöm őket, mint bármit az életemben.

– Kikről beszél? – kérdezte John.

– Az ellenfél szurkolóiról.

– Ők valamiféle ősellenség?

– Hát a barátom egyértelműen igennel válaszolna. Pedig csak a szomszéd város csapatának a szimpatizánsai.

– Kölcsönös ez az érzés?

– Hogyne! Úgy az igazi! Gyűlölük egymást, pedig szinte azonos gondolkodásúak. Ugyanazt a sportot imádják, ugyanúgy a saját klubjukért rajonganak. Ugyanúgy lelkesek és szenvedélyesek, szeretik a balhét és utálják a rendfenntartókat. Mindegyik számára a szurkolás egy életforma, minden másnál előbbre való. Majdnem tökéletesen egyformák. Csak másik városban vagy kerületben.

– Ezt nem értem.

– Én sem – vallottam be. – Ki kéne jönnöd egyszer a stadionba. Az egyik tábor elordít egy ellenfelet pocskondiázó dalt vagy rigmust, aztán jót röhögnek, rém elégedettek magukkal. Ezzel még nincs is gond, bár lehetnének szellemesebbek és árnyaltabbak ezek a zrikálások. Utána a másik tábor is válaszol valami hasonlóval. Ettől aztán begőzölnek, és vérben forgó szemekkel, fröcsögő szájjal üvöltve rázzák a kerítést, és minimum kitépnék az őket szidalmazók szívét.

– Akik pontosan ugyanazt tették, amit ők, amiért előtte ünnepelték saját magukat.

– Ahogy mondd. Aztán meg keresik a lehetőséget, hogy hol és mikor lehetne szétverni egymás fejét.

Tényleg nem volt túl izgalmas a meccs, mert szurkoló barátunk hozzá kívánt szólni a témához:

– Keressük bizony! Mert én igenis harcolni fogok a csapatért, nem állíthat meg senki!

– És kinek lesz attól jobb, ha eltángáltok néhány rivális drukkert? – kérdeztem.

– Te ezt nem értheted.

– Ha mindenáron hősködni akarsz, keress valamit, aminek értelme is van! Aminek más is tud örülni, nem csak a hasonszőrű haverjaid.

– Mondom, hogy nem érted. Az egy másik meccs. A csapatok a pályán csapnak össze, mi meg az utcán.

– Az jó! Ők legalább nem korcsosulnak – vetette közbe meglepetésemre John, nem bírtam eldönteni, gúnyosan vagy komolyan.

– Testileg...

– Mi van? – csattant fel a barátom megértve a célzást.

– Figyelj! Láttam orosz szurkolókat, felálltak egymással szemben 200 a 200 ellen. Kétórás bunyó volt megbeszélve, addig püfölték egymást. Megszólalt a végét jelző sípszó, megálltak, megölelgették egymást, szinte az összes ellenfelet. Talán még együtt is mentek vodkázni.

– Hát én soha nem fogok ezekkel a tetvekkel ölelkezni meg piálni!

– Látod, itt a különbség! Ők virtusból verekedtek, nemes küzdelemben. Tisztelték az ellenfelet, tudod, miért?

– Na, miért?

– Mert látták bennük saját magukat! Ez így férfias harc. A tieteket garázdasággá silányítja a gyűlölet.

Nem válaszolt, némán visszafordult a tévé felé.

– Honnan ez a gyűlölet? – kérdezte John.

– Nem tudom. Talán zsigerből? Hagyományból? Vagy egyszerűen szüksége van az embernek gyűlölet-célpontra?

Kíváncsi tekintete arra ösztönzött, hogy megpróbáljak felelni az utolsó, félig költőinek szánt kérdésre:

– Úgy tűnik, mindig kell valami gonosznak lenni. Állam, nép, eltérő nézetű csoport (párt, vallás, sportklub), vagy személy, mindegy.

– Szükséglet?

– Amíg bennük látjuk a gonoszt, nem kell szembenéznünk a bennünk lakozóval.

Elhallgattam, de a cimborám nem hagyott sokáig merengeni, újra győzködni próbált:

– Hogyne gyűlölném azokat, akik kifütyülik a himnuszunkat? – átváltott a szomszéd városról a szomszéd országra.

– Te is azt teszed az övékkel...

– Még jó!

– Akkor milyen joggon nézed le őket, amikor ugyanúgy viselkedsz te is?

– Mi csak azért...

– Nem érdekel, hogy ki kezdte! – szakítottam félbe ingerülten. – Ha egyszer, egységesen, csendben felállva végighallgatnátok a himnuszukat, és a végén megtapsolnátok, na, akkor esetleg érezhetnétek magatokat különbnek. Akkor megtapasztalnátok, milyen nagyszerű érzés felülemelkedni, és soha nem süllyednétek vissza erre a szintre. Megértenétek, milyen pitiáner dolog fröcsögni és pocskondiázni. És többé nem gyűlölnétek őket, hanem sajnálnátok.

– De ők ilyenek! És valakinek fel kell venni velük a harcot! És ezt mi megteesszük!

– Én is erről beszélek! Ez egy szellemi harc! És ha meg tudnátok azt valósítani, amit az előbb mondtam, szurkolótábor olyan fölényes győzelmet még soha nem aratott, mint amelyet ezzel ti elérhetnétek.

– Ez lehetetlen!

– Nem lenne az, ha valóban különbek lennének... Ezek szerint mégiscsak ugyanolyanok vagyunk.

– Ez sokkal komolyabb probléma, mint amilyenek elsőre tűnik – fordultam John felé, miután vitapartnerem ismét inkább a tévét választotta. – A gyűlölet gátolja a tisztánlátást, a gondolkodást, és könnyen irányíthatóvá teszi az embert.

– Vannak, akik ki is használják ezt?

– Olyannyira, hogy néha el is hiszem, hogy csak ők keltik és szítják. Be kell azonban látni, hogy igenis ilyenek vagyunk, nem kell ehhez manipulálni minket. Ha rájuk fogjuk, megint csak a felelősségünk alól akarunk kibújni. Viszont kétségtelenül rásegítenek ezen gyengeségünkre, hogy kellemesen kormányozhatóak legyünk.

– Te is tudsz gyűlölni? – kérdezte John.

– Sokat sikerült koptatnom ifjúságom indulataiból, de nem teljesen. Mikor ellopták a biciklim, vagy mikor betörték hozzám, ha a kezeim közé került volna valamelyik elkövető...

– Na, azoknak adtunk volna mi is, bárcsak sikerült volna elkapni őket!
– szólt közbe egy másik cimborá.

– Tudom. Jut eszembe! Mit is mondtál, mennyiért vetted azt a cuccot, amit délután mutattál a többieknek?

– Csak azt mondtam, hogy a boltban tízszer annyi lett volna.

– És arra nem gondoltál, hogy volt valaki, aki kifizette érte a tízszer annyit?

– Én biztos nem lennék olyan hülye! – vigyorgott elégedetten.

– Úgy értem, konkrétan azt a példányt, ami a táskádban lapul, azt vette meg valaki a boltban.

– Lehet. Vagy onnan lopták. Hol érdekel az engem? Itt van, az enyém, és egy csomó lóvét megspóroltam.

– De a biciklitolvajom laposra verted volna?

– Arra mérget vehetsz! – húzta ki magát büszkén.

– Látod, John? Eddig terjed a látókörük, a felelősségérzetük, az összefüggés-érzékelésük.

– Hm?

– Ismerem, tényleg összetörné a csontjait egy rajtakapott tolvajnak. Viszont ha neki kínálnak valami olcsó lopott cuccot, lelkiismeret-furdalás nélkül megveszi. Nem érdekli, hogy az a cucc ugyanolyan fájón hiányzik valakinek, mint nekem a bringám. És azt se látja, hogy ugyanolyan elégedett a jó vásártól az az ember, akinek eladták, mint ő a délutáni csencselésétől. Azt meg végképp nem érti, hogy azért lopnak, mert van, aki megveszi a szajrét.

– Azért ez nem általános, ugye?

– Ha ez olyan ritkaság lenne, ugyan nem haverkodnék vele. Máskülönben meg tök rendes fickó. Ha nem nézném el az emberek kisebb-nagyobb hülyeségeit, senkivel sem állhatnék szóba. Még magammal sem... – emeltem nevetve koccintásra a poharam.

– Oké, sokan nem értik. De hogy kerül ide a felelősségérzet?

– Hát nem ösztönzi a tolvajt azzal, hogy megveszi a szajrét? Nem felelős ezért közvetve minden lopásért?

– Tulajdonképpen... igen.

– Mindegy, hagyjuk is! Hamarosan nem lesz az egyénnek semmi felelőssége.

– Mi van? – néha nem bírta követni a témaváltásaim.

– Mindenért más a hibás. A leggyakoribb bűnbakok a háttérhatalom, vagy a már említett kinevezett gonoszok. De lehet bárki, csak én nem.

– Nagyon a levegőben lóg, amit mondasz.

– Oké, konkrét leszek. Évek alatt dagadtra zabálok magam a gyorsétteremben, beperelem őket, mert nekem senki nem mondta, ha itt ennyit eszek, ekkora leszek.

– Most hülyéskedsz?

– A dohánygyárat is, mert nekem senki nem mondta, hogy kátrányréteget halmozok vele a tüdőmre, és rákos lehetek.

– A dobozon ott a figyelmeztetés – mutatott az asztalra.

– Hogyne! Most már! Minden ostoba figyelmeztetés egy elbukott per következménye. A mikrohullámú sütő útmutatójában szerepel, hogy ne tegyünk bele élő állatot, mert egy barom abban akarta megszáritani a macskáját. De nyert, mert honnan kellett volna tudnia, hogy azzal kinyírja a drága kedvencét.

– Most tuti szívatasz!

– Szívatom? – fordultam a vendégek felé.

Vigyorogva ingatták a fejüket.

– Lehet, hogy jogilag kicsit megcsúrték-csavarták a megfogalmazást, de a lényeg az, amiket mondtam. És tudod mi ezzel a gond?

Csak pislogott, úgy intett nemet.

– Hogy előbb-utóbb tényleg ilyen hülyék leszünk! Nekünk nem kell a következményekkel foglalkozni! Csak tesszük, amit nem tilos, még ha baromság is. Valakinek mondani kellett volna, hogy nem lesz jó vége. Keressük meg, kinek lett volna a dolga! Ő a bűnös, nehogy már nekünk kelljen ezen gondolkozni!

– Korcsosulás...

– Az. És erre is az a duma, hogy fentről hülyítenek minket. Pedig ezt egyértelműen mi generáljuk. Hozzáteszem, szükség van ilyen törvényekre, hisz gyakran valóban hibás a gyártó vagy szolgáltató. De hogy ennyire elferdítjük, kifordítjuk az eredetileg védelmünkre szolgáló jogszabályokat, az bizony a mi bűnünk.

– De ti nem lehettek bűnösök... – vigyorodott el.

– Látom, megértettél. Igen, ez a bűnünk csak az én fejemben létezik – emeltem felé nevetve a poharat. – A legjobbat majd elfelejtettem: a héten vettem észre otthon egy matricát a borotvám hálózati kábelén.

Egy zsinór és egy olló van rajta, áthúzza nagy, piros „X”-szel. Egyre ostobább dolgok. Majd megmutatom, ha nem hiszed.

– Mikor? – csapott le az ötletre, bár nem gondoltam egészen komolyan.

– Egyszer meghívlak ebédre.

– Mikor?

– Nofene, mi ez a sürgetés?

– Közeledik az ajánlattétel ideje, utána már nem mehetünk.

– Hoppá! – kerekedtek el a szemeim. – Felpörögnek az események.

Milyen biztos vagy benne, hogy elfogadom.

– Rossz következtetés. Én egyik esetben sem jövök ide többet.

– És én? – ijedtem meg kissé.

– Ha elutasítasz, megy minden tovább, mintha nem is találkoztunk volna.

– És ha nem?

– Mikor lesz az az ebéd? – látványos hangsúllyal jelezte, lezártnak tekinti a témát.

– Akkor legyen holnap.

– Oké.

Így aztán másnap nálam ebédeltünk.

– Nem is gondoltam volna, hogy jól főzöl – dicsért meg John.

– Csak azt a pár kedvencemet, aminek hajlandó vagyok nekiállni.

– Akkor nem jövök gyakran – humorizált.

– Ezt túl is tárgyaltuk – erre meg én csaptam le, nem vagyok nagy vendéglátó. – Viszont tegnap félbemaradtunk a felelősség témával, holott jóval szerteágazóbb, és messzebbre mutat, mint amikről beszéltem.

– Pedig tetszett a „ne vágd el a vezetéket!” piktogram.

– Ami még erről eszembe jutott, hogy nemcsak a hülyeségeinkért nem vagyunk felelősek. A nevelésünkért sem!

– Hogy érted?

– Vagy szarunk a gyerek egészséges fejlődésére, vagy a levegőtől is óvjuk. Mindegyikkel ártunk. Ha valami baja lesz a kölöknek, és a doki nem tudja két nap alatt meggyógyítani, máris az orvos a hülye. Amennyiben még szövődmény, károsodás is fellép, akkor meg bűnöző is. Sittre vele, nekünk meg kártérítést!

– Azért néha jogos, nem?

– Persze, csak már nem is tudunk elképzelni más okot. Főleg olyat, ami tőlünk ered. Nem tanítjuk meg a gyereket közlekedni, elütik, ki kell végezni a sofőrt!

– Hm...

– Rosszul tanul az iskolában, ostoba a tanár!

– Lehet, nem?

– Hagyjál már ezekkel! – torkolltam le – Persze, hogy lehet! Ritkán. De mi ezt már tényként kezeljük. A mi esetünkben nem lehet másról szó. Fel sem merül, hogy a csemeténk esetleg a fél gyerekkorát a tévé vagy primitív játékgépek előtt töltötte. Vagy hogy én is rossz voltam, szegény ilyen géneket kapott. Vagy hogy részeg voltam mikor fogant. Vagy hogy motiválatlan az otthoni mintától: akár pont olyan akar lenni, akár épp ellenkezőleg. Vagy egyszerűen sosem beszélgettem vele normálisan. Ezek nem lehetnek kérdések, a szülő mindent tökéletesen csinált! Ha mégsem, akkor is a tanár dolga, hogy helyrehozza! Nem vagyok felelős!

– Talán nincs is felelős... – vetette fel.

– Szép gondolat, de pont ez a baj: az mindenképpen kell az embernek! Nem tudja azt mondani: ez van. Nem elégszik meg azzal, hogy lerázza magáról a felelősséget, feltétlenül szüksége van bűnbakra. Megsérül a kölyök valami játékban, a gyártó a hibás...

– Elég már! Értem – zárta le a témát kissé zaklatottan.

Rászoktam, hogy az „elég” szó után hagyok Johnnak egy kis időt. Aztán ha nem kérdezett, folytattam.

– Viszont jó felvetés, mert van olyan eset, amikor úgy hárítja el a felelősséget magától az ember, hogy letagadja még a probléma létezését is. „Nincs semmi gond, miért kellene vétkeket keresni?”

– Félek, erre is tudsz példát hozni – nem volt túl lelkes.

– Többet is, de csak azt mondom, amiben talán a legkárosabb ez az egész gondolkodásmód: a pazarlás. Vegyünk többet, legfeljebb kidobjuk! Igaz még működik, de cseréljük újra! Minden legyen becsomagolva! Egyszer-használatos dolgok kellene, az kényelmes. Megtehetjük, van rá pénzünk!

– Hát, ha van...

– Ember! Ellep minket a szemét! De nem is ez a legnagyobb baj! Minden termék a Föld testéből van kitépve!

– Ezt azért túldramatizálad, nem? – próbálta finomítani a kifejezésem.

– Nem! Szegény bolygó már nem tudja újratermelni, amit felhasználunk.

– Elkanyarodtál a felelősségtől.

– Dehogysis! Éppen ott vagyunk. Pont az a baj, hogy ezt tagadjuk. A Föld sorsa nem az egyén dolga: „Mit árt az én kis gyarló pazarlásom egy ekkora hatalmas bolygónak.”

– Nincs igaza? – szándékosan kötekedett, pedig értette minden szavam.

– Dehogy nincs... – feleltem gúnyos nyájasan, majd felcsattantam: – Csakhogy nyolcmilliárd van abból a kis gyarlóból!

Kissé hátrahőkölt, de folytattam:

– Ennyi embernek a minimális létszükségletéhez szükséges dolgok előállításához a természetet, nem hogy még a „megtehetem” hozzáállásból adódó extrák. Legalább erről tudna lemondani az egyén.

– „Megtehetem” hozzáállás – ízlelgette a szavakat.

– Igen. Tizenkét papír-kéztörölő minden mosakodáskor, vagy a felesleges kaja kidobása, meg a hasznavehetetlen, szükségtelen tárgyak...

– Elég értem – egyre gyakrabban állított le, de mindig igaza volt, mert már valóban rég felfogta.

– A lényeg, hogy minden ilyen hülyeséget területet rabolunk a természettől.

– És ha jól sejtem, nemigen fogja fel, mekkora kárt okoz.

– Hát nem! Innen indultunk: úgy rázza le magáról a felelősséget, hogy egyszerűen tagadja a problémát. A közvetlen környezetében még nem nyilvánul meg annyira látványosan, tehát nem is lehet semmi baj.

– De ugye ezt sem te tudod egyedül? – dobta be visszatérő kedvenc kérdését.

– Persze, hogy nem! Nálam sokkal hitelesebb, elismertebb koponyák figyelmeztetnek rá folyamatosan. Róluk az a vélemény: hülyék, hazudnak, tévednek, vagy legalábbis túloznak. És az ember csak szajkózza tovább magának azt a mondatot, mely minden hollywoodi film legtragikusabb és legkatasztrófálisabb pillanatában elhangzik: „Nincs semmi baj!”

– Pedig épp ebből rájöhetnének: ha a filmen is nagy gond van, mikor ezt mondják, a Földnél is az lehet.

– Hát ez nem biztos, hogy egy létező összefüggés – nevettem –, de nem rossz gondolat.

– Ennek a pazarlásnak a megszüntetése megoldaná a bolygó túlzott kizsigerezését?

– Sajnos nem! Csak lassítaná, és haladékot kapnánk a Föld legfőbb problémájának a kezelésére.

– Mi is az?

– Egyszerűen nem alkalmas nyolcmilliárd ember eltartására.

– Ezt nem hiszem, ismerek olyan... – hirtelen elharapta a mondat végét.

Viszont én felkaptam a fejem, nemigen szokott saját tudásával hozzájárulni a beszélgetésekhez:

– Mit ismersz?

– Ööö... olyan számításokat, amelyek szerint lehetséges lenne.

– Hogyne! A többi élőlény élőhelyének elvételével és kipusztításával. Ha az egész bolygó egyetlen célt szolgálna, az ember eltartását! Úgy elképzelhető. Na, ekkor érdemelnék meg, hogy robbanjon fel velünk együtt az egész!

– Tehát ez csak morális probléma?

– Nem feltétlenül. Nem érthetjük, milyen bonyolult összefüggések szövik át az élőlények együttélését. Egyes fajok megléte illetve kipusztulása milyen hatással van más fajokra, számunkra lényegtelennek tűnők a fontosakra, így végül az emberre. Szerintem, amit olvashattál, az csak egy elméleti számítás lehetett a szükségletünk és a Föld erőforrásainak összehasonlítására. Nem egy valós, összetett élővilág terve. Ez ugyanis tervezhetetlen.

– Váltsunk témát!

– Te vagy a főnök! – kerekedtek el a szemeim. – Csak ennél fontosabb nemigen van.

– Pont ezért!

Nagyon értetlen és kérdő tekintetemmél sem sikerült folytatásra bírnom, de nem akartam ennyiben hagyni:

– Először dobtál a témához valamit a saját ismeretedből...

– Hiba volt.

– Na menj a francba!

Kicsit elgondolkodott, de az a gyanúm, még időt akart nyerni:

– Házigazda! Tölts még italt!

Miután koccintottunk, nagy levegőt vett, és belekezdett:

– Valóban nagyon fontos téma. És valóban lenne véleményem, és több kérdésem is.

– Nagyszerű! – lelkesedtem. – Hol itt a baj?

– Ott, hogy ezt a súlyához méltóan mélyen és alaposan kell megvitatnunk. Ahhoz viszont fel kéne fednem magam.

– Aaaa... öööö... – úgy éreztem, mondanom kellene valamit, de csak ennyire futotta.

– Ezt azonban csak akkor tehetem, ha elfogadod majd az ajánlatom.

Egy ideig még bámultam tátott szájjal, aztán kezdtem magamhoz térni:

– Amit még egy darabig nem teszel elém.

– Igaz, de közeleg az idő.

Felkavart gondolataimból csak ennyi reakció bírt megszületni:

– Itt kell hagyjalak egy cigarettányi időre – álltam fel az asztaltól, és kimentem az udvarra.

Eddig is furcsa alak volt, de nem nagyon foglalkoztam vele. Egy külön, aki olyanért ad sok pénzt, amit élvezek. Most viszont a titokzatossága elérte azt a szintet, amit már nyugtalanítónak találtam. Kezdem azon agyalni, ki a franc lehet, mit akarhat. Már azt is elhittem, hogy valóban valamiféle elképesztő, jelentős dolgot fog felajánlani. Mire elszívtam a cigit, lehiggadtam annyira, hogy félre tudtam dobni az aggodalmam. Kár görcsölnöm rajta, úgyis csak hülye fantáziálásokra telne tőlem. Folytatom lazán, mint eddig, aztán egyszer úgyis kiderül. Ha vállalom...

Ezzel a gondolattal tértem vissza:

– Egy kissé manipulatív, hogy az elfogadásomhoz kötöd az inkognitód feladását.

– Ez két okból is hibás feltételezés. Az egyik, hogy egyszerűen nem tehetek mást. A másik, hogy szinte semmilyen érdekem nem fűződik ahhoz, hogy elfogadd.

– Jól van, tedd csak még titokzatosabbá az egészet! – hagytam rá.

– Ez sem célom.

– Oké, hagyjuk! Töltsük el hasznosan az időt, ha már nálam vagyunk. Itt zavartalanul internetezhetünk.

– Mit akarsz mutatni?

– Válassz ki tetszés szerint néhány olyan bejegyzést, amihez sokan szóltak hozzá. Ezeket a vitákat olvasgasd, míg elmosogatok!

Negyedóra múlva tértem vissza, és meglepetésemre nem kérdéssel, hanem véleménnyel fogadott:

– Mennyi ostoba, mennyi szélsőséges ember!

– Az bizony jó pár van, de ezt tudtam, nem is ezen szoktam fennakadni. Mást nem tapasztaltál?

– Nem. Túlságosan felhúzott a sok butaság.

– Ezek az internetes hozzászólások el tudják venni a kedvem az írástól. És nem a buta reakciók, hanem ami azokból kiderül: szerzőik nagy része egy mondatot se bír értelmezni! Mit kezdenének egy novellával, hát még egy regénnyel?

– Ez nekem is feltűnt párszor.

– Félreértik, kicsavarják, belekötnek egy szóba, egy kiragadott kifejezésbe. Nem tudom szándékos-e, hogy fröcsöghessenek, vagy tényleg ennyire futja a szellemi képességükből. Tulajdonképpen mindegy, egyik esetben sem dicséretes a bizonyítvány.

– Kié?

– Az Emberé. Nagy E-vel. Várj csak! – akadt meg a szemem egy cikken. – Azt olvasd!

...

– Mi ez a gagyi? – kérdezte undorodva.

– Ilyen idézeteket osztogatnak egymás közt tömkelegével. Bölcsnek tűnnek, pedig ahogy mondd, 90%-uk gagyi. Közhely, vagy nyálás, vagy teljesen értelmetlen, látszatokoskodás. Rosszul vagyok tőlük. Nem hiszem, hogy egyáltalán rendesen belegondolnak-e abba, amit olvasnak. És tudod, mi a szép? Beszéltem egy ilyen lelkes idézet-osztogatóval, és teljesen egyetértett velem. Meg volt róla győződve, hogy mindenki mást szidtam, hisz ő nyilvánvalóan az egytizednyi minőségből válogat. És ezt képzeled mind! Egytől-egyig!

– Tudsz mutatni olyat, amit te színvonalasnak tartasz?

– Keresek.

...

– Aha, ez valóban jó.

– Igen, ez tényleg a minőségi életről szól, ez igazán valami értékesre hívja fel a figyelmet. Ezt is osztják ám ugyanazok is! Talán még fel is fogják, de be már biztos nem fogadják. Meglengetik előtte a kalapjukat, aztán ugyanolyan ostobán élnek tovább, mint az idézetre élvezés előtt.

Még egy darabig szörnyülködtünk a bejegyzéseken, aztán inkább elhúztunk piálni.

Néhány nap múlva megkaptam az első fizetésem.

Készpénzben kértem. Még életemben nem volt ennyi lóvé a kezemben. Legalábbis, ami a sajátom volt. Naná, hogy meghívtam mindenkit egy italra a kocsmában.

– Ennek a pénzmennyiségnek még van értéke és értelme – mutattam John felé a köteget, mielőtt elégedetten a zsebembe gyűrtem.

– Miért, van annyi, aminek már nincs?

– Induljunk ki egy olyan összegből, amiből én egész életemben gond nélkül, könnyedén megélek. Vegyük ennek a tízszeresét. Akkor jutna a gyerekeimnek, unokáimnak, barátaimnak, megengedhetnék magamnak extrákat. Hobbít, utazást, eseményeken való részvételt... stb.

– Bocs, hogy nem kaptál ennyit – vigyorgott.

– Hát szégyellheted is magad miatta – vettem a lapot. – Viszont rengeteg ember rendelkezik ennek a sokszorosával. Tíz-, száz-, ezerszeresével. Ez már számomra értelmezhetetlen. Minek?!

– Tőlem vársz választ?

– Dehogy. Tudom, ahhoz fel kéne fedni magad.

– Erről halkabban! – intett le, miközben körülnézett, de nem kapta fel senki a fejét a megjegyzéseimre. – Egyébként erre akkor sem tudnám. Gondolom, feltételezéseid azért vannak?

– Inkább tapogatózásoknak nevezném.

– Mindegy, mondd csak! – biztatott.

– Néha ezt a gazdag réteget egyszerűen úgy nevezem: nullákat halmozók.

– Nullákat?

– Igen. Bankszámlákon, részvényeken, értékpapírokon. Ezek az összegek már messze túlmutatnak az értékelhető, hasznosítható mennyiségen. Ezek már csak számok. Szép hosszúak, az első

kivételével akár nullák is lehetnének. Ezt halmozzák számomra teljesen érthetetlen okokból.

– A hatalom kell nekik! – vetette oda az egyik cimbora a pultról.

– A hatalom? Az mi? Nem is értem. Megfoghatatlan. Ami biztos, a boldogokat tuti nem érdekli.

– Én tudnék veled mit kezdeni! – vigyorgott a közbeszóló.

– Nem is vagy boldog!

Erre fancsali képpel visszafordult a pohara felé.

– Mi lehet a hatalom öröme? – morfondíroztam tovább már Johnra nézve. – Az akaratérvényesítés? Nekem nem okozna örömet, hisz ezt más kárára kell elkövetni.

– Ez demagóg duma.

– Én is éreztem, ahogy kimondtam – mosolyodtam el. – Úgy értem, egy kis előnyt szerzek magamnak valakinek a nagy hátrányára. Vagy valaki nagy örömét elveszem az én apró élvezetemért. Az nem lehet jó. Vagy önmagában az a jó, hogy az van, amit én akarok?

– Azt is lehet élvezni.

– Elég silány öröm. Akkor még sajnálom is őket, mert ha ettől feldobódnak, nem lehetett soha komolyabb örömük. Ez esetben a dagadó bankszámla ellenére rém szegények.

– Nem az irigység beszél belőled?

– Dehogynem! – ismertem be félig. – Irigylem a szétesztás lehetőségét. Én tuti csak annyit tartanék meg, amennyivel tudok kezdeni valamit, ahogy az elején mondtam. Nem okozhat nekik akkora örömet a vagyonuk, mint amekkorát okozna ezer- vagy milliófelé elosztva minden egyes embernek, aki kapna belőle. Minden összeharácsolt pénz a világ össz-örömét csökkenti.

– A státusz, barátom, az, ami számít nekik! – szólt hozzá egy másik vendég.

– Ez jó! – csettintettem őszinte elismeréssel. – Hiszen minden szinten státuszharckok zajlanak. Még a kocsmában is! Nem az életminőségünkkel törődünk, hanem hogy valakiknél különbnek látszódjunk.

– Itt is? Hagyjál már! – méltatlankodott a cimbora.

– Micsoda?! Fizetéskor királynak látszani, lopott sztorikat mesélve menőbbnek látszani, a másikat leugatva okosabbnak látszani...

– Oké, abba lehet hagyni, meggyőztél.

- A státusz a felsőbbrendűség illúziója.
- Ez igaz! – gyakorolt önkritikát. – Tudjuk, hogy nem valóság, de nem számít, csak higgyék azt.
- Tartok tőle, hogy nem nézünk elég mélyen magunkba, ezért még mi is elhisszük.
- Könnyen lehet.
- Visszatérve a gazdagokra – mondtam már Johnnak –, igen, a pénznek náluk már csak az az értéke, hogy egymás közt rangsoroljon. És ha ezt nem tudják kellően látványosan virítani, akkor minél nagyobb visszhanggal szórják. Az ékszereknek, műalkotásoknak sem lenne ilyen elrugaszkodott ára, ha nem volna ez a nullákat halmozó réteg. Azt képzelik, ha valami egyedít, különlegeset birtokolnak, akkor ők maguk is azok. Nem tudnak mit kezdeni a vagyonukkal, ezért esztelen státuszszimbólumokban versengenek.
- De ez nem látszat, nem illúzió. Ezek tényleg ilyen piszok gazdagok.
- Nem a pénzük, a felsőbbrendűségük illúzió! – pontosítottam. – Magasabb rendűnek képzelik magukat a pénztől – gúnyos hangon folytattam. – Akinek nincs, annak nem is kell mással törődnie, mint a megélhetés, másra úgysem alkalmas. Ők komolyabb dolgokkal foglalkoznak. Úgymint: még több pénz, birtoklási mánia (cégek, műtárgyak stb.), egymással versengés. Az ELIT! És ezektől sikeresnek képzelik magukat.
- Miért, nem azok?
- Dehogynem! Két év alatt még egy nullát a végére írt a banki egyenlegének. Bravó! Annyi, mint egy videojátékon a következő szintet teljesíteni. Az is siker! Amennyit az előbb a zsebembe gyűrtem, azt megtízszerezni, az valami, annak van értelme. De az övükét...
- Talán értelek.
- És fensőbbes mosollyal legyintenek a véleményemre, mondván, savanyú a szőlő. Pedig nem hinném, hogy boldogok, mert ha azok lennének, nem hajszolnának ilyen ostoba célokat. Meg akkor talán szeretnének másokat is boldognak látni, s talán arra költenék felesleges pénzüket. Persze egy fillért sem éreznek feleslegesnek, és ezzel is csak az előbb mondottakat támasztják alá.
- És a legesleggazdagabbak irányítják a Földet? – lépett tovább John.
- Nem irányítja azt senki! – legyintettem.
- Úgy értem, az emberiséget, a gazdaságot, politikát.

– Szerintem azt sem irányítja senki, vagy ha igen, nagyon seggbe rúgnám, mert rohadt szarul csinálja. De igazad van, ők jelentős befolyással bírnak mindenre. Ez az úgynevezett háttérhatalom, ami már többször szóba került.

– Róluk lehet valamit tudni?

– Rengeteg dolgot... – kezdtem fontoskodva, majd elnevettem magam –, csak azt nem, hogy ezek közül mi az igaz!

Értetlen ábrázata arra utalt, nem tudta eldönteni, hogy ezt viccnek szántam-e. Kétségeit meghagyva folytattam:

– Egyszer felmerült bennem, hogy az úgynevezett háttérhatalom talán földönkívüliekből áll, és ők zsigerelik ki a Földet és népeit. Aztán itt el is akadt a gondolatmenetem.

– Mert?

– Minek? Mit kezdenének az összeharácsolt földi pénzzel? Nekik az semmit sem ér. Tehát embereknek kell lenniük, közülünk valóknak. De ilyen értelmezhetetlenül sok pénz a saját boldogságuk szempontjából nekik is pont annyit jelent, mint egy úrbéli idegennek! Semmi személyeset nem kaphatnak érte, csak gigantikus játékokat játszhatnak vele. Ki kellene küldeni őket az összes zsetonjukkal a kozmoszba, hogy érezzék, mennyit ér. Illetve, hogy mennyire semmit.

– Az hatásos lenne.

– Náluk már szinte a pénz is csak illúzió – kis mélázás után folytattam. – Az a baj, hogy a harácsolásuk és a befolyásuk miatt erőteljesebb szerepük van a pusztításban. Csak az vigasztal, hogy akármilyen irracionálisan gazdagok is, a vég olyan erővel fog eljönni, hogy ők sem ússzák meg.

– Azért gazdagon jobbak az esélyek a túlélésre, nem?

– Persze. Elbújhatnak, átvészselhetik a nehéz időket. De az összeomlást követő civilizációmentes világban pont annyit fog érni a pénzük, mint az űrben.

– Mit foglalkozol velük?! Vigadjunk! Élünk a mának! – akart jobb kedvre deríteni egy cimbora.

– Persze, éljünk! Ne is törődjünk a holnappal! – gúnyolódtam. – De minden nap azt a holnapot kell élnünk, amivel tegnap nem törődtünk!

– A másnaposságról beszélsz?

– Látod, John? Eddig terjed a gondolkodásuk. Holnap... Mi lesz az életükkel, unokákkal, természettel, bolygóval? Mindegy... Ilyenkor alig várom, hogy mutassa már meg a Föld a kemény, kegyetlen arcát.

– Maradjál már! – hurrogott le egy másik vendég, és ragaszkodva a mulatáshoz magasra emelte a poharát: – Szabadság!

– Szabadság... – legyintettem. – Az meg minek nekünk?

– Hogy azt csináljak, amit akarok.

– Mindegy, hogy mi a következménye?

– Akár úgy is!

– Neked az a szabadság, hogy még gondolkoznod se kelljen?

– Az a legszebb, nem? – vigyorgott önelégülten a bölcsességétől.

– Mi lenne, ha végiggondolnád, mielőtt teszel valamit, hogy az mivel jár? Aztán ez alapján döntenél? Szabadon.

– Az már nem szabadság, hisz magamat korlátozom.

– Nincs több kérdésem...

– Nem vagy valami nagy véleménnyel a szabadságról... – állapította meg John.

– Ahogy ők értelmezik – biccentettem a pult felé –, úgy tényleg nem.

– Erre gondoltál, mikor azt mondtad, „minek nekünk”?

– Nem, akkor csak az emberi hülyeségre.

– Konkrétabban?

– Rengeteg dologban dönthetünk, és hülyék vagyunk hozzá. Választhatunk politikai vezetőket. Alkalmatlanokra, hazugokra, csalókra, tolvajokra szavazunk. Választhatunk szórakozást. Műveletlen, primitív suttyók maradunk. Eldönthetjük, mikor, mit és mennyit eszünk. Elhízunk, mint a disznó... Nem vagyunk alkalmasak a szabadságra!

– Kemény megállapítás... Ezt a politikai vezetős dolgot kifejtened bővebben?

– Ez a nagy bűdös demokrácia! A nép választ. És ahogy Kaleb mondja a „Lator”-ban: „Az igazság rossz ízű falat”², ezért az ember boldogan benyalja a rózsaszín maszlagot.

– Talán, ha nem rébuszokban beszélnél...

– Persze nem is igen tehet mást – próbáltam világosabban fogalmazni.

– Mióta a politika nem áll másból, mint hazugságból, ígéretésből, felelőtlenségből, széles mosolyokból, demagóg szövegelésből, hülyítésből és hülyére vevésből, azóta szerintem az ország érdekeiért

tenni akaró ember nem is próbál bekerülni ebbe a szemfényvesztő rétegbe. Vagy ha mégis, előbb-utóbb hozzájuk idomul. Teljesen egyformák, és ezek közül kell választanunk.

– Most szar a demokrácia, vagy mint ahogy a szabadságra mondtad, alkalmatlanok vagytok rá?

– Vagytok??? – akadtam fenn a szón.

– Én nem szavazok.

– Aha. Nem tudom. Régen ilyen-olyan jogcímen uralkodtak rajtunk. Most meg: saját magunk döntünk arról, hogy ki szívja a vérünket.

– Tudsz jobbat? – kérdezte.

– Azon már gondolkoztam, mi lenne, ha a vállalatoknál a dolgozók választanák a vezetőket? Csőd! Rövid időn belül törvényszerűen az előbb említett politikai jellem kerülne a cég élére, a szakértelem eltűnne, és vége...

– Szép párhuzam.

– Ez van, ha nem az alkalmasság alapján kerülnek ki a vezetők. Ezért mennek rossz irányba országok, és főképpen az egész civilizáció.

– Vannak alkalmas emberek?

– Hogyne! Hallok, olvasok valódi szakértőket. Átlátják a dolgokat bizonyos területeken, ötleteik is vannak a megoldásra. Miért nem ők vannak a megfelelő pozícióban? Miért dilettánsok döntenek helyettük? ... Mert a szavazatokért vívott harcban az értelmük nem versenyképes a hazug ígéretgökökkel szemben. Ezt kínálja tálcán a demokrácia!

– Értem.

– Miért azt mondják a választást megnyerőre, hogy hatalomra került? Miért nem azt, hogy megkapta a vezetés felelősségét?

– Ugye nem vársz választ?

– Nem hát. Csak már az alapoknál, a hozzáállásnál sántít az egész.

– Nekem mindegy, miféle vízfejek a görék, csak meló, pénz, pia meg nők legyenek! – szólt valaki megint közbe.

– Meló? Az minek?

– Ha adnak tisztességes fizetést a nélkül, akkor nem kell – röhögött. – De nem olyan világban élünk.

– Ennyi – mondtam Johnnak –, eddig lát az ember.

– És ez miért baj?

– Alapjában véve egyáltalán nem az. Mondtam neked, én sem vagyok nagyigényű. És szép is lenne, ha nem kellene semmi mással foglalkozni. De miközben a Föld vérét szívjuk, és magunkkal együtt a pusztulásba visszük, nem engedhetjük meg magunknak, hogy csak ezzel törődjünk!

– Én aztán nem szívom senki vérét se! – sértődött meg az előbbi hozzászóló.

– A söröd talán varázscilinderből került elő?

– Hát ez igazán nem sok.

– Meg a kajád, energiafelhasználásod... stb. – kötözködtem.

– Az se sok.

– Jelentéktelen, akár a bolhacsípés?

– Ahogy mondod – bólogatott.

– Tudod, mennyi nyolcmilliárd bolha? Az egész kocsmában nem férnének el!

– Egy szart!

– Akkor számolj utána! Különben meg mindegy. Szeretnél ennyitől csípést kapni?

– Én egytől se! – viszolygott.

– Lehet, a Föld is így van velünk.

– Akkor most akasszam fel magam?

– Inkább fizetek még egy italt, nehogy szomjan halj.

– Most komolyan – vonta magára John a figyelmem –, tudna valamit tenni?

– Egyedül biztos nem. Legalábbis nem többet, mint amit a pazarlás kapcsán említettem. Valahogy mégis tudomást kéne róla vennie mindenkinek. Mert ezt csak emberiség szintű közös akarattal lehetne megoldani. Hátha a nagy közös szándékból kisül valami jó. Vagy ha egyszer netán valaki kitalálja a teendőket, legalább tudjuk befogadni, értsük meg a szükségességét. De amíg a pénz-pia-nő távolságig látunk el, ez is reménytelen.

– Nem lehet olyan megoldás, amihez nem kell az egyén? Felülről. Vagy kívülről.

– Felülről? Kívülről? – néztem rá gyanakodva.

– Úgy értem, a tömegek beleszólása nélkül, aktivitásuktól, passzivitásuktól, belátásuktól függetlenül.

– Drasztikus módszer biztos lenne – próbáltam belegondolni. – Sőt, később már nem is lehet majd másképp. Épp ennek az elkerüléséért lenne fontos, ha mindenki átérezné a helyzet súlyosságát. Mi még tehetnénk valamit. Az unokáinknál, vagy az övéknél lehet, már nem poén lesz az, hogy „akasszam fel magam?”.

Folytattam volna, de felemelt mutatóujjal jelezte, egy kis szünetet kér. Valamin nagyon járt az agya. Nem konkrétan az elhangzottakon, mert majdnem gyorsabban szokta felfogni a szavaim, mint ahogy kimondom. Most nagyobb léptékben kombinálhatott, s mintha döntési dilemma is látszódott volna az arcán. Nem tartott sokáig:

– Oké, kapsz egy házi feladatot.

– Mit?! – már a lányomtól is rég hallottam ezt a kifejezést, akkor nekem mikor adhattak ilyet utoljára?

– Nyugi, fizetek rá néhány órát.

Nem tudta folytatni...

– Tévedtél!!! – ugrott üvöltve hozzánk az előbbi vitapartner egy cetlit lobogtatva. – Simán elférnek!

– Kik? Hol? – értetlenkedtem.

– Hát a bolhák a kocsmában! Itt van, kiszámoltam, ellenőrizheted. Nyolcmilliárd bolha nagyjából nyolcvan köbméter helyet foglal el, ez a helyiség meg megvan száz is.

– Ugrálni azért nemigen fognak – állapítottam meg miközben belenéztem az orrom elé tolt papírjába. – Ezek szerint tíz köbmilliméternek vettél egy bolhát... És ha mind teleszívja magát?

– Menj a francba!

– Éhesen is kitöltik a háromnegyedét, belakmározva szét is feszítik.

– Ez már csak kötozködés! – háborgott.

– Az – hagytam rá –, de természetesen megérdemelsz egy italt, megküzdöttél érte. Ezek vagyunk mi is: addig szívunk, míg nem férünk el.

– Azért ahhoz mi még elég szellősen vagyunk.

– Igazad van, jóval előbb fog elfogyni a szívnivaló.

Erre koccintottunk. Én ironikusan, ő érdektelenül.

– Figyelj csak! – jutott még eszembe. – Ha a pokol kapujában megkérdezik, elégedett voltál-e az életeddel, mit mondanál?

– Azért ezt még ne kapkodjunk el!

– Csak játszunk el a gondolattal!

- Nem! – felelt rövid hezitálás után. – Még nem dugtam eleget.
- Ha ezt lerendezed, jöhet nyugodtan a halál?
- Vigyen csak – vigyorgott.

– Mielőtt a házi feladatomra rátérnénk – fordultam Johnhoz, miután matekos cimboránk visszabattyogott a pulthoz –, félig kétségbe vonom barátunk eljövendő elégedettségét.

– Nem fog eleget dugni?

– Hülye! – egyre jobban értékeltem a fapofával elsütött poénjait. – Tételezzük fel, hogy fog. Nem véletlen sorolta be a melót a szükségletei közé. Hiába mondta aztán, hogy csak a pénz miatt. Nem tudnak mit kezdeni az étellel nélküle.

– Ezt nem mondod komolyan.

– Hé! – kiáltottam a srádra. – Mit csinálnál, ha meló nélkül is elég pénzt kapnál?

– Keresnék egy májdonort – s felemelt poharával nyomatékositotta, mivel töltene az egész napot.

Visszaintettem neki.

– Hova akarsz ezzel kilyukadni? – kérdezte John.

– Van egy rejtett, vagy titkolt szükségletünk: fontosnak lenni. A baj az, hogy ezt többnyire a melóban találják meg. Most még, hogy megvan neki, álmodozik róla, milyen jó lenne munka nélkül.

– Őszintének tűnt a fickó.

– Persze, nem hazudott, tényleg így gondolja. Csak láttam én már ilyen típusú nyugdíjast. Pár napig élvezte, aztán hirtelen feleslegesnek érezte magát. Jó esetben nem is gondol bele jobban, így kellemesen elsajnálgatja magát a halálig. De ha tovább agyal, rájön, hogy nem lett felesleges.

– Hanem?

– Mindig is az volt...

– Aha. És ezért nem lesz elégedett, akármennyit dugott is.

– Unom már, hogy helyettem zárod rövidre a dolgokat – mutattam be egy kis műfelháborodást. – Ennyire a leckémet akarod kiadni?

– Nekem nem sürgős.

– Befejeztem, mondhatod.

Pár másodpercig rendezte a gondolatait.

– Rengeteg problémát soroltál eddig az emberről. Egyénről és emberiségről egyaránt. Emeld ki a három legfontosabbat!

– Hejjj! Ez szép feladat! – kiáltottam fel lelkesen. – Konrad Lorenz nem volt ennyire behatárolva, nyolc halálos bűnt szedett össze.

– Azóta sokat romlott a helyzet. Ragaszkodom a háromhoz.

– Három legfontosabb... – motyogtam morfondírozva. – Szubjektíven, vagy valami céllal?

– Ha ezek megoldódnának, helyreállna a bolygó, pontosabban az élővilág egyensúlya.

– Az igen! Tetszik. Életem legkellemesebb házi feladata. Talán a legnehezebb is, de legyen.

– A munkaórát majd megbeszéljük.

– Ha ebbe a témába belemerülök, lehet, még az álmaimat is el kell számolnunk – nevettem.

– Én nem szoktam álmodni.

Imádom a kocsmát! Mindig közbeugat valaki, lecsap egy szóra vagy gondolatra, így mindig van új téma. Most csak figyeltem őket, kimaradtam belőle.

– Dehogynem, mindenki álmodik.

– Hát én nem.

– Legfeljebb csak nem emlékszel.

– Jó a memóriám, mindenre emlékszem. Miért pont az álom lenne kivétel?

– Mert az valami más.

– Miben más?

– Mert az olyan kusza... laza... irracionális.

– És?

– Ettől olyan megfoghatatlan, és könnyen elsuhanhat.

– Igen – csatlakozott egy harmadik –, mikor ébredés után egyből felpattanok, és rohanok valahova, csak rémlik, hogy mintha álmodtam volna. Viszont ha még egy kicsit fekszek, akkor emlékszem rá rendesen.

– Ez az! Félálomban tudod csak megfogni. Még alszol annyira, hogy fogékony vagy az irracionálisra, de már vagy annyira ébren, hogy a valósághoz közelibben értelmezd. Ezért tud megmaradni emlékként.

Elröhögtem magam.

– Mi ezen olyan vicces, te segg? – sértődött meg az egyik, de a másik kettő is csúnyán nézett.

– Bocs! Ne haragudjatok! Nem rajtatok... Sőt, határozottan tetszett az eszmefuttatásotok. Annyira, hogy egy hasonlat jutott eszembe róla.

– Na, mondjad! – sürgettek még mindig barátságtalanul. Nem győzte meg őket a magyarázkodásom.

– Ha nem hagysz időt ébredéskor arra, hogy az álmaidat összerakd, összerendezgesd, akkor az csak olyan, mint a részeg szex.

– Miii? – értetlenkedtek.

– Az adott pillanatban biztos jó volt, csak ki a franc emlékszik rá...

Na, erre már megnyugodtak, belátták, hogy tényleg nem őket akartam pizskálni, és együtt röhögve koccintottunk.

– Szerintem azért olyan irracionálisak az álmok, mert valami Földön kívüli jeleket érzékelünk – vetette fel az egyikük.

– Miért ne? Az is lehet, hogy az élet is onnan jött.

– Ez baromság, utálok ezt az elméletet! – háborogtam.

– Miért olyan lehetetlen, hogy az élet a Földön kívülről érkezett ide?

– Egyáltalán nem lehetetlen, nem ez a bajom. Csak az, hogy teljesen lényegtelen.

– Miért?

– Mert a legfontosabbra nem ad választ – kezdtem okoskodni. – A fő kérdés az, hogy hogyan jött létre az élet? Az hogy valahonnan érkezett, az csak a probléma elodázása. Mert akkor arra lennék kíváncsi, ott hogyan keletkezett.

– Vagy teremtetett...

– Úgy van! Pont ez az, amit nem dönt el az Univerzumból érkezett élet teóriája.

– És te melyikben hiszel? – szólt közbe John, pedig azt gondoltam, már vége a melómnak.

– Én keletkezés-párti vagyok – feleltem. – Ha én lennék Isten, erre a szép világra biztos nem ilyen buta, förtelmes embert teremtettem volna. Ha kívülről nézném, amit művelünk, egy cseppet se szórakoztatna.

– Talán épp ez benne az érdekes: teremtményei meg tudnak-e birkózni a maguk által létrehozott szarral.

Tátott szájjal néztem pár másodpercig:

– Kezdesz úgy gondolkozni, mint én. Vagy csak szívatsz?

Egy vállrándítással jelezte, gondoljak, amit akarok.

Három napig nem találkoztunk. Ennyit kértem a házi feladatra. Letelt.

- Na, felmondhatom a leckét? – büszkélkedtem felkészültségemmel.
- Megoldottad?
- Meg. Bár nem tudom, ki mondhatná meg, hogy helyesen-e.
- Nehogy azt hidd, hogy én!
- Pedig éppen reménykedtem – csak félig szántam poénnak.
- Nem vagy ilyen naiv. Szóval megvan a három fő probléma?
- Legalábbis az én meglátásom szerint. Akkor mondom is.
- Nem kell.
- Mi van? – akadtam ki.
- Nekem elég az, hogy tudom, képes voltál egyszerűsíteni a dolgot.
- Most szórakozol? Azt hittem, van valami célod ezzel.
- Van is – próbált nyugtatni –, de nem most. Tehát nehogy elfelejtsd!
- Ha akarnám, se tudnám, annyit agyaltam rajta.
- Bízom benne, hogy nem csak a hasadra ütöttél.
- Na, jó, adj egy sört! – szoltam a pultosnak. – Nem bírom elviselni ezt a palit.
- Ne aggódj – nevetett John –, nem hiába törted magad. Még hasznunkra lesz.
- Mindegy. Te vagy a főnök. Viszont szerintem hibát követtél el.
- Éspedig?
- Hogy ezt házi feladatnak adtad fel.
- Mert? – meglepett arca elégedettséggel töltött el.
- Miközben ezen járt az agyam, annyi minden jutott eszembe, amik eddig valahogy nem jöttek elő. Köztük fontosak is.
- Mi a baj? Mostanra elfelejtetted őket? – piszkálódott.
- Nem, csak ha ott lettél volna, ezek a gondolatok csak úgy záporoztak volna rád.
- Nem hinném, hogy örökre lemaradtam volna rólok.
- Nem hát! Nem úszod meg – nevettem. – Beszéltem már korábban a korcsosulásról...
- És már el is árultad az egyiket a háromból.
- Leszalom! Nem arra szerződtem, hogy hallgassak!
- Ez igaz – vigyorgott a kirohanásomon.
- Szóval eddig csak az egyénről volt szó. Pedig az egész emberiség is korcsosul.

- Mi a különbség? Az nem az egyének összessége?
- De igen, csak vannak az egyénből kiinduló negatív hatások, és vannak a társadalomból.
- Erre már célozgatnál valamikor.
- Lehet. Szóval, nem is tudom, hol kezdjem. Talán, hogy megszűnt a természetes kiválasztódás.
- Ez az! Mondtad is, hogy később erre visszatérsz – mintha lelkesebben figyelt volna a megszokottnál.
- Emlékszem, csak mindig volt valami más. Tehát: régen mi is úgy fejlődünk, mint az állatok. Miért is lenne másképp? Az agyunk miatt följük helyezük magunkat, de biológiailag a mai napig állatok vagyunk.
- Ezt szeretitek visszautasítani.
- Ez igaz... Mi az, hogy szeretitek? – ütköztem meg a szavain.
- Én elfogadtam.
- Aha... – kicsit furcsálltam, de visszatértem a mondandóhoz: – Tehát: régen még nálunk is csak a legéletképesebb tudott életben maradni, szaporodni, génjeit továbbadni. A betegesek, gyengék, lassúak kirostálódtak.
- Nem kell evolúciós kiselőadást tartanod, képben vagyok – terelt a lényeg felé.
- Jó neked, én csak sejtegetem. Szóval, valahogy a csoportos életforma közben az értelem lett az elsődleges szelekciós tényező. Emiatt intelligenciánk robbanásszerű fejlődésnek indult, a civilizáció kialakulása pedig tovább erősítette ezt.
- Nem ugorhatnánk? – türelmetlenkedett.
- Már meg is érkeztünk.
- Hova?
- Oda, hogy olyan okosak lettünk, hogy az emberek nagy részét meg tudjuk menteni. Beteg, gyengét, bénát, hülyét.
- És meg is teszitek...
- Meg – bólintottam. – Hiszen ettől is vagyunk intelligensek, hogy törődünk a fajtársainkkal. Innen indult az egész, az együttműködés révén tudunk kiemelkedni.
- Akkor meg mi a baj?
- Hogy megmaradnak, sőt, terjednek a hibás gének. Az emberiség egészségi átlagszintje már régóta csökken.

– Nem hiszem – vitatkozott. – Annak látványosabban meg kellene mutatkoznia.

– Gyógyszerek, műtétek, segédeszközök, kímélő életforma, a környezetünk hozzánk alakítása. Ezekkel tartjuk fenn a látszatot, és leplezzük el aényt, hogy egyre betegebbek, gyengébbek vagyunk. Na meg hülyébbek is...

– Ebben múltkor még az egyént hibáztattad.

– Az egyénnek csak az a bűne, hogy nem veszi fel a kesztyűt, nem harcol ellene. A genetikai romlásról nem tehet, ez a társadalom hibája.

– Múltkor a szociális rendszer hatásáról is tettél említést – próbált segíteni.

– Igen. Ez az egész az. Ez a „mentsünk meg mindenkit!”... Hopp! Beugrott, mire is gondoltam akkor. De előbb kérek egy italt, mert ez fáj.

– Oké.

– Szóval – vettem magam elé a poharat –, az értelmes ember fel tudja mérni, hány gyereket tud felnevelni tisztességesen. Azt is képes felfogni, hogy ma már nem kell tíz gyereket szülni ahhoz, hogy kettő felnőjön.

– Mi?

– Egyik sem hal éhen, nem eszik meg a vadállatok, nem viszi el betegség vagy természeti katasztrófa, nem öli meg az ellenség. Vannak kivételes esetek, de statisztikailag ezt kijelenthetjük. Tehát nekünk nem kell ilyen szörnyű túlélési rátával számolnunk, jó eséllyel felnőnek a gyerekeink.

– Értem.

– Van viszont egy réteg, aki nem képes megérteni, és csak ontja a kölyköket, mint az ősidőkben, és szarik rá, hogy nem tud megadni nekik semmit. Abban viszont már modern, hogy ne haljon meg egyik se! Etesse, tanítsa, nevelje az állam! Meg adjon segílyt, hisz neki szültek! Követeli az eltartását, a dologtalan életformájának biztosítását.

– Oké, tehát a szociális rendszer a dolgozók pénzéből finanszírozza ezeknek a porontyoknak a felnőtté válását – foglalta össze John.

– Igen.

– Miért?

– Mert a rászorulókat megsegítése is hozzá tartozik az intelligenciához, gondolom – tettem hozzá bizonytalanul. – De elszaporodtak! És nem is akarnak kikerülni a kényelmes „hátrányos” helyzetű státuszukból!

Kortyolnom kellett kettőt. Gyorsan, hogy ne legyen ideje félbeszakítani, aztán folytattam:

– Eddig csak felelőtlenségből és ostobaságból gyártották az újszülötteket, súlyos társadalmi problémát okozva. De ma már el is pofátlanodtak, és kifejezetten a segélyért szülnék! „Kevés a pénz, pottyantsunk még egy kölköt, arra nem kell költeni, eltartják mások, ha nem, majd lopni fog. A lóvé meg jó lesz nekünk.”

Felhúztam magam, mint mindig, ha ez a téma bárhol előjött.

– Szerintem túl messzire mentél – vontam kétségbe John a megállapításaimat.

– Valóban, de nem azért, mert nincs igazam. Csak be akartam mutatni, hogy ennek a rétegnek milyen értelmi és erkölcsi színvonala van.

– Na és? Amióta világ a világ, voltak rosszabb és jobb képességű emberek.

– Így igaz – helyeseltem. – És mindig a jobb képességűek uralták a fennmaradó géneket. Most viszont épp fordítva van!

– Aha! – esett le a tantusz nála.

– Ezek az ingyenélők olyan ütemben szaporodnak, olyan gyorsan növelik a lakosságbeli arányukat, lassan nem lesz, aki eltartsa őket!

– Valami azt súgja, nem ezért aggódsz...

– Nem hát! – nevettem kényszeredetten. – Az emberiség átlagos értelmi és erkölcsi színvonala emiatt erőteljesebben csökken, mint az egészségi. Pedig az se piskóta.

– Tömören: borzasztóan betegedtek, de még annál is gyorsabban hülyültök.

– Köszönöm, frappánsabban én sem foglalhattam volna össze. Ja és mindezt túlnépesedett világunkban...

Ittam néhány kortyot, hogy lehiggadjak. Így képessé váltam továbbvinni a gondolatot:

– Viszont van a Földön egy nép, amelyikre mindezek nem vonatkoztathatóak.

– Hogyhogy?

– Őket sokkal erősebb hatások érték, ami mellett az elmondottak nem érvényesülhettek.

– Kíváncsivá tettél – húzódott közelebb.

– A zsidókról van szó. Náluk mi helyettesítettük a természetes kiválasztódást.

– Micsoda?

– Évezredek óta irtjuk őket.

– Miért? – kerekedtek el a szemei.

– Egyfajta felelősségáthárítás lehet, de ez most nem érdekes. A lényeg: mindig is szokás volt időnként lerohanni a lakhelyeiket, legyilkolni, kifosztani őket.

– Szép szórakozás... – szörnyülködött.

– Kiket öltek meg ilyenkor?

– Mondtad, a zsidókat.

– De közülük kiket?

– Nincs kedvem ezen gondolkodni – hangsúlyozta továbbra is rosszallását.

– A szegényt, az egyszerűt, a békését... sőt, az átlagosat. Őket találták meg. Kik tudták megúszni?

Mivel csak a vállát vonogatta, magam válaszoltam:

– A gazdag (megfizette a támogatóit), az okos (szükség volt rá), a zsvány és az összetartó.

– Logikusan hangzik.

– És hogy jellemezzük ma a zsidókat (most nem a trágár gyűlölködő fröcsögésekre gondolok)? ... Épp ezekkel a szavakkal! Mi szelektáltuk ilyenre őket!

Csak nézett elképedten, így hát folytattam:

– Ők nem korcsosulhattak, mert megöltük a gyengét, beteget, hülyét, átlagost. Mi tisztogattuk, csiszoltuk a génállományukat. Most meg még ezért is haragszunk rájuk!

– Az elmondottak alapján nekik kell lenniük a háttérhatalomnak.

– Bravó! – értékeltem gyors logikáját. – Bár gőzöm sincs róla, hogy valóban így van-e, de a legtöbb embernek ez a meggyőződése.

– Neked miért nem?

– Mert nincs jelentősége. Sokan azt képzelik, hogy ha nem lennének zsidók, háttérhatalom sem lenne. Baromság! Ez emberi jellem! Mindenképpen kialakult volna, akár velük, akár nélkülük. Tökmindegy, milyen náció tagjai, mindenképpen felelőtlenül, és a gazdagok ostoba motivációi szerint mozgatják a szálakat.

– Nehogy már ne legyen közöttük szélesebb látókörű, empatikusabb, messzebbre tekintő, jobban bolygóbarát!

– Hát, a végeredmény nem ezt mutatja – fintorogtam.

– Még itt a kocsmában is vannak jobb emberek, akik különbül... hogy is mondtad? ... mozgatnák a szálakat.

– Csakhogy jó-ember hozzáállással nem lehet odáig feljutni...

Talán még emésztgette a hallottakat, nálam viszont beindult a gondolatfolyam:

– Ha már az empátiát szóba hoztad: ha valami miatt kiemelkedünk az állatvilágból, akkor ez az. És hova fajult ez is?

– Gondolom, amiről eddig beszéltél: „mentsünk meg mindenkit!”.

– Részben igen. Az idegenek felé hatalmas az empátia, míg a környezetünkben levőkre egyre kevesebb jut. És minél jobban utálja valaki a közelében felbukkanókat, annál inkább gyámolítani akarja a rászoruló távoli ismeretleneket. A már említett házi kedvencesek élen járnak ebben.

– Mivel a távoli ismeretlenek és az állatnak van egy közös vonása: egyiknek sincsenek számára érzékelhető emberi megnyilvánulásai, melyek zavarnák.

– Ez milyen jó! – nyögtem ki néhány másodpercnyi tátott szájjal bámulás után. – Szinte kiált ez az összefüggés, mégse láttam meg.

– Ne fényezz! Inkább folytasd, hová fajult ez az empátia-téma?

– Csak oda, hogy kihasználjuk, visszaélünk vele. Becsapás, csalás, manipulálás. Egyénileg és tömegesen. Magán- és közszférában. Bárhol, bármikor.

– Itt a kocsmában ez nem tapasztalható túl gyakran.

– Ugye, milyen jó helyre hoztalak? – nevettem. – Azért ne idealizáljuk, itt is előfordul. Az viszont igaz, hogy ebben a kisközösségben még súlya van a becsületnek.

Meglepő módon most John törte meg a néhány percre ránk telepedő csendet:

– Rendben. Elég volt ennyi.

– Oké, befejeztem.

– Nem úgy értem – tartott egy kis hatásszünetet. – Vége a melónak.

– Ne már! – elégedetlenkedtem. – Még alig kerestem valamit. Még még annyi mondanivalóm lenne.

– Nem biztos, hogy benned ragad. Holnap háromkor a parkban néhány kérdés után megkapod az új ajánlatom.

– Ööö... Rendben... – hebegtem. – Akkor ma már csak iszom. Egészség!

Másnap olyan izgalomban voltam, hogy kivételesen én érkeztem korábban.

– Na, eljött a nagy nap! – üdvözöltem kissé színpadiasan, ahogy mellém ült.

– Akkor vágjunk is a közepébe! A kérdésem: alkalmatlannak tartod az embert a Földre?

Bármennyire is készültem, ez a gyors lerohanás meglepett. Időbe telt, míg összekaptam magam:

– Ide születünk, itt fejlődünk ki, hova lennénk alkalmasabbak?

– Ne rizsázz, tudod, mire gondolok!

– Sejttem, de mivel úgy tűnik, súlyos döntés előtt állok, nem ártana pontosan fogalmazni.

Próbáltam lassítani a tempót, nehogy összezavarodjak.

– Igazad van – vett vissza egy kicsit John is. – Tehát alkalmas-e az emberiség arra, hogy a természettel harmóniában éljen?

– Mondjon le a civilizációról?

– Miért forgatod ki a szavaim? – háborgott.

– Csak pontosítás.

– Tehát – váltott szájbarágós stílusra –, a technikai fejlődéséről nem lemondva, képes-e helyreállítani és fenntartani a természet körforgását, a folyamatosan megújuló egészséges bolygót, minden élőlény fennmaradási esélyét?

– Erre vársz választ?

– Választ nem tudhatsz, inkább véleményyt.

– Tőlem? – néztem értetlenül.

– Na ne szórakozz! – türelmetlenkedett, ami nem volt túl gyakori, ezért enyhén kaján elégedettséggel töltött el.

– Most komolyan! Hetek óta szapulom neked az emberiséget, tök negatív a hozzáállásom, és ezek után engem kérdezel?

– Korántsem vagy olyan negatív, mint hangoztatod, de a kérdésem nincs is közvetlen összefüggésben ezzel – gyorsan lett újra higgadt.

– És ha azt mondom, nem, akkor mi lesz – valahogy csak cinikusan tudtam kezelni a helyzetet. – Kiirtod?

– Vonatkoztassál már el a személyemtől! Ez csak egy egyszerű eldöntendő kérdés: igen vagy nem.

– Nem lesz semmi következménye a válasznak? – kerestem a menekülési lehetőséget.

– De igen.

– Király! Azt persze nem árulod el, hogy mi?

– Dehogynem – már teljesen a megszokott hidegfejű John volt. – Ettől függ, kapsz-e ajánlatot vagy sem.

– Az igenre kapok vagy a nemre?

– A válasz után megtudod.

– Na jó. Hangosan gondolkodok, nem baj? – próbáltam kiszabadulni kényelmetlen érzéseimből.

– Kifejezetten jó ötlet.

– Inkább ezt adtad volna házi feladatnak... – vakargattam a fejem.

– Pont ezért nem tettem, hogy lássam, hogyan szülsz meg a döntést.

– Akkor vágjunk bele nyíltan! – szántam el magam hirtelen. – Nincs mit szépíteni: minden jel arra utal, hogy alkalmatlanok vagyunk rá. Erről pófáztam egész eddig.

– A látszat ez, ezt én is felfogtam.

– Én mégis hiszem, hogy alkalmasak – vágtam ki büszkén a megszült véleményem.

– Ez rettentően kevés!

– Nem is vagyok egy hívő típus, rosszul fogalmaztam – kerestem a pontosabb meghatározást. – A képesség van meg bennünk. Igen, ebben biztos vagyok! A mostani eltévelyedett gondolkodásunkkal teljesen alkalmatlanok vagyunk az általad elvártakra...

– Ez úgy hangozott, mintha az én mániám lenne – tiltakozott. – A tartós fennmaradás alapjait határoztam meg!

– Persze, csak nem akartalak ismételni. Tehát a válaszom: igen, képesek vagyunk rá, ha megváltozunk.

– Tehát nem – foglalta össze egykedvűen. Tulajdonképpen jogosan.

– Értelek, de mégsem lehet ezt egyértelműen kimondani.

– Gondolkozz csak nyugodtan!

– Néha értetlenül vizsgáljuk történelmünk sötét fejezeteit, hogyan tűrhették őseink a zsarnokságot, vagy a láthatóan rossz irányba haladó vezetést, vagy a kezükből kicsúszott irányítást. A múltba visszanezve szinte ordít, hogyan kellett volna megelőzniük a borzalmakat. És nem bírjuk felfogni, miért nem tették meg.

– Kissé messziről indulsz, de nem baj – biztosított türelméről John. – Majd csak visszakanyarodsz a témánkhoz.

– Már ott is vagyunk! A múltra vetített utólagos bölcsességünk birtokában mégis hagyjuk, hogy az unokáink ugyanígy vélekedjenek rólunk!

– Úgy tűnik.

– És az utókor a jövőben is ki fogja találni, mit kellett volna tenni ma.

– Ez igaz. Bár úgy már valamivel könnyebb – kommentált látványos cinizmussal.

– Lehetnének már egyszer okosak az adott időben! Nem utólag!

– Alkalmosság? – jelezte, hogy amíg nem kap választ, addig csak rizsa az eszmefuttatásom.

– Igen! Képesek lehetünk megváltozni, és megoldani a dolgot!

– Ez a válasz?

– Igen! – ahogy kimondtam, valahogy elkapott a hév. – Egyszer mondhasza már az utókor, hogy ez igen! Meglátták, megértették, megoldották!

– Mi ez a hirtelen lelkesedés?

– Igazad van – higgadtam le keserűen –, elragadtattam magam. Igazából erre baromi kevés esélyt látok.

– De látsz?

– Igen. Nem lehetetlen.

Úgy tűnt, ilyen érzelemmentes, józan, megfontolt válaszra várt.

– Erre kapsz tőlem most lehetőséget.

– Mi? – kaptam fel a fejem.

– Ez az új állásajánlat.

– De hogyan? – hebegtem. – Egyedül?

– Velem.

– Ki vagy te? – kissé keményen vágtam hozzá a kérdést, de tehetetlennek éreztem magam ennek az információnak a hiányától.

– Ezt, mint már mondtam, csak elfogadás esetén áll módomban felfedni.

– Ez örület! – zavarodottságom csak nőtt. – De ez nem egy egyszemélyes meló!

– Rengeteg eszközöm van, neked csak a módszert kell meghatároznod.

– Így már jóval emberibben hangzik. De miért én?

– Hogy tisztességes válaszokat adhassak, már úgy kellene beszélgetnünk, hogy tudod, ki vagyok.

– Értem – lassan rám ragadt a nyugodtsága, pedig eddig inkább bosszantott.

– Azt még tudnod kell: ha elutasítod, semmi gond. Megegyezünk egy összegben az otthagyt állásod kárpótlására, és többet nem is látjuk egymást.

– És ha elfogadom?

– Akkor rajtam kívül nem találkozhatasz senkivel, míg tart a meló.

– Ajjaj! – nyavalyogtam, ahogy belegondoltam. – Elég társaságkedvelő vagyok.

– Tudom. A rengeteg feladat mellett lehet, nem is fog hiányozni. Majd kettesben játszunk néha kocsmásat.

– Ha elutasítom, keresel mást? – próbáltam minél több oldalról megvilágítani a helyzetet.

– Nem tudom. Valószínűleg nem.

– Óóóó! Akkor én vagyok az emberiség utolsó esélye? – cinizmusom ismét képes volt javítani a kedélyállapotomat.

– Az ember maga az utolsó esély. Te csak segíthetsz.

– Minek kellek én? Neked vannak eszközeid, és tudsz te is annyit... sőt, többet, mint én. Hiába is leplezed.

– De te benne élsz, a része vagy – egy pillanatra elgondolkozott. – Meg valójában nem is annyira érdekem.

– Aha – vettem tudomásul, nem volt kedvem magyarázatot kérni sejtelmes mondatára. – Gondolkodási idő?

– Míg itt ülünk a padon.

– Azaz?

– Ameddig akarod, csak innen már döntéssel állunk fel.

Kínomban fészkelődtem, közben újabb gyakorlati kérdés ugrott be:

– Ha elfogadom, elköszönhetek?

– Bízom a diszkréciódban. Kitalálunk egy fedősztorit, és kaphatsz rá pár napot.

Elnyújtóztam:

– Na, akkor ezt alaposan átrágom. Most viszont nem hangosan.

Nem tudtam tisztán gondolkodni. Folyton azon járt az eszem, ki ez az ember. De nem akartam csak azért elfogadni az ajánlatát, hogy ezt megtudjam. Pedig erősen hajlottam rá. Értelmes döntést akartam hozni, és ehhez, ahogy ő mondta, figyelmen kívül kellett hagynom a személyét.

Megpróbáltam összegezni, mit is kínált nekem. Az emberiség rendbetételét. Amióta felfogtam, hogy micsoda örültséget művelünk ezen a bolygón, azóta nem tudok gondtalanul élni. Bár ezt senki sem hinné el, aki ismer, hiszen a személyes gondjaim nem izgatnak túlzottan. Az egész emberisége nyomaszt, ahhoz képest bagatell a sajátom.

Eddig jobb ötletem nem volt, mint hogy fel kell nyitni az emberek szemét. Ezt próbáltam világgá kiáltani a cikkeimben, eléggé sikertelenül. Tehetetlenségem hajtott minden nap kocsmába, itallal feledtetni a kudarcot.

Most meg mit ajánl ez az ember? Lehetőséget, hogy ne csak kiabáljak, hanem cselekedjek. Miért kell ezen egyáltalán gondolkodni? Hisz erre vágytam. Szép életteret, életminőséget hagyni az utódoknak. Egy egészséges bolygót, működőképes társadalmat, ahol bizakodva lehet a jövőbe tekinteni, és lelkesedéssel dolgozni érte. Ezt elérve várhatnám elégedetten az életem végét.

Akkor miért is ez a tétovázás?

Mert firkálgatni könnyű! Rámutatni a hibákra könnyű! Odamondogatni, kritizálni, igen, ebben jó vagyok. Problémamegoldásban viszont... Tulajdonképpen abban is... De ez nagyon nagy falat. Túl nagy.

Önbizalmamat határtalannak hittem, de most... Kár szépíteni: begyulladtam. Finoman fogalmazva.

Mi van, ha nem vagyok rá alkalmas? Ha kevés vagyok hozzá? Itt nem lehet dumával elhithetni, hogy jó vagyok, itt tényleg annak kell lenni!

Aztán arra gondoltam, ha nem én, akkor ki? Mivel erre hiába kerestem a választ, kezdett visszatérni a hitem magamban. Szinte már döntöttem is, de egy kérdés még hirtelen felmerült bennem:

– Miért egyedül?

- Nem egyedül, mi ketten.
  - Akkor miért csak ketten?
  - Elég. Az egyszemélyes felelősség híve vagyok. Bárkit, illetve bárkiket idehoznánk, akkor is csak egyvalaki döntene, és az te vagy.
  - De több szem, több szemszög, több szempont hatékonyabb megoldást eredményez.
  - Bárkinek a véleményéhez hozzáférhetsz – biztosított a lehetőségekről.
  - De nem feltétlenül publikált véleményekre lehet szükségem.
  - Sok a „de”! Betojtál! – pirított rám.
  - Igen, be! Nem is szégyellem.
  - De nem a melótól!
  - Hanem mitől, nagyokos? – kicsit felbosszantott.
  - A felelősségtől!
- Legszívesebben pofán vágtam volna, annyira igaza volt. Megint. Hoznom kellett volna egy laposüveget.
- Igen! És most a fejemre szórhatod mindazt, amit ebben a témában korábban elmondtam – adtam meg magam.
  - Nem állt szándékomban.
  - Mert tudod, hogy magamtól is megteszem.
  - Nekem tökmindegy.
- Mint ahogy az sem érdekelte, miféle indulatok dolgoznak bennem. Járnom kellett egyet, hogy levezethessem őket. Ahogy felálltam, elnevettem magam:
- Hoppá! Megszegtem a szabályt: döntés nélkül álltam fel.
  - Hülye! – röhögött John is, és kicsit oldódott bennem a feszültség.
- Néhány percig próbáltam rendet rakni az agyamban, aztán visszaültem.
- Akkor összegeznék – kezdtem bele egy sóhajjal. – Ha visszautasítalak, egy életem át mardos a kétség, hogy helyesen tettem-e?
  - Lehet, ha elfogadod is...
  - Akkor hibázhatok, kudarcot vallhatok, de nem tehetek szemrehányást magamnak azért, hogy meg se próbáltam.
  - Hanem azért, hogy „kellett ez nekem?!” – gúnyolódott.
  - Ez talán kellemesebb.
  - Nem mondod, hogy ez a legkomolyabb motivációd? – akadt ki egy kicsit.

– A lényegesebbeket már magamban végiggondoltam, de ezek sem elhanyagalhatóak.

– Értem. Az a gyanúm, születőben a döntés. Tehát?

Kicsit vártam... talán arra, hogy bevillan valami igazán ütős ellenérv. Hiába. Így hát kimondtam:

– Bármennyire is félek, vállalom. Arra jutottam, egyszerűen nem is tehetek mást.

– Rendben. Pedig pénzről nem is beszéltünk.

Érdekes módon ez egy pillanatra sem fordult meg a fejemben.

– Igazad volt, ez anyagiakban nem mérhető – állapítottam meg.

– Oké – állt fel, jelezve, hogy megállapodtunk. – Egy hét múlva ugyanitt találkozunk.

– Hé, várjunk csak! – kiáltottam rá. – Valamivel, még tartozol.

– Mivel?

– Ki vagy te?

– Ezt csak akkor tudhatod meg, amikor már nem találkozol senkivel.

– Azt mondtad, bízol a diszkréciómban.

– A melóval kapcsolatban igen. A személyemről viszont nem bírnád ki, hogy ne fecsegi – mosolygott titokzatosan.

– Ha így látod, nincs mit tenni – fogadtam el. – Csak így olyan hihetetlen az egész.

– Legalább nem nyomaszt annyira. Így lehet egy kellemes heted.

– Ezek szerint már nem is jössz velem?

– Nem.

– Mit hozzak ide magammal? – villant be egy földhözragadt kérdés annak ellenére, hogy olyan volt az egész, mint egy álom.

– Csak személyes dolgokat. Minden másod meglesz.

– Akkor viszlát a jövő héten.

Elköszöntem mindenkitől, aki fontos volt számomra. Nagyokat mulattunk, ünnepeltük a jövedelmező melómat, ami külföldre szólított. Ez volt a fedősztori. Aztán eljött az indulás ideje.

– Ekkora utazótáskányi a személyes holmid? – lepődött meg John.

– Nem beszéltük meg, milyen időjárási viszonyok között dolgozunk – dobtam le a padra súlyos terhem.

– Meghatározhatod a körülményeket.

– Lehet fehérhomokos, pálmafás tengerpart? – csillant fel a szemem.

– Akár.

– Az király! – lelkesedtem. – Csak ne legyen se hőség, se hideg! De a pulóveremhez akkor is ragaszkodom.

– Végül is... nekem mindegy – vontam meg a vállát még mindig a cuccomat mustrálva. – Tőlem jöhettél volna akár egy kamionnal is.

– Akkor mehetünk? – zártam le a csomagtémát.

– Ülj le!

– Furcsa indulás, de hát te vagy a főnök – értetlenkedtem, de azért engedelmeskedtem.

– Aludj!

Nem volt parancsoló a hangja, de azonnal működött.

Mikor felébredtem, bizony ott voltam, ahol kértem. Mint egy álom. Karibi sziget vagy Indiai-óceán, tökmindegy, gyönyörű volt. Csak groteszk módon a kopott parkbéli padon ültem, a víz felé nézve.

Még sosem láttam tengert. Egy pillanatra felöltött bennem a kérdés, hogyan kerültem ide, de elhessegettem. Nem sokat teketóriáztam, ledobtam a ruháimat, és bevettem magam a hullámok közé.

Addig élveztem az úszkálást, míg el nem fáradtam. A partra visszatérve körülnéztem. Csupán egy bungalót láttam az erdő és a víz közötti sávban. A teraszán John intett egy függőágyból. Odamentem, üdvözöltem, majd betértem a szobába. Egyszerű volt, egyetlen modern eszközzel, amire azonnal le is csaptam. Kivettem egy sört a hűtőből, és csatlakozva főnökömhöz befeküdtem a másik függőágyba.

– Már ezért megérte! – nyújtóztam el elégedetten.

– Élvezd csak! Benn az erdőben, úgy száz méterre van egy mindennel felszerelt villa. Ha technikára van szükségünk, odamegyünk.

– Nem lehetne csak holnaptól dolgoznunk?

– Csak tájékoztattalak.

– Addig inkább beszélj magadról!

Erre elkezdett harsányan röhögni.

– Mi vicceset mondtam?

– Én beszélhetek, de azzal vége a nyugalmadnak. Akkor ezer kérdésre akarnál azonnal választ kapni, ami viszont már gyakorlatilag munka lenne.

– Szétfeszít a kíváncsiság, de hiszek neked. Most túl értékes nekem ez a semmittevés, nem dobom el egy olyan tudásért, amit holnap is megkaphatok. Akkor csak fecsegjünk!

– Rendben.

– És mi van, ha annyira élvezem ezt a nyugit, hogy se holnap, se később nem lesz kedvem melózni? – vetettem fel.

– Ezt elég valószínűtlennek tartom, ha majd megismersz. Egyébként megteheted. Csak egyedül maradsz, és sorsára hagyod a Földet.

– A francba! Ha nem találok egy rohadt semleges témát, amivel nem ide lyukadunk ki, erőszakot követek el magam ellen, és csendben maradok.

– Isteni ez a hideg sör! – segített a dolgon John.

– Az ám! – értettem egyet vele állításában, és a beszélgetés tárgyában is. – Tényleg, hogyhogy nem viszki?

– Ilyen szép napsütésben?

– Jó téma! – lelkesedtem, és sikerült is hasonlókkal eltöltenünk a napot.

Reggel lubickolással nyitottam, aztán déligyümölcsökkel megpakolt tállal feküdtem a függőágyra.

– Na, vágjunk a közepébe! Szóval, ki is vagy te?

– Én a helyedben odakészítenék magam mellé némi piát.

– Oké, hozok egy sört – indultam be a hűtőhöz.

– Hozz valami erősebbet is!

– Felkészítettem már a lelkem.

– Te tudod.

Persze vittem. Újra kényelembe helyeztem magam.

– Kezdheted.

– Egyszer már poénból ráhibáztál.

– Úgy érted, kimondtam, hogy ki vagy?

– Pontosan.

– Nem emlékszem – pedig erősen próbálkoztam.

– Még az első napokon. Valami naiv dolgot mondtam, amire szó szerint így reagáltál: „Jézusom! Te nem amnéziás vagy, hanem...”

– Pfüúú! – törtek ki sugárban a számból a finom falatok. Erőteljes köhögéssel a félrenyeltektől is sikerült megszabadítani hörgőmet. Míg

egyik kezem feje a számat törölte, a másik már nyúlt is az üvegért. Nem a sörösért...

Hoztam ki poharat is, de gyorsabban igényelte a vizskit a szervezetem. A szokottnál lényegesen nagyobbat kellett húznom belőle.

– Ezek szerint mégiscsak emlékszel – állapította meg.

Rém nehezemre esett, de ki akartam mondani:

– Földönkívüli.

– Igen.

Természetesen sokszor gondoltam már erre. Volt néhány erre utaló elszólása, bár mindig kidumálta magát. Az meg, hogy milyen hókuszpókusszal kerültem ide, szinte tálcán kínálta ezt a lehetőséget. Racionális lényem mégis bízott valami felfoghatóbb magyarázatban.

– Mikor idegennek neveztünk el, nem gondoltuk, hogy ennyire – csak ilyen hülyeség bírt kijönni belőlem. Pedig sokszor eljátszottam a gondolattal, mit mondanék neki ez esetben, de olyankor egy cseppet sem vettem komolyan magam.

– Jókat mosolyogtam olyankor belül – nevetett.

Lassan kezdtem annyira felocsúdni, hogy kérdések szülessenek az agyamban:

– Egyedül vagy itt? Úgy értem, a Földön.

– Igen.

– Miért?

– Miért egyedül, vagy miért jöttem egyáltalán?

– Mindkettő!

– Akkor most már dolgozhatunk?

– Várjunk! – visszakoztam. – Akkor inkább más: eredetileg is így nézel ki?

– Ezt azért nem kérdezheted komolyan – méltatlankodott. – Természetesen nem.

– Tehát felvetted a formánkat. Ez nem kis teljesítmény!

– Pedig egyszerűbb, mint idejutni.

– Ja, nekünk mindkettő elképzelhetetlen. Gyanítom, nem azért jöttél, hogy ezt a tudást megosszad velünk...

– Akkor dolgozunk?

– Úgy tűnik, tovább nem kerülhetem ki – adtam be a derekam.

– Oké. Valóban nem célom ismeretek átadása.

– Akkor mi? Várjunk csak, most kapcsolok! ... Na ne! – közben kortyolgattam hitetlenkedve. – Ezt nem veszem be!

– Mit? – nézett rám értetlenül.

– Engem azért szerződtettél, hogy gyógyítsuk meg az emberiséget. Azt akarod nekem bedumálni, hogy ezért jöttél?

– Egy szóval sem mondtam. Nagyjából leszarom az emberiséget – jelentette ki közönyösen.

– Akkor mit keresek én itt?! – ugrottam fel indulatosan. – Mit akarsz?

– Egészséges bolygót! Nekünk arra van szükségünk.

– És... – hebegtem, kezdtem kapizsgálni. Fel-alá mászkáltam, az üveget sűrűn a számhoz emelve.

– És ez a bolygó töletek beteg!

– És ezt ki mondta?! – csak vagdalkoztam, nem bírtam tárgyilagosan gondolkozni. – Talán elpanaszolta nektek?

– Akár így is fogalmazhatunk. Nem is olyan nagy tudomány. Ha nem tompítana el benneteket a saját magatokkal foglalkozás, ti is meghallanátok.

– Mit szarozol?! – egyre idegesebb lettem. – Szabadítsd meg tőlünk!

– Egy: nekünk nem sürgős, nem olyan égetően fontos – nem vette át feldúltságomat, továbbra is kimért maradt. – Kettő: nem vagyunk gyilkosok. Kivéve, ha már máshogy nem menthető meg a bolygó. Három: ti is része vagytok. Csak a tevékenységetek messze túllépte az ártalmatlanság határát.

Mivel csak tátott szájjal bámultam, folytatta:

– De azért vagy éppen te itt, mert neked ezt nem kell magyarázni. Ugye?

– Ezt nem. De hogy mi a terv, azt igen.

– Tekintsük a bolygót élőlénynek. Ti egy szerve vagytok. Túlburjánzott, daganatos. Ha jóindulatú, meggyógyítjuk. Ha nem, eltávolítjuk.

Néhány korty. Kemény és lényegre törő volt. És hatásos. Egy szavába se tudtam belekötni.

– Ugye nem gond, ha mindjárt berúgok?

– Még jó eséllyel elő fog fordulni párszor.

– Oké – tértem vissza a témára. – Viszont egy szerv eltávolítása veszélyeztetheti az életet. Ki tudja, hogy reagál a Föld, ha kiirtasz minket?

- Megkönnyebbül.
- Menj a francba! – kezdett hatni az alkohol.
- Nem vagytok létfontosságú szerv. A légkör az, meg az óceán, de ti nem! Viszont olyan erős hatással vagytok már mindenre, hogy megölitek a Földet.
- Azért elég sánta ez az élő-bolygós hasonlat – gúnyolódással menekültem az igazsága elől. És már nem is azért ittam, hogy erős merítsek, hanem hogy mielőbb veszítsem el. Az eszméletemmel együtt.
- Igazad van, a bolháiddal jobb példát hoztál. Mondjuk ki: paraziták vagytok! A Föld vérszívói!
- Akkor minden élőlény az!
- Nyilván belőle élnek, de amíg ez körforgásban, megújuló formában történik, inkább szimbiózisnak nevezném.
- Mi is ebbe a földbe döglünk vissza! – védekeztem.
- Igaz, de amikor bolygóról beszélek, nemcsak egy kőgolyóra gondolok, hanem a természetre, a teljes élővilágra, bioszférára. Ez az, amit ti bizony rendesen szipolyoztok, gyilkoltok.
- Tulajdonképpen arról beszélt, amit én már évek óta szajkózok. Csak hát mégis egy idegen, akivel szemben védenem kéne az embert. Nem sikerült. Se ellenérvem, se meggyőződése nem volt hozzá.
- Elérkeztünk az egyetértéshez – imbolyogva megemeltem felé az üveget. – Nyolcmilliárd parazita! – kiáltottam világga. Ezzel el is sötétült előttem minden, és ledöntött diktátorszoborként vágódtam végig a padlón.

A reggeli úszóedzés éhgyomorra lerövidítette az alkohol agysejt-elérési idejét. Zúgó fejjel ébredtem, és motyogva ismétелgettem a szavakat:

– Nyolcmilliárd parazita...

Még mindig csak dél körül lehetett. Feltápázkodtam, rálegyintettem John vigyorgó képére, és egy doboz cigivel betámolyogtam az erdőbe. Kerestem a magányt, vissza akartam nyerni a hidegfejjű, logikus énem. Reménytelen vállalkozás volt, mert csak egy kupac kérdéshalmaz terebélyesedett az agyamban. Így hát nem is erőszakoskodtam tovább vele, a földre ültem – hátam egy fatörzsnek döntve –, és hagytam, hadd cikázzanak a gondolatok szabadon, amerre csak akarnak.

Egy félóráig tarthatott ez a lazulás, és ettől egész friss elmével tértem vissza Johnhoz. Sem okot, sem értelmet nem láttam arra, hogy másképp nevezzem. Egyszerűbb és kényelmesebb volt így.

– No, lehiggadtam, összeszedtem magam. Folytathatjuk.

– Rendben.

– Nyilván nem azért jöttél a világ végéről ide, hogy meggyógyíts egy beteg bolygót.

– Miért olyan elképzelhetetlen ez?

– Miért, miért? ... Mert ember vagyok, azért! ... De segíthetsz megértenem.

– Több ezer élő bolygót ismerünk. Számotokra felfoghatatlanul különbözőek. Rengetegen jártam ezek közül. Mikor ideértem, mégis leesett az állam – elvigyorodott. – Ami persze nem volt, de az egyszerűség kedvéért maradok az emberi külsőnél és kommunikációnál.

– Ezért igencsak hálás vagyok – még elképzelni sem akartam a valódi külsejét.

– Szóval azonnal láttam, hogy ez egy káprázatos bolygó. Amikor megkaptam az érzékszerveiteket... Nem vagyok egy érzelgős típus, ezért is küldtek engem, de meghatódtam. Ilyen élményben még életemben nem volt részem.

– Rizsa!

– Pusztulófélben van ez a csoda. A természet iránti alázatunk és elkötelezettségünk épp elegendő ok arra, hogy beavatkozzunk.

– Ezt nem kétlem – egész határozottá tett, hogy tisztán akartam látni – , de akkor sem ezért jöttél. Játszunk nyílt lapokkal!

– Ezt teszem.

– A lószart! Azt mondtad, ideküldtek. Tehát már akkor is volt cél, mielőtt megismerted volna a Földet.

– Egy szóval sem mondtam, hogy én vagyok az első közülünk, aki idejött.

– Nekem ez akkor is sántít! – gyanakvásom nem hagyta megválogatni a szavaim: – Titkolózol, vagy akár hazudsz is!

– Türelmetlen vagy. Csak elmagyaráztam, hogy akkor is közbelépnénk, ha nincs belőle hasznunk. Viszont igazad van, célunk van azzal, hogy itt rendet tegyünk.

– Na végre! És mi?

– Van valamitek, amire szükségünk van.

– Miért nem fogjátok meg és vizitek? Minek irgalmaskodtok itt?! – nem tudtam leküzdeni növekvő indulatomat.

– Ó, ostoba emberi agy!

– Cseszd meg! Mit csináljak, ezt kaptam! Csak ezzel tudok muzsikálni!

– Azért választottalak téged, mert megvan az a képességed, hogy kilépj a gondolkodásmódodok korlátai közül. Használd!

Olyan szuggesztíven tudott felszólítani (a hangja felemelése nélkül), hogy egy pillanat alatt leállt érzelmi túlpörgésem.

– Igyekszem.

– Nem egyszer akarjuk. Folyamatosan, megújuló módon, minden kincset megőrizve, örökké.

– Örökké? – nem is annyira kérdeztem, inkább csak cinikusan megismételtem.

– Amíg a kozmikus erők élni hagyják ezt a bolygót.

– Meg ha mi élni hagyjuk...

– Végre, hogy megértettél. Pontosan. Ha néhány száz évvel később fedezzük fel a Földet, halott lenne.

– Gyorsan eltanultad tőlem a túlzást.

– Igaz – ismerte el egy mosoly kíséretében. – Bár annyival sivárabb, ridegebb, egyhangúbb lenne, hogy a halál szó közelítené a valóságot.

– Ha-ha, de akkor nem is tudnád, milyen szép volt előtte! – kötözködtem.

– Látod, éppen ez az! Mennyi csoda tűnhetett úgy el a világban, hogy meg sem ismertük. Ezért nem engedhetjük meg magunknak, hogy a szemünk előtt is megtörténjen.

Kicsit szusszantam, rendet raktam a fejemben. Nem volt nehéz. Az első reakciómmal, illetve hisztimmal kitakarítottam magamból a helyzet által felgyülemlett feszültséget. Megfontolt racionalitásom már gyorsabban simította ki az amúgy sem túl kusza gondolatokat.

– Miért kellünk mi ehhez?

– Már mondtam, ti is részei vagytok.

– Az világos, de... – kerestem a szavakat, végül messzebbre kellett visszakanyarodnom. – Szóval, nem határozta meg pontosan a házi feladatom.

– Mert? – már nem lepődött meg a látszólagos témaváltáson.

– Most már mondhatom a megoldásom?
– Persze. Így, hogy tudod, ki vagyok, már minden szóba kerülhet.
– Tehát a három fő probléma, ahogy én látom: túlnépesedés, korcsosulás, harácsolás.

– Mit értesz harácsolás alatt? – érdeklődött jogosan, hisz nem találtam tökéletes összefoglaló szót erre a kérdéskörre.

– Minden pénzzel és gazdasággal kapcsolatos abnormalitást, amiről eddig beszéltem. Birtoklási láz, nullák halmozása, növekedés hajszolása... stb.

– Értem. Tehát ezek orvoslását tartod a legfontosabbnak. Rendben. Mi ezzel a baj?

– A te céljaidhoz ebből egy is elég.

– Nyilván a túlnépesedésre gondolsz.

– Igen. Mit számít nektek, hova satnyulunk, mennyit kapzsiskodunk, ha egészséges létszámunkkal nem terheljük túl a bolygót.

– Ha nagyon szűken szemléljük a dolgokat, igazad van. Viszont több okunk is van törődni veletek.

– Erre rém kíváncsi vagyok – kivételesen ezt egyáltalán nem gúnynak szántam.

– Az egyik nem kapcsolódik szorosan a témánkhoz. Nagyon hosszú távú, majdhogynem csak elvi kérdés.

– Ennek ellenére érdekel.

– Mi nem tartjuk magunkat a világegyetem csúcsának. Már csak azért sem, mert mi is folyamatosan fejlődünk. De még mindig rengeteg dolgot nem tudunk megfejteni, megoldani. Némelyik úgy tűnik, a jövőbeli képességeink határain is túl van. Ezért támogatunk minden értelmes életformát, hátha az ő fejlődésük határai messzebb vannak a miénknél.

Hát erre akkor se gondoltam volna, ha éveket ad a kitalálására. Kételyeim is támadtak:

– Ez nagyon szépen hangzik, de nem féltek, hogy a fejlettebbek majd uralkodnak rajtatok?

– Mindig visszazökkensz a kicsinyes emberi gondolkodáshoz. Bizonyos értelmi színvonal felett ilyenek fel sem merülnek.

– Honnan tudod? Csak a te színtedig ismered – itt már adagoltam jócskán a gúnyt. – Lehet, a fölött újra terítékre kerül a téma.

– Jó logika, de nem valószínű. Az uralkodásnak semmi értelme. Haszna is csak rövidtávon van. Értelmes lények nagyon előre néznek, gondolkodnak, terveznek.

– És mikor élnek? – kötekedtem.

– A jelenben. Sokkal inkább, mint ti. A rövidtávnak csekély szerepe van. Nektek pedig ez a fő motivációtok. A „most”-ot többnyire észre se veszitek, a nem is olyan távoli jövőre meg nagy ívben szartok.

– Ezzel sajnos nem tudok vitába szállni – vonultam vissza kényszeredetten.

– Ezért értünk szót nehezen veletek, ezért kellett ennyit segítened. És azért te, mert benned megvan a szándék ennek a túllépésére.

– Hé, azért nem vagyok ezzel egyedül! – szerénykedtem, de belül rém büszke voltam.

– Nem is állítottam ilyet – nem hagyta, hogy elszálljak magamtól. – A cikkeid miatt téged találtalak és választottalak. Ennyi, nem több.

– Oké, nem uralkodni jöttetek. Akkor milyen formában óhajtotok hozzájutni ahhoz, amiért foglalkoztok velünk?

– Szerződéssel.

– Velem? – kérdeztem a meglepetéstől eléggé bambán.

– Dehogyan veled! Mi bolygókkal szerződünk.

– Azt meg hogy a francba? – egyre váratlanabb dolgokkal állt elő.

– Hát ez az! Nálatok ez rohadtul nehéz.

– Kezdjük ott – próbáltam megérteni őket –, hogy mit teszten egy intelligencia nélküli helyen?

– Nyilván nevetni fogsz rajta, de valóban írunk egyoldalúan egy szerződést, melyben vállaljuk a természet megőrzését, és hogy csak olyan dolgokat viszünk el, és olyan mennyiségben, ami képes megújulni.

– Ellenszolgáltatás nélkül!

– Mi többet adhatnánk, minthogy hagyjuk működni. Ellenszolgáltatásra csak az értelem tart igényt. Amennyiben intelligenciával találkozunk, természetesen kétoldalú a szerződés.

– Mi okozza a nehézséget nálunk? – tértem vissza ránk.

– Először is: nincs senki, aki legitímen képviselné a Földet.

– Úgy érted, nincs egy globális szervezet?

– Az még nem lenne elég. Ha most össze is hoznátok, még mindig csak a civilizációt képviselné, nem az egész emberiséget. Pedig nekem még az is kevés lenne.

– Mert az egész bolygót kellene – kezdtem kapizsgálni.

– Kompletten a természetével, élővilágával, minden teremtményével, folyamataival.

– Ez jelenleg elég reménytelennek tűnik – állapítottam meg keserűen.

– Igen. Tulajdonképpen annyira alacsony szinten vagytok, hogy hajlanánk arra, hogy figyelmen kívül hagyjunk benneteket.

– Tehát egyoldalú szerződés.

– Úgy van.

– Miért nem?

– Mert a technikai fejlődés messze a szellemi előtt jár, így olyan jelentős hatással vagytok a kényes természeti egyensúlyokra, hogy...

– Hogy kinyírjuk a leendő partneredet – vágtam közbe.

– Nagyjából. Tömören: nem lehet hosszú távú szerződést kötni egy rövid távra ítéltetett társadalommal. Nem tudunk együttműködni ilyen kiszámíthatatlan, önpusztító civilizációval.

– Amely ráadásul nem is legitim képviselője a Földnek.

– Hogyan is lehetne?! – gesztikulált teátrálisan John. – Először saját magával szemben kellene képviselnie.

– Teljesen jogos. Tehát ez a feladat?

– Mire is gondolsz? – kérdezett vissza.

– A bolygójáért felelős emberiség. Egyéni és társadalmi szinten is. Ez lenne a cél, nem?

– Igen, de pontosítsunk: bolygójáért, mint az otthonáért. Nem a birtokáért!

– Lényeges különbség – ismertem el.

– Az. Mi egyetlen planétát sem tettünk tönkre, ahová betettük a lábunkat, nemhogy a szülőbolygónkat.

Ez bizony kemény, de jogos kritika volt felénk.

– Aha! – esett le a tantusz. – Itt jön be a képbe, hogy nem csak a populációnk nagyságával kell foglalkozni.

– Így van. Bár személy szerint ezt tartom a legfontosabbnak, de szükséges a többit is megoldani.

– Mi van, ha nem sikerül?

– Pusztultok, ahogy a rákos sejteknek és a parazitáknak kell! Vagy legalábbis mászhattok vissza a fára, hogy a többi élőlényhez hasonlóan ártalmatlanok legyetek, hatástalanok a nagy egészszre.

Bármilyen szörnyű is volt hallgatni, tetszett, hogy nem finomkodott. Meg se próbálta árnyalni a helyzetet.

– Értem. Mennyi időnk van?

– Nem én szabom a határidőt. A bolygótok!

– Ez így eléggé a levegőben lóg.

– Pedig ennél konkrétabb nem tudok lenni. Ha nem látom a megfelelő tendenciát, ha kezdtek visszafordíthatatlan károkat okozni, likvidálva lesztek.

– Milyen könnyedén bírod ezt kimondani – kicsit fáj a lekezelésünk, még ha igaza is volt.

– Mi az egész Univerzum sokszínűségét akarjuk megőrizni. Ennek része a Föld. Az összes élőlényével együtt. Ezek közül viszont egyre több tűnik el egyetlen faj miatt. Mi mást kéne tennünk, mint azt az egyet elpusztítani a többi érdekében?

– Oké – törődtem bele. – Tehát ez a B-terv?

– Mondjuk.

– Ezek szerint még nem tartunk itt?

– Ez egy fantasztikus bolygó. Bármennyit is kínozzátok, képes kiheverni. Nem tudjátok megölni. Viszont minél nagyobb kárt tesztek benne, annál nehezebben tér magához. De megteszi! Csak már nélkülületek...

– Jöhetnek a patkányok, csótányok – ismét cinizmusba menekültem.

– Vagy még azok se. A regenerálódási idő attól függ, ostobaságotoknak hol van a határa. Ha most hagyjuk, hogy így folytassátok, rövid időn belül úgy tönkre vágjátok, hogy nulláról indul az evolúció.

– Vagy a teremtés.

– Mindegy, ti már írmagjaitokban sem lesztek részesei.

– Pusztítottatok már ki fajt?

– Úgy beszélsz, mintha valami hatalmas bünt követnének el ezzel – utasította vissza a vádat. – Ti a faji öngyilkosság felé rohantok nélkülünk is! Csak magatokkal rántjátok az egész élővilágotokat. Mi csak meggyorsítanánk ezt a folyamatot, hogy a többi faj megmeneküljön.

- Honnan lehetsz ennyire bizonyos abban, hogy ez fog történni?
- Tapasztalat, és több ezer élő bolygó történetének az ismerete. Ennek ellenére szó sincs bizonyosságról, hisz akkor nem lennél itt.

Bementem egy üveg viszkiért.

- Na, mi van, eddig bírtad? – nevetett John.
- Épp ellenkezőleg! Azért hoztam, hogy emeljük poharunkat arra, hogy egyelőre eszemben sincs meghátrálni.
- Helyes.
- Csak azt nem értem, miért engem választottál. Miért nem egy optimistát, aki hisz az emberben?
- Mert ezt már nem lehet megoldani hittel! Csak józanésszel, hideg fejjel.
- Na, erre igyunk!
- Koccintottunk.
- Van még egy komoly problémám veletek – szólalt meg poharát letéve.
- Ne kímélj!
- Még nem tudom, mit tudnék felajánlani nektek.
- Ó, ezen ne aggódj! – nyugtattam lelkesen. – Ebben egészen biztos tudok majd segíteni.
- Ne legyél abban olyan biztos! Ennek a bolygónak mindene megvan ahhoz, hogy boldogabban éljetez, mint bárki az Univerzumban.
- Most viccelsz – csak próbálkoztam, mert jól láthatóan komolyan beszélt.
- Több száz civilizációt ismerve állítom ezt. Tulajdonképpen nincs szükségetek semmire.
- A tudásotok hasznos lehetne – ez nagyon adta magát.
- Nem értesz. Mindenetek megvan, csak rosszul gazdálkodtok vele.
- De a technikátokkal hatékonyabbak lehetnének.
- Hova akarsz még hatékonyabb lenni?! – jött ki a sodrából. – Már így is úgy terjedtek, mint egy ragályos kór. Igen, a mi technikai hátterünkkel jóval zordabb körülmények között is meg lehet élni. Ezt adjuk nektek? Azért, hogy még gyorsabban szaporodjatok? Mások rovására.

Szégyenkezve lesütöttem a szemem, de nem hatottam meg, folytatta:

– Mint már mondtam: a technikai fejlettségetek így is messze meghaladja a szellemet. Nem növelhetem tovább ezt a szakadékot, csak még távolabb kerülnénk a céloktól.

– Jó-jó-jó, értem – ritka pillanat: én csitítottam őt.

– Még nem teljesen, és azt akarom, hogy ez száz százalékig tiszta legyen. Ezért elviszlek egy virtuális utazásra.

– Majd holnap.

– Nem! – az indulattól még a szokottnál is határozottabb volt. – Most! Még melegében. Semmiből sem áll.

– Hát, ha muszáj...

– Aludj!

Függőágyban ébredtem, de a környezet egész más volt. Jobbra egy hatalmas folyó, a parton nádfedeleles kunyhós kis falu, körülötte dzsungel. Bennszülöttek sűrögtek-forogtak. Formájuk alapján valahol a Távol-keleten lehettünk, egy öreg mohó rizsmajszolása is erre utalt. Gyerekek pancsoltak vidáman, a nagyobbak halásztak, de ők is jókedvűen. Néhányan dolgoztak az alig félhektárnyi megművelt földön, többen a viskók körül tüsténkedtek, az öregek meg egy teraszon körbeülve énekelgettek.

– Most azért hoztál ide – szóltam Johnhoz –, hogy megmutasd, mennyire nincs szükségük a tudásodra?

– Az enyémre? Még a tiédre se!

– Ezt kell elérnünk? – fanyalogtam.

– Mondtam már, hogy nem vagyok technikaellenes. Ők egy ideális helyen élnek, megvannak nélküle. Az erőforrás-gazdálkodásukat akarom bemutatni.

– Ugyan már! Ezért nem kellett volna idehoznod. Kifejtsem? – kérdeztem kissé fellengzősen.

– Hallgatlak.

– Halásznak. Távolabb látni a fentebbi és a lentebbi falut is. Ebben a sűrűségben nyilván nem fogják megcsappantani a folyó halállományát. Ez vonatkozik a hatalmas dzsungelre és annak állataira is. Azt a kis termőföldterületet égetéssel nyerték ki az őserdőből. Néhány évig használják, aztán egy újat hoznak létre. A régít meg ezen az éghajlaton azonnal visszahódítja a vadon. Minden, amit felhasználnak, megújul.

– Képbem vagy rendesen – bólintott elismerően.

– Sok a kisgyerek. Már korábban volt róla szó: viszi a tigris, az ár, a betegség őket. Kicsit siránkoznak ilyenkor, de tudják, kettőből erős és egészséges felnőtt lesz.

– Elég! Látom, érted a lényegét.

– Nem nagy kunszt – nagyképűsködtem.

– Elismerem, kicsiben könnyebb megvalósítani ezt a harmóniát. De ha lenne annyi intelligenciátok, mint amennyit képzeltek, így gazdálkodnátok az egész bolygón.

– Kis ellenérzésem van a velük vont párhuzammal.

– Technikai tudásokkal benépesítettétek a kevésbé ideális helyeket is. Rohamléptű terjeszkedésekben viszont nem figyeltek az egyensúlyra, a megújulásra. Ebben vagytok rettentően elmaradottak. Még hozzájuk képest is – mutatott körbe.

– Értem – szégyelltem el magam, amiért egy kicsit valóban a falu lakói fölé helyeztem civilizált lényem.

Üdülésnek tekintve ezt a kiruccanást, elnyújtózkodtam. Aztán mégis csak felpattantam:

– Mit keres itt az a fehér fazon laptoppal? – háborodtam fel.

– Talán a regényét írja.

– Ahhoz túl tudálékosan és méregetően járhatja körbe a tekintetét.

– Kérdezzük meg! – javasolta John.

– Azt mondtad, nem beszélhetek senkivel.

– Menjünk! – hagyta figyelmen kívül a kötekedésemet.

Odalépkedtünk hozzá. A helyiek nemigen törődtek velünk.

– Helló! – üdvözlöttük.

– Ááá, fehér emberek! – örvendezett harsányan. – Gyertek a teraszomra! Végre ihatok valakikkel kulturált módon.

Elfogadtuk az invitálást.

– Min dolgozol itt? – kérdeztem a koccintás után.

– Felmérem a villamosítás lehetőségét.

– Micsoda?! – kerekedtek el a szemeim.

– Nem látod, milyen fejletlen, korszerűtlen körülmények közt élnek?

– Miről beszélsz, ember?! Nézz már körül! Ki van a világon, aki ilyen boldogan élhet, mint ők? Ki van a világon gazdagabb náluk?

– Hát én jobban érezném magam az otthoni lakásomban.

– Az te vagy – hagytam rá –, ahhoz szoktál hozzá. De figyelj az arcukat! Gyerekről, felnőttől, öregről egyaránt sugárzik a jókedv, élvezik az életet.

– Mert nem tudják, hogy jobb is lehetne.

– És majd te megmutatod nekik – nem tudtam leplezni a megvetésem.

– Én ebben hiszek.

– Tudod, mi ez? Erőszakos civilizáció!

– De jó lesz az nekik – erősködött.

– Akkor másként fogalmazok: ez a civilizálás a természettel harmóniában élők fogyasztóvá tétele.

– Lesznek hűtőik, feldolgozógépeik, szórakoztató-elektronikájuk.

– Látom, mennyivel szarabb nekik ezek nélkül – piszkáltam tovább. – És mivel fizetnek mindezért?

– Hússal, terméssel.

– Mész mindegyik faluba?

– Természetesen.

– Szóval a gépekért, az áramodért kell túlhalászniuk a folyót, felgyújtaniuk az őserdőt termőterületnek – már nem egyszerűen kötözködtem, szinte felelősségre vontam. – Ráadásul a jelenleg nyugis dolgozatuk helyett majd megszakadhatnak. Mindezt miért? A civilizációdért!

– Úgy tűnik, ezt a kérdést elég különböző módon közelítjük meg. Hagyjuk inkább! – kerülte a konfliktust. – Hogy megnyugtassalak, gyógyszereket is hoztam. Elég magas itt a csecsemőhalandóság.

– És óvszert meg fogamzásgátlót?

– Mi van? – akadt ki, hogy semminek nem tudtam örülni.

– Ez az! Avatkozzunk bele mindenbe ész nélkül! – már egészen feldühödtem. – Hadd boruljon fel az évszázados rendjük! A megnövekedett populációnak meg még több hal kell, még több terület! Viszlát dzsungel, viszlát vadállomány! És mire észbe kapunk, viszlát ember!

– Te is ilyen bolond vagy, mint a barátod? – fordult Johnhoz a szóáradatom elől menekülve.

– Én elmesélném egy kis szigetnek a példáját.

– Ezek szerint te is... – adta meg magát vendéglátónk.

– Majd a végén eldöntheted. Kiemelném, hogy nem kitaláció, valóban megtörtént néhány száz évvel ezelőtt.

– Halljuk!

– Ezen a szigeten az emberek teljes harmóniában éltek a környezetükkel – kezdte a történetét John. – Aztán valahogy fejlettebbek lettek. Élelemszerzésben vagy az életben-maradásban, külső segítséggel vagy maguktól, tulajdonképpen mindegy. A lényeg, hogy elkezdett nőni a népességük. Egyre több területet vettek el a dzsungelből, egyre többet vadásztak. A szaporodási szokásaik azonban nem változtak, így továbbra is csak sokasodtak. Végül kiirtották az összes állatot és fát, a földeket a terméketlenségig kizsigerelték. Vajon mivé lett az a sok természeti kincs?

Nem hagyott időt a gondolkodásra, gyorsan válaszolt is:

– A sziget teljes szerves anyag tartalma emberré alakult!

– Ne már!

– De bizony!

– Mi lett velük?

– Nem mindegy?! – húzta fel magát John. – Kinyírták egymást, éhen haltak vagy kannibálok lettek. A lényeg: a sziget elpusztult. Nagyon hosszú időre.

– Még, jó hogy ez nem sziget – mutatott körbe, és árulta el korlátolt felfogóképességét az áramhozó.

– A bolygótok a sziget! – csattant fel ingerülten John, kikottyantva ezzel kívülállóságát.

– Azért én azt gondolom, elhajóztak – ragadt meg a konkrét esetről a laptopos.

– Lehet, de mindegy, mert ti nem tudtok elhajózni erről a bolygóról! – üvöltött rá John, és faképnél is hagyta. – Az egész Földön válik emberré az összes szerves anyag! – ordította még bele a világba.

Utánasiettem. Mivel még sosem láttam idegesnek, kedvem támadt tovább feszíteni a húrt:

– Miért ne hajózhathánk el? Te is idejöttél valahogy, taníts meg rá minket!

– Te tényleg nem fogod fel? – kiabált velem is. – A jelen értelmi szinteteken az egész univerzumot elpusztítanátok. Egy bolygót nem tudtok felelősséggel kezelni, mit akartok a világgal?!

Ez annyira ütött, hogy egy pillanat alatt elillant a heccelődő hangulatom.

– Mi az, hogy bolygót? Egy népet, egy területet se – ismertem el.

– Sőt, még egyéni önmagatokat se!

Most először találtam tanácsosnak hallgatni. Még el sem helyezkedtem a függőágyban, azonnal rám szólt:

– Aludj!

Nem kirándultunk tovább, a partunkon ébredtem. Szerintem csak egy pillanat telhetett el, de John újra a régi nyugodt arcát mutatta, így már mertem szólni hozzá:

– Kiadtad magad egy idegennek.

– Az csak egy virtuális beszélgetés volt.

– Nem volt igazi semmi?

– De, minden az volt, csak a mi jelenlétünk nem. Ebből kifolyólag a beavatkozásunk sem, tehát a beszélgetésünk sem. A pasi sajnos teljesen valós – tette hozzá megvetően.

– Viszont a vitám veled, a szűklátókörűsége segített jobban megértenem, amiért odavittél.

– Ezt én is így láttam.

– Az a baj, hogy ez az áramhozó még az intelligensebbek közül való – fanyalogtam. – Ez is mutatja, lesz min dolgoznunk bőven.

– Elsősorban neked. Én csak élvezem a beszélgetéseket.

– Én is.

– Élvezd csak ki, amíg tudod! – vetette oda sejtelmesen.

– Miért, mikor nem fogom tudni?

– Amikor majd döntéseket kell hoznod. Én ugyanis csak egy egyszerű, felelősség nélküli végrehajtó leszek.

– Hé! – szóltam rá műfelháborodással. – Téged senki nem rúg seggbe, ha elcsesszük?

– Velem a B-terv esetén is elégedettek lesznek.

– Ezért mondogatod, hogy nem vagy érdekelt a sikeremben.

– A munkám miatt abszolút nem, valóban. Egy kis személyes motivációm azért van.

– Na! Ez érdekelne!

– Egyszer talán elmondom.

Tudtam, ilyen kijelentésekkor eltántoríthatatlan, tehát majd megtudom, ha úgy akarja. Ezért inkább szembesítettem szokatlan viselkedésével:

– Kijöttél a sodrodból...

– Fajom egyik legtürelmesebb példánya vagyok. Magas szinten képes vagyok tolerálni az alacsonyabb értelmi szintű lényeket. Ezért is vagyok a legjobb a szakmámban. Viszont még nekem sem végtelen a tűrőképességem.

– Rohadt fontosak lehetünk, ha a legjobbat küldték ide – piszkálgattam.

– Egyáltalán nem. Ez teljesen máshogy működik.

– Ez érdekel. Tehát miért a szuperügynöküket dobták be?

– Mint már említettem, nem én vagyok az első – nem vett tudomást a cikizésemről. – Engem csak akkor szoktak bevetni, mikor a korábbi csapat már kudarcot vallott.

– Hoppá! Ez érdekes! Ők is hasonló módon dolgoztak, mint te?

– Még az alaphozzáállásunk sem egyezett, nemhogy a módszer.

– Igen szükséavú vagy, pedig úgy érzem, meg kellene ismernem a történeteket.

– Egyetértek, de a mai nap elég zsúfolt volt, erre szánjunk egy egész napot.

– Milyen rendes főnök vagy, hogy ügyelsz a terheltségemre – kissé sértett, hogy lebecsüli a felfogóképességemet.

– Ha nem hagyok időt a dolgok leülepedésére benned, ha sürgetéssel meggátolom, hogy az agyadban szépen apránként összerakd az összefüggéshálót, akár bele se kéne kezdeni, borítékolható a kudarc.

Elismerően csettintettem a körültekintő hozzáállására.

– Oké. Annyit azért árulj el, észrevehetőek voltak?

– Annyira, mint én.

– Nem úgy értem. A tevékenységük.

– Nem tudom.

– Naaaa! – ezt nem bírtam elhinni.

– Komolyan. Amikor a jelentésüket elolvastam, azt gondoltam, hatalmas munkát végeztek. Hogy óriási befolyást gyakoroltak a folyamatokra, a történésekre. A beszámolójuk alapján nagyon is megtapasztalhattátok a jelenlétüket.

– Mitől vontad ezt kétségbe?

– Megismertelek benneteket.

– És? – untam már, hogy minden szót harapófogóval kellett kihúzni belőle.

– Amit otthon olvasgatva elképzelhetetlennek tartottam, az itt nagyon is lehetséges.

– Mégpedig?

– Az, hogy vagytok olyan ostobák, hogy a tevékenységük nélkül is azt az utat járjátok, amit ők akartak.

Lesújtó vélemény, mégsem tudtam vitába szállni vele.

– Ezek szerint az ő céljuk az önpusztítás gyorsítása volt.

– Igen, de ezt tényleg hagyjuk későbbre!

– Oké.

Este még beugrott valami, ami már napközben szeget ütött a fejembe:

– Amikor az evolúciót említetted, én rákontráztam a teremtéssel, te pedig elsiklottál felette.

– Mert az akkori témánkban ennek nem volt jelentősége.

– A fajtád melyiket vallja? Vagy vannak más lehetőségek is?

– Hogyne lennének. Rengeteg kultúrát ismerünk. És nyitottak vagyunk – tette hozzá. – Tehát a fajtámnak nincs egységes hite, vallása, világnézete. Minden egyénnek megvan a sajátja.

– Ti vagytok az uralkodó faj?

– Hányszor mondjam még?! – háborodott fel, hogy ezt nem vagyok képes felfogni. – Nincs uralkodás, csak együttműködés!

– Bocs, rosszul fogalmaztam. Szóval, ti vagytok a legfejlettebbek?

– Az egyik. A különböző értelmi szintű társadalmakkal is tudunk együtt dolgozni, de az ilyen projektek, mint ti, csak a legintelligensebbek közös melója.

– Mi, mint projekt – motyogtam duzzogva a degradálásunkon.

– Úgy értem, mint új civilizációk felkutatása, megismerése, a világunkba való bevonás mértékének meghatározása.

– Mi milyen szintű bevonásra számíthatunk? Mármint ha életben maradunk egyáltalán.

– Ha a problémákat meg tudjátok oldani, az egy nagyon nagy lépés lenne.

– Tehát akkor mennyire csatlakozhatnánk? – nem hagytam magam lerázni, tudni akartam.

– Semennyire. Még nagyon sokat kell fejlődnetök. Mint már mondtam, épp csak átléptétek azt a határt, hogy foglalkozzunk veletek.

– Szóval le vagytok sajnálva.

– Szó sincs róla! Egyszerűen csak rettentően fiatal faj vagytok. Hatalmasak a lehetőségeitek, csak most nagyon eltévedtetek. Nagyjából most dől el, kihalásra ítélték vagytok, vagy fejlődésre...

– Mint egy meggondolatlan kisgyerek, aki nincs tisztában tetteinek következményével. Ha kinövi, szép jövő előtt állhat, ha nem, belehal.

– Nagyon szép és találó hasonlat – biccentett elismerően. – Csak nincs apuci, aki fogja a kezeteiket. Magatoknak kell utat találni.

– Nem akarsz örökbe fogadni minket? – csak félig szántam tréfának. Ránk férne a tapasztalata, segítsége.

– Nem járnátok jól – nevetett.

– Kár, hogy nem hiszek a Teremtőben – tűnődtem el –, akkor lenne apánk, és tökéletes lenne a hasonlatom. A tanításokat olvasva, mintha még a kezünket is próbálná fogni.

– Szép történet...

Kis elmélázás után észbe kaptam, hogy miért is kezdtem bele ebbe a témába:

– Szóval, ti hogy álltok Istennel?

– Én személy szerint sehogy, de közülünk is, és szinte minden fajnál sokan hisznek benne.

– Ezek szerint ez nem értelmi szint kérdése?

– Mondtam már, nagyon sok mindent nem tudunk még. És a hatalmas ismeretlen törvényszerűen kínálja ezt a lehetőséget is a gondolkodó elméknek. És amíg ismeretlen marad, sokan el is fogadják a legfelsőbb lény vagy lények létét. Így magyarázatot nyernek a nem tudott dolgok.

– Meg is személyesítik? – kíváncsiskodtam tovább.

– De még milyen sokféleképpen! És tudod, mi az érdekes, számotokra szinte érthetetlen?

Csak érdeklődő tekintetemmél biztattam a folytatásra.

– Nálunk, ha két monoteista összejön, akár különböző fajból valók is, pillanatok alatt rájönnek, hogy egyről beszélnek. Akárhogy nevezik, akárhogy személyesítik meg: a saját alakjukkal, egy csillaggal, az univerzummal, a sötét anyaggal, vagy akár anyag felett állónak tartják. Teljesen mindegy, azonos hitűnek tekintik egymást.

– Tehát a monoteizmus EGY vallás – foglaltam össze.

– Így is mondhatjuk. Ehhez képest nálatok hatalmas káosz és zűrzavar van e téren. És ami a legérthetlenebb: gyűlölet.

– Igen. Pedig nálunk egyszerűbb a helyzet. Nem kell beszélgetniük, gondolkodniuk se erről, a szentírásaik kinyilatkoztatják: ugyanabban az istenben hisz mind a három nagy monoteista vallás. Mégis gyűlölik egymást.

– Van erre valami magyarázatod?

– Nemigen – de azért próbáltam találni valamit. – Talán az uralkodni vágyás és egyéb élettér-konfliktusok? Vagy az „ahogy én gondolom és hiszem, az a tuti, aki másként, az ellenség” hozzáállás? Vagy csak a már említett gyűlöletszükséglet? Nem tudom.

– Emberi alaptulajdonság, vagy az egyházaitok tehetnek róla? – tapintott rá egy lényeges megközelítésre.

– Azt hiszem, az alapok valahol bennünk vannak, de az egyházak vastagon sárosak abban, hogy ennyire elfajultak a dolgok. A dogmatikus hozzáállásukkal elidegenítették maguktól az emberek egy részét, a többit pedig fanatizálták. Így a tanításoktól mindenki eltávolodott.

– Mindenki? – kételkedett.

– Úgy veszem észre, a békés és toleráns hívők egyre inkább vágják el az egyházukhoz fűződő szálakat. Emberségük nehezen azonosul a merev és kirekesztő elvekkel... Ezek a dolgok nekem is nagyon zavarosak, még agyalnom kell rajta.

– Ha fontosnak tartod...

– Lehet, hogy más problémák kezelésével a vallási ellentéteink is automatikusan megoldódnak.

– Ámen!

– Mondtam már, hogy egyre jobban csípem a humorod? – nevettem el magam.

– Tanulok.

– Még annyit: ezek szerint a reinkarnációt se mi találtuk ki?

– Hát nem! – ezen meg ő röhögött harsányan. – Illetve dehogynem, mert mi biztos nem mondtuk. De hogy nem elsőként jutottatok ehhez a feltételezéshez, az elég enyhe kifejezés.

– És ezzel a sokféle hittel mégis békésen megvagytok.

– Az általunk ismert Univerzumban a hitbéli különbözőség csak minimálisan befolyásolja a kapcsolatokat. Nem lehet akadálya egy beszélgetésnek, egy barátságának, de még egy házasságnak sem.

– Hogy a francba lehet ez? – csodálkoztam.

- Csak egy szó. Szerintem ki tudod találni.
- Gyanítom: a tolerancia.
- Ahogy mondod.
- Most egy kicsit irigykedek.
- Pedig nem kéne – biztatott tőle szokatlan módon. – Megegyeztünk abban, hogy alkalmasak vagytok rá. Csak most kissé eldeformálódott az értékrendetek.
- A szart kissé! – fakadtam ki.
- Na jó, tényleg nem.

Kis belső kesergés után folytattam:

- Térjünk vissza rád! Ha jól vettem ki a szavaidból, te materialista vagy.
- Határeset.
- Az hogy lehet? – akadtam fenn. – Ez nem olyan téma, hogy egy kicsit ez, meg egy kicsit az is.
- Alapvetően anyagi alapon közelítem, értelmezem a világot. Így tudom felfogni.
- De?
- Van, amikor ez nem megy. Olyankor elbizonytalanodom.
- Például? – érdekelt, mert hasonló érzéseim szoktak nekem is lenni.
- Nem például, hanem konkrétan egy téma okozza a gondot.
- Hallgatlak.
- A materializmusom „a világ véges vagy végtelen” kérdésen kapott léket.
- Ugye?! – lelkesedtem. – Én is így vagyok. Akármelyiket is próbálok elképzelni, görcsbe áll a gyomrom. Annyira felfoghatatlan és értelmezhetetlen mind a kettő.
- Ahogy mondod. Még az is könnyebben emészthető, hogy ez az egész csak egy anyagtalán álom.
- Ezt meg már nehéz materializmusnak nevezni – állapítottam meg.
- Az alapszemléletemen nem változtat ez a kis bizonytalanság. Lehet, hogy csak egyelőre.
- Hát ez rohadt furcsa!
- Mi?
- Mennyire egyformán gondolkodunk ebben.
- Nekem egy cseppet sem.

– Neeem? – húztam fel a szemöldököm. – Bejártad az Univerzumot keresztül-kasul, én meg a kis bolygónk ezreléknyi területéről sem mozdultam ki, és mégis ugyanarra a gondolatra jutottunk. Ez nem furcsa?

– Egyáltalán nem. Ugyanis ez olyan dolog, ami mindkettőnk számára egyformán ismeretlen.

– Egyformán? – kételkedtem.

– Igen. Ehhez a témához sokszoros tudásunkkal sem kerültünk közelebb, mint ti.

Ezen a vonalon elindulva belemélyedtünk a tudományos témába, de csak elméltünk, nem sikerült kicsalnom belőle semmilyen új ismeretet.

Másnap, a reggeli lubickolásom után nem sokat vacakoltam:

– Elkezdődött egy új nap. Egy szép, teljes, egész nap.

– Mintha valamire célozgatnál – mosolygott színlelt értetlenséggel.

– Beszélhetünk az elődeid tevékenységéről.

– Nem igazán.

– Azt mondtad, egy egész nap kell rá – háborodtam fel. – Hát itt van!

– Ez nem az a nap.

– Meggondoltad magad? – támadtam rá mérgesen. – Nem akard megosztani?

– Dehogynem. Meggyőződésem, hogy tudnod kell róla. Csak még korai.

– Mikor nem lesz az? – kérdeztem csalódottan.

– Először meg kéne vizsgálni a három fő témádat.

– Attól tartasz, hogy befolyásolná a megoldási ötleteket?

– Az egészen bizonyos, de azzal nem is lenne baj. Sőt!

– Akkor mivel?

– Kell, hogy kialakíts magadban egy összefüggő képet – magyarázta.

– Csak úgy értheted meg igazán a motivációkat, a manipulált folyamatokat.

– Azt mondtad, nem is biztos, hogy volt hatásuk.

– Ez az! Ha majd összeáll a rendszer a fejedben, lehet, hogy a te emberi gondolkodásod választ tud erre adni.

– Van egyébként ennek jelentősége?

– Összességében nincs – ismerte el –, de talán a megoldáskeresés hatékonyabb lehet, ha tudjuk.

– Melyik témával kezdjük? – adtam meg magam.

– Egy negyedikkel.

– Mi? – úgy éreztem, szórakozik velem.

– Értem a választásodat, de egy nagyon aktuális és felkapott téma kimaradt belőle. Kíváncsi lennék rá, miért.

– A globális felmelegedésre gondolsz? – esett le, mire célozhat.

– Igen. Úgy tűnik, elég komoly katasztrófával fenyeget. És nem is a távoli jövőben, meglehetősen itt van a nyakatokon.

– Ez bizony így van. Nem is keveset gondolkoztam rajta. Két oka van, hogy végül is kimaradt a három fő kérdéskörből.

– Figyelek – ez kivételesen látványosan ki is ült az arcára.

– Tény, hogy borzasztó következményei lesznek. Drasztikus időjárási változások. A nagyobb mennyiségű hő kiegyenlítődési törekvése komolyabb légmozgásokat eredményez, több és nagyobb viharok keletkeznek. Tengerszint-növekedés. Átalakul a csapadékeloszlás, megváltoznak az áramlatok. Addig élhető vidékek válhatnak terméketlenné, és fordítva. Éhezés, népvándorlás, háborúk, járványok... stb.

– Ez elég szörnyen hangzik ahhoz, hogy a legfontosabb kezelendő problémák között legyen.

– A tragikus események ellenére sem a Föld, sem az élővilága, sem az ember nem fog elpusztulni. Minden alkalmazkodik a megváltozott körülményekhez. Rettenetes ára lesz, de túlélhető.

– Tetszik ez a kemény racionalitás – biccentett.

– Ennél azért komolyabb érv is szól a figyelmen kívül hagyása mellett.

– Éspedig?

– A népességünk megfelelő nagysága esetén a probléma automatikusan megoldódna.

– Bravó!

– Na jó, kell hozzá az idióta gazdaságpolitikánk új alapokra helyezése is. De ugye nem akarsz játszani, hogy erről én világosítottalak fel? – kaptam a fejemhez ráeszmélve, hogy kivel is beszélek.

– Nem, dehogy. Csak tudni akartam, mennyire vagy tisztában a dologgal.

– Konkrétabban?

– Hogy a népességi kérdés nem olyan, hogy egyszer de szép lenne, ha kevesebben lennétek – majd hangsúlyosan nyomatékosítva folytatta: – Rettentően sürgős!

– És a gazdasági kérdés?

– Az meg azért sürgős, mert akkor kevésbé kellene drasztikusan kezelni a populációtokat.

– Biztos számolgattál már, gondolom, össze is hasonlítottál minket rengeteg másik általad ismert bolygóval. Szóval, hány embernek kéne élnie a Földön? – tudnom kellett, bár féltem a választótól.

– Csak nagyjából: négybilliárdal elkerülnétek a katasztrófát. Ez a maximum, ami megújulással eltartható. Ahhoz azonban, hogy a bolygón minden élőlény egészséges élettérrel rendelkezzen, csak kettőmilliárdan lehetnétek.

– Nagyon kemény számok. Tévedhetsz? – kerestem a reménysugarat.

– Igen, mivel még nem térképeztem fel minden folyamatot. De nem sokat, ne reménykedj!

– Mégis mennyit?

– 50 százaléknál biztos nem többet.

– Ha a javunkra tévedtél ennyit, akkor is borzasztóan hangzik – gondoltam bele.

– Csak azt ne mond, hogy megleptelek.

– Tulajdonképpen nem.

– Nemigen lehettek többen ahhoz, hogy az állatok élettere ne legyen zárt, hogy ne legyenek kénytelenek belterjesen szaporodni. Persze tudom, jótékonykodtok álságosan azzal, hogy a szállításukkal segítetek ezen. Csakhogy nem ez kell nekik, hanem hogy visszaadjátok a teret a természetes keveredésükre. Ha titeket is elszigetelnénk kis csoportokra, néhány generáción belül satnya idióták lennétek mindannyian.

– Persze, értem én. Csak hát a nyolcmilliárdból? Az nagyon komoly lépés.

– A problémák már akkor is jelentkeztek, mikor átléptétek a kettőmilliárdot – vette oktatóra a stílust. – Csak akkor szartatok rá. Pedig a növekedést egyszerűbb lett volna megállítani, mint most drasztikusan csökkenteni. Hogy akkor nem léptetek, annak

következtében már számos állat- és növényfaj kipusztult. És mennyi áll pillanatnyilag is ennek a határán! – kis hatásszünet után felemelte a hangját: – Elég!

– Világos. Csak bíztam abban, tudsz valami mentőövet, amittől szimpatikusabbak lennének ezek a számok.

– Ha a csökkenés megfelelően pozitív változásokat hoz, talán menet közben módosulhatnak. Ahhoz azonban, hogy ez a változatos bioszféra fennmaradjon, nem lehet egyetlen fajnak ekkora dominanciája!

– Nyilván vannak tapasztalataid, bevált módszereid... – próbáltam valami segítséget kihúzni belőle.

– Nem erőltethetem rátok a mi rendszerünket, egyszer majd elmondom, miért. Mindenesetre ötleteid csak neked lehetnek, e bolygó szülöttjének.

– Ez nagyon nehéz – eléggé elbizonytalanodtam.

– Most már igen. Korábban kellett volna ezt komolyan venni!

– Korábban... hm – legyintettem –, még ma sem vesszük komolyan.

– Előtted a feladat – tőle szokatlan színpadias mozdulattal adott nyomatékot szavainak.

– Ezzel szépen, észrevétlenül bele is merültünk ez egyik témába – állapítottam meg. – Biztos, hogy ezzel kellene kezdenünk?

– Nem.

– Akkor melyikkel?

– A legkevésbé fontossal.

– És melyik lenne az?

– Döntsd el! – dobta vissza a labdát.

– A túlnépesedés a legégetőbb, ebben egyetértettünk. A te szempontodból talán a korcsosulás a legérdektelenebb.

– Most ne foglalkozz az én érdekeimmel! Főleg, hogy el sem találtad.

– Miért? – lepődtem meg. – Nem mindegy neked, milyen korcsok vagyunk, ha elérjük megfelelő a létszámot?

– Csak az egészséges intelligencia garantálhatja a hosszú távú fenntarthatóságot.

– Vagy az intelligenciamentesség – utaltam a B-tervre.

– Vagy az. A harácsolás kevésbé lényeges számomra. Mint ahogy a politikai rendszer sem számít, csak működjön az élhető bolygó. Nem

különösebben érdekel, mekkora egyenlőtleniséget generáltok magatok közt. Legalábbis, ha nem kelt stabilitást veszélyeztető feszültségeket.

– Márpedig azt kelt, efelől semmi kétségem. Viszont nem ezért tartom fontosabbnak a halmozási-birtoklási örület megállítását.

– Hanem? – most ő csodálkozott el.

– Óriási hatással van a népesség-növekedésre. Még az is lehet, nem is tudjuk külön kezelni.

– Nem is kell! A genetikai problémákat sem tudod leválasztani a másik kettőről. Ha megtalálod a tökéletes gyógymódot, az kompletten kezeli mind a hármat.

– Lehet olyan? – kérdeztem kissé reményvesztetten.

– Nem egy varázspirulára gondoltam. Lehet, hogy egy többszintű, többlépcsős, szerteágazó intézkedésrendszert kell kidolgozni. Viszont bármelyik problémához is nyúlsz, az hatással lesz a többire. Jó esetben nem a célunkkal ellentétesen.

Elgondolkoztam. Megint elbizonytalanodtam, látva, milyen hatalmas is a feladat. Aztán azzal biztattam magam, ha majd szépen átlátom, és John is segít a tapasztalataival, talán kínálni fogja magát a megoldás. Egy homlokra csapás, hogy milyen egyszerű is, és kész.

– Megütötte a fülem korábban egy kifejezésed – zökkentett ki merengésemből.

– Melyik?

– Idióta gazdaságpolitika. Mire gondoltál?

– Igen, ez eddig még csak érintőlegesen került szóba. Pedig, gondolom, azért vittél Laoszba vagy hova, mert ez lényeges probléma.

– És talán a legkönnyebben orvosolható.

– Ezt miből gondolod? – furcsálltam a véleményét.

– Mivel konkrét és szabályozható.

– Erre azért ne vegyél mérget! – sóhajtottam belegondolva a téma nagyságába. – Na, hol is kezdjem? ... Talán az alapprobléma az, hogy minden gondra egy varázsszó a megoldásunk: növekedés. Gazdaságra, nyugdíjra, haszonra stb.

– Lehetne kevésbé általános? – jelezte, hogy így nehezen fogja fel.

– Hogyne, hisz nincs is elég rálátásom az egészre, példáim viszont vannak.

– Talán én is könnyebben megértem úgy.

– Mikor egy ország eladósodik, „Sebaj!” mondják, „Majd a növekedéssel rendbe hozzuk”. Könyörgöm, kinek a rovására növekedjünk? Hiszen mindenki azt akarja!

– Jut eszembe – vágott közbe –, a világon nincs eleve hiányosra tervezett költségvetés. Ez a ti specialitásotok.

– Ezt akartam is kérdezni, de sejtettem. Nem mondom néha-néha, megtérülő beruházásokhoz felmerülhet a hitelfelvétel. Amennyiben van elég bevételünk, és nem nyomorít minket már eleve rengeteg törlesztés. Ezt tudja az egyén, tudja a vállalat. Vagy ha nem, hát belebukik. De az államok... Majd a növekedés meg a fellendülés megoldja a problémát.

– Ez gond, de nem érzem a hatását a mi céljainkra – kereste az összefüggést.

– Nem annyira látható, de a megvalósításához mindig egyre több fogyasztóra van szükség.

– Aha – esett le neki. – Akár az őserdei falucska boldog népe.

– Úgy van. Ez nagyon jól mutatja a hibás gondolkodásmódot. Még jobban a nyugdíj.

– Na, ez vajon hogy kapcsolódik ide? – inkább kíváncsiság volt a hangjában, mint kételkedés.

– Az orvostudomány folyamatos fejlődése és a viszonylagos létbiztonság folytán megemelkedett az átlagéletkor, és ezzel a már nem dolgozók, és az ellátásra jogosan igényt tartók száma.

– Jogosan?

– A fizetésük egy részét elvette az állam ezzel az ígérettel. Csak erőteljesen romlott az arány a dolgozók, azaz a járulékfizetők és az ellátásra jogosultak között.

Felemelt ujjával intett csendre, és rosszállóan kezdett kioktatni:

– Azért határozottam meg veled a három fő célt, mert se időnk, se energiánk, se kapacitásunk nincs minden apróságra. Ez itt egyszerű matematika: vagy növeljük a járulék mértékét, vagy csökkentjük az ellátás összegét, vagy javítjuk az arányt, azaz emeljük a nyugdíjkorhatárt.

– Látod-látod, lebecsülöd a kreativitásunkat – mosolyodtam el tiszta logikáján, ami nálunk sajnos nem elsőszámú mozgatórugó. – Ezek a verziók mind társadalmi feszültségeket keltenek. Az egyén korlátozott megértő képessége, és a talán nem is alaptalan lenyúlási feltételezések miatt.

- Ti meg tudjátok kerülni a matematikát? – gúnyolódott.
- Dehogy, a matekod teljesen korrekt. Csak az arányjavításra találtak más módot. Legyen több a fiatal! Mindig és folyamatosan.
- Ó, már megint az ostoba rövid- vagy fél-középtávú gondolkodásokat!
- Igen. Túlnépesedés közben ezt találtuk ki magunknak! És egyszer ezek az ifjak is megöregszenek, a maguk nagyobb létszámával, amit aztán újra csak a még több...
- Elég! – fojtotta belém a szót. – Megértettem. Szándékosan növelitek a szaporodást. Ez nem normális!
- Én nem is állítottam. És ezzel vastagon csatlakozik a témánkhoz. Az agyam pörgött, és hirtelen olyan világosnak tűnt az egész:
- Gyorsan továbbmegyek, mert pofázásom közben azt érzem, mintha rajzolódna ki bennem valami megoldásféleség.
- Akkor hajrá! – biztatott.
- Mond neked valamit az, hogy tervezett elavulás?
- Ha egyre gondolunk, akkor igen. Mondjuk egy repülő legkényesebb, nemigen cserélhető alkatrésze tíz évet bír, teljesen felesleges a többi részét is hosszabb élettartamúra gyártani. Anyagmennyiséget vagy -minőséget, tehát költséget takaríthatunk meg.
- Egyről beszélünk, csak mi ezt is tudjuk sokkal leleményesebben alkalmazni.
- Azt képzeltem, már ismerlek benneteket – fejezte ki aggodalmát, hogy milyen hülyeséget bírnak még kitalálni.
- Egy cipős példát hozok, de hangsúlyozom, az összes eladásra szánt termékre ráhúzható.
- Képes leszek általánosítani.
- Régen egyszerű volt a képlet: volt olcsó vacak cipő egy évre, meg drága frankó tíz évre.
- Ez teljesen korrekt, dönthetél.
- Aztán a minőséget gyártóknak elkezdte bökni a csórét, hogy a gagyi vásárlói évente visszatérnek.
- Már sejtem a sztori végét – fogta a fejét –, de nem értem, mi volt a bajuk. Voltak elégedett törzsvásárlói, jó image-e, tisztességes haszna.
- Növekedéééé! – rágtam a szájába. – Tízszer annyi cipő, tízszer annyi haszon.

– És hogyan bírta lenyeletni veletek, hogy már az ő cipőik is csak egy évre jók?

– Szép lassan, és egységesen.

– Egységesen? – csodálkozott.

– Ezt csak feltételezem, mert hiába próbáltunk átpártolni egy anno szintén minőségnek számító márkához, ugyanezt kaptuk.

– Értem. Kapcsolódás a feladatunkhoz?

– Ahhoz, hogy nekem tíz évig legyen cipőm, tízszer annyi anyagot kell felhasználni, azaz kitépni a Föld testéből, előállításához tízszer annyi energiát kell felhasználni, és tízszer annyit kell vele dolgozni.

– Ez bizony súlyos.

– Ráadásul ez utóbbit munkahelyteremtés címszóval még meg is tapsolja mindenki – jegyeztem meg keserűen.

– A 90 százalékban felesleges munkára...

– Nem felesleges, mert nekem tényleg kell jövőre cipő.

– A minőségi gyártáshoz képest felesleges. Bár lehet, túloztam – gondolt bele –, mert a jó termék nyilván munkaigényesebb. Tehát 80 százalékban felesleges munkára.

– Így már értem, sőt, pontosan erre gondoltam. És főleg akkor fájó ez a feleslegesség, ha belegondolunk, hogy az emberek nagyobbik része agyon van dolgoztatva! De aki nincs, az is szívesebben venne rövidebb munkaidőt.

– Várj egy pillanatot, hadd foglaljam össze! – próbálta rendbe tenni a hallottakat. – Tehát, ha nem lenne ez az általatok kifacsart tervezett elavulás: ugyanazért az eredményért (ami jelen esetben az, hogy cipő van a lábadon tíz évig) tizedannyi anyaggal, energiával és munkával is hozzá lehetne jutni.

– Úgy van! – mutattam rá elismerően. – És a tizedannyi szemetet még nem is említettük. De mi a munkahelyek bűvöletében élünk... Pedig tőlem aztán kaphatna a melós annyi pénzt, mintha legyártotta volna a tízet. Csak könyörgöm, ne tegye meg! Csak azt az egy tutit. Mindenki nyer vele, én is, ő is, és legfőképpen a Föld. Még a gyártulajdonos is!

– Igaz, kevesebbet.

– Valóban. És jelenleg az összes többivel szemben ez nyom a legtöbbit a latban. Mindig többet akar.

– És ez tényleg minden árucikknél így van? – próbált kételkedni az egyetemes ostobaságunkban.

– Szinte teljesen általános. Nyilván egy ritkábban használt készülék vagy ruha nem hullik szét egy év alatt. És a drága termék sem lehet rövid élettartamú, mert a nagy többség nem tudja sűrűn megfizetni, inkább lemondana róla. Meg valószínű akad minőség is valahol, csak az már kikerül az én pénztárcám hatósugarából.

– Amid nincs is – nevetett.

– Jól van, nem mondhattam, hogy a zsebem hatósugarából – most nem értékeltem a humorát, nagyon belemelegedtem. – De ne zökkents ki!

– Bocs!

– Szóval, megy a duma, hogy csak növekedéssel lehet munkahelyet teremteni.

– Te mivel teremtenél?

– Osztással. Ha nincs elég meló, akkor mi a francnak kell megszakadni? Robotolhatnánk kevesebbet. Szálljon be a munkanélküli is a buliba! Úgyis a dolgozó tartja el, akár a szociális rendszerben, akár a lopáson keresztül. Akkor már inkább gürizzen mindenki, s így kevesebb jut egy főre.

– Ezt mintha már olvastam volna valahol – gúnyolódott.

– Nekem is beugrott, hogy már alkottak valami hasonló rendszert – vakargattam a fejem. – Szépen meg is bukott.

– A mostani is meg fog! – jelentette ki határozottan.

– Nehogy már egy új rendszert kelljen kitalálnom – háborogtam –, mert akkor kurva rossz embert választottál! Én csak egy kevesebb kárt okozó, jobb munkaelosztású gazdaságon elmélkedek.

– Az is egy rendszer.

– Lehet, nem is a rendszer a probléma – morfondíroztam. – Lehet, csak a szemlélet.

– A harácsolás?

– Igen, a nullákat halmozás. És a kormányzatok asszisztálnak hozzá a beteg államigazgatásukkal. A francba! – húztam fel magam. – És a pénz konkrétan még szóba se került! Most megint túl nagy falatnak érzem az egészet.

– Nyugi! – csitított. – Egyébként már beszéltél róla az első fizetésednél.

– Igaz – ugrott be nekem is. – Többet nem is nagyon tudok. Csak azt látom, a pénz eltávolodott az árutól, és kiváló manipulációs eszközzé

silányult. Az eredeti értékmérő funkciója teljesen háttérbe szorult... Sajnos, ehhez nemigen értek.

– Nem baj, én igen.

– Ezek szerint nálatok is léteznek?

– Miért, mire számítottál? – nevetett. – Csere-kereskedelemre?

– Akár. Valami modernebb formában.

– Valóban vannak így működő társadalmak is – komolyodott vissza. – Elvértve. Nekem a pénzalapú jobban érthető.

– Helyes! Úgyis arról volt szó, hogy most már aktívabb leszel.

– Nyugi, így is lesz, csak szép fokozatosan akarok belefolyni. De csak segíték – emelte fel a mutatóujját. – Az ötletek és a döntések rád várnak.

– Még várhatnak is, mert most inni fogok. Kezd lenyomni a teher.

– Menekülsz?

– Ismersz már ennyire, nem? – emeltem felé a poharam mosolyogva.

– Csak ideiglenesen.

Másnap ő indította el a beszélgetést. Mintha kezdett volna türelmetlenné válni, bár nem érezte.

– A tegnap boncolgatott pénz-problémával bővebben majd később foglalkozunk, de egy dolgot már most megfejtethetnénk.

– Hallgatlak.

– Szakmai gyengeséged ellenére jól látod: valóban válsággal fenyeget a pénz-termék összefüggés torzulása. Ez átmenetileg majdnem mindenhol előfordult – mindig örültem, ha az Univerzumból hozott tapasztalatait osztotta meg –, ahol független értékmérőt használnak. Viszont amint ezt észlelték, azonnal beavatkoztak.

– Semmi gond, mi is! – ironizáltam a siralmas pénzpolitikánkkal. – Csak gondolom, ott helyre is állították az egyensúlyt, nem?

– Természetesen, hisz ezzel a céllal hozták az intézkedéseket.

– Míg nálunk? – érdekelt, hogyan látja a kívülálló.

– Olyan megoldásokkal hátrítjátok el a közvetlen veszélyt, amitől még jobban eltávolodik egymástól a kettő.

– Mármint a pénz és az áru? – igyekeztem pontosan megérteni.

– Igen. És mivel régóta így kezelitek, már felfoghatatlanul messze vannak.

– És jelen állás szerint így fogjuk orvosolni ezután is – húztam el a szám.

– És addig görgetitek magatok előtt lavinaként, hogy a végén még nagyobb katasztrófával omlik össze az egész.

– Valahogy én is így sejtem. Mit is kell akkor most megfejtenünk?

– A kérdésem egyszerű: miért?

– Mit miért? – nem volt világos, mire is kíváncsi.

– Miért tüneti kezelést használtok a rendbetétel helyett? Ami csak szőnyeg alá söprés, és ott meg csak halmozódik a mocsok. Az értelmi szintetek elegendő ahhoz, hogy megoldjátok, ezt már felmértem. Akkor miért nem?

– Mert komoly érdekeket sért.

– Mi lehet ennyire komoly? – értetlenkedett.

– Ironizáltam. A befolyásos, gazdag réteg érdekeit.

– Mihez ragaszkodnak? – nem bírta megemészteni. – Te is mondtad: az összeomlás őket is elsöpri.

– De ők hiszik, hogy nem. Eddig is mindent elintézték a vagyonukkal – kissé elkapott az indulat. – A már megszerzett nulláikhoz ragaszkodnak, ami ugye már eleve élvezhetetlenül sok. De nem csak ehhez! A jövőben megszerezhető nulláikhoz is. Nekik az jár! Ha belerokkan a társadalom és a Föld, akkor is!

– Elképesztő – hitetlenkedett. – Erre most olyat mondok neked, el se hiszed.

– Itt vagy. Ehhez képest mivel lephetnél még meg? – felkészültnek éreztem magam a váratlan dolgokra.

– Tettem nagy vonalakban egy GDP-szerű összevetést. Több száz civilizációnak nagyságrendekkel magasabb, mint a tiétek.

– Ebben semmi hihetetlen nincs.

– És abban, hogy egyikben sincs egyetlenegy olyan gazdag egyén se, mint amilyen nálatok számolatlanul?

Egy perces szájtátás után bírtam csak megszólalni:

– Ezt tényleg nem veszem be.

– Jó, néhol vannak hatalmas névleges tulajdonok, de mivel közhasználatban állnak, nem vettem figyelembe.

– Belegondoltam... Tulajdonképpen nem is annyira érthetetlen.

– Na? Halljam, mire jutottál! – tudakozódott.

– Magasabb szellemi színvonalatokkal képesek vagytok felfogni, hogy az efféle felhalmozás teljesen értelmetlen és értéktelen.

– Úgy van! Olyannyira, hogy a sok pénzre, tulajdonra nem is használjuk a gazdag szót.

Mégis meg tudott még lepni.

– Csak olyanokra – próbáltam kibogozni –, mint amikre mi másodlagosan alkalmazzuk? Lelki, érzelmi... stb.

– Igen.

– Ezek szerint az önzés visz minket a pusztulásba – összegeztem.

– Semmi baj az önzéssel.

– Hogyhogy? – hökkentem meg.

– Teréz anyában is megvolt.

– Hé! – háborodtam fel, ez azért erős volt.

– Mint minden lény, ő is csak elégedett akart lenni önmagával – magyarázta. – Amitől ő különb volt, hogy ezt a karitatív tevékenységben találta meg. A célja tette nemessé, nem az önzetlensége.

– Aha! – kezdtem kapizsgálni. – Értelek... Nem az önzést kell kiirtani, hanem az ostobaságot, ami teljesen értelmetlen és korcs dolgokban keresi ezt az elégedettséget.

– Pontosan. Olyanokban, mint pénz, hatalom, agresszió, státusz, és a többi neveltséges, szappanbuboréknyi örömértékkel bíró baromság.

– Nálatok hogy van ez? Nincsenek is céljaitok? Nem is akartok elérni semmit?

– Dehogyanem – tiltakozott enyhén sértődötten. – Csak nem pozícióban meg az előbb említettekben mérjük. Csakis tettekben, teljesítményekben.

– Mert ez így normális – gondoltam bele. – Hozhattál volna ide egy gazdag embert, hogy megértsük. Én nem tudom megválaszolni, mi motiválja őket. Sőt, én is veszett kíváncsi lennék, hogy magyarázná.

– Csak egy embert hozhatok, ez az alapelvem – határolta el magát az ötletemtől.

– Vagy tehetnél volna engem gazdaggá, hátha megtapasztalom. Talán én is meghülyültem volna tőle, és kiderülne, mi a varázsa.

– Aztán akkor kivel dolgoznék itt? – poénkodott félig.

– Utána visszadobtál volna a szegénységbe – vettem a lapot.

– Ez a hajó már elment.

– Megvan! – villant be a megoldás. – Menjünk el közénk egy olyan virtuális utazásra!

– Nem vinne közelebb a célunkhoz. Nem kapnánk értelmes magyarázatot – hűtötte le a lelkesedésem. – Mert nincs! Ugyanúgy, ahogy az uralkodásra sincs.

– Jó, de a mellébeszélésekre is kíváncsi lennék. Meg arra, hogy mennyire mélyen gyökerezik ez a butaság.

– Ha majd szükség lesz rá, odamegyünk – zárta le a kérdést. – Közben ideillőnek érzek egy másik megfigyelt furcsaságot, ami megint csak nálatok van.

– Kezdek lassan büszke lenni rá, milyen különleges faj vagyunk – gúnyolódtam magunkkal.

– Seholy nem tapasztaltam ekkora megértést a bűnözés felé.

– Ebben szinte biztos voltam – haraptam rá azonnal a témára. – Rettentően zavar. Kedvencem a felmentés az elmeállapotra való tekintettel.

– Nevetséges – csóválta a fejét. – Ilyen a világon nincs.

– De általában is: állandóan a bűnözők jogait emlegetik, meg a bizonyítás nem jogszerű, meg tudom is én, hány ezer lehetőség van kibújni az igazságszolgáltatás alól.

– Nálunk, aki más bármilyen jogát megsérti, tétlenül automatikusan lemond a sajtójairól.

– Ez tetszik – csettintettem.

– Hozzáteszem, lényegesen egyszerűbb és érthetőbb jogrendszerünk van, és jóval szélesebb társadalmi elfogadottságon alapul.

– Meg az értelmi színvonal is magasabb.

– Nyilván emiatt is lényegesen kevesebb a bűnözés.

– Meg azért a jóléteket se felejtjük el! – emlékeztettem erre a nem elhanyagolható tényezőre.

– Látod, pont ezért hoztam szóba! Olyan, mintha a vezető réteg szégyellné, hogy mekkora különbségeket generált.

– Ez nagyon komoly meglátás – tátottam el a szám. – Tehát, ha a tolvajok-gyilkosok az én gazdagságom miatt szegények és tanulatlanok, ezért nem lenne fair még seggbe is rúgni őket.

– Valami ilyesmi.

– És a nagystílű bűnözők? – bővítettem a kört.

– Ugyanez a szakadék motiválja őket is. Szeretnék elérni a felső köröket.

– Ez nagyon jó: szégyellik a generált különbségeket – tetszett ez a megközelítés. – De csak annyira, hogy megsimogassák a bűnözők buksiját. Annyira már nem, hogy lemondjanak róla...

Bár még korán volt, a sötét téma máris italt vetetett elő velem. Most mégis kedvem volt tovább feszegetni:

– Beugrott egy dolog, amire azt hittem, a korcsosuláshoz tartozik, de már hajlok arra, hogy mégse.

– Mi lenne az?

– A depresszió.

– ???

– Talán összefügg az értelmetlen célokkal.

– Az bizony nem is talán! – esett le neki.

– Nyilván nem tudatos, de mintha valami lelki reakció lenne arra, hogy nem jól működik ez az egész. Mintha a depressziós önkéntelenül nem akarna részt venni benne.

– Mint ahogy te tudatosan kerülted ezt a részvételt? – vetette fel a hasonlóságot.

– Olyasmi. Talán ezért nem tudtam soha megérteni ezt a betegséget. Pedig törekedtem rá, mert több barátom is szenvedett tőle. Most kezdem kapizsgálni.

– Mit is?

– Ők meg akarnak felelni az elvárásoknak – bámultam az eget, hogy összerakjam a frissen született gondolatokat. – A felszínes énjük. Viszont a mély, belső énjük sokkal okosabb, és tiltakozik.

– Viszont lépten-nyomon azokhoz mérik őket, akik lelkesen hajszolják a kétes értékű célokat – segített ki.

– Igen. És mintha szétszakítaná a tudatukat a világ és a saját értékrendjük közti különbség... Na, ha innen kikerülök, ezt átbeszelem egy pszichiáterrel. Vagy tudnál esetleg te segíteni ebben?

– Nem. Ez is egy olyan dolog, amivel itt találkoztam először, így semmilyen tapasztalatom nincs, amit megoszthatnék veled.

– Miért is nem lepődök meg ezen? – néhány korttyal erősítettem meg a cinizmusom.

Lazulásként elnézegettem az őserdőt. Gyönyörködésemet saját gondolataim zavarták meg. Meg is osztottam Johnnal:

– Gondolom, neked nem mondok újdonságot azzal, hogy a Föld légkörében csak a növények miatt van oxigén. Előttük nem volt. Ha nem hódítják meg a bolygót, az állatvilág ki sem alakulhatott volna.

– Tényleg nem. De ezt elvileg mindenki tudhatja, nem?

– Persze! Csak nem tapasztalom. Az összes oxigénzabáló lény hálálkodva letérdelhetne előttük.

– Ugye ezt azért nem várod komolyan? – méregetett furcsálló tekintettel.

– Nem hát. De az embertől lényesen több tiszteletet érdemelne a növényvilág. Ehelyett irtjuk, mérgezzük, szeméthegeinkkel megfojtjuk. Pedig a mai napig általa újul meg az általunk elhasznált oxigén.

– Miért is irtjátok?

– Kell a fa – vágta rá, aztán továbbgondoltam. – De még inkább a terület! Lakni, élelmet-takarmányt termelni, haszonállatot tartani, szórakozni.

– A növekvő népességhez.

– Igen. És most a legújabb mánia, a bioenergia. A rohamosan csökkenő fosszilis készletek helyettesítésére találták ki. Már az energiánkat is termőföldekkel akarjuk megoldani! Bravó! – háborogtam egyre hangosabban. – Szakítsunk ki újabb hatalmas darabokat a már így is szétcincált természetes élővilágból. Még több pusztítás!

– A megművelt területeken szintén növények vannak, nem?

– Jaj, ne hasonlítsuk már össze az évszagos gabonát egy erdővel! Nem csak az oxigén miatt, te is folyton emlegeted a többi élőlény életterét.

– Csak kötözködtem – nevetett, de szinte azonnal visszakomolyodott.

– Amúgy más gond is van a termőföldekkel, azt látod?

– Mire gondolsz?

– Ti büszkéek vagytok a hazátok földjére, ugye?

– Nem alaptalanul – húztam ki magam.

– Tudod, miért olyan kiváló?

– A jó földek több ezer év alatt keletkeznek – feleltem, mintha iskolában lettem volna.

– Úgy van. Amíg ti be nem népesítettétek. Aztán sírtatok az árvizek miatt. Beszabályoztátok a folyókat. Többé nem öntenek ki, nem rakják le a hordalékukat a földre. Onnantól csak kizsigerelitek a szervesanyag-tartalmát, és nem kapja vissza. Akármilyen szenzációs humusz, egyszer kimerül, és terméketlenné válik.

– Most kicsit szégyellem magam – ez ki is ült az arcomra. – Egyiptom esetében ezt tisztán láttam. Az ókor éléstára gátat épített a folyójára. Lett áramuk, de ezzel lemondtak az érkező éltető iszapról. És igazad van! A mi szuper földünket öröknek képzeltem, pedig vagy száz éve nincs természetes utánpótlása.

– Nemigen lehetnek kivételek. És ezt a műtrágya sem pótolja, hisz nem lehet meg benne minden, és ez folyamatos minőségi romlást okoz.

– És ez leképezése az egész bolygónak – gombolyítottam tovább a fonalat. – Felhasználásunkból már nem tud 100%-osan regenerálódni az élővilág: se föld, se növény, se vad. Már nem az ajándékát, hozadékát élvezzük, hanem magát a bolygót zabáljuk fel.

– Szinte szó szerint.

– És még egy gond is van a fokozott földműveléssel – ugrott be –, a vízhasználat.

– Mert meg akarjátok hódítani a kevésbé csapadékos területeket is.

– Igen, és vannak folyóink, amik már nem érik el a tengert. Hatalmas tavak tűntek el flórájukkal-faunájukkal együtt.

– És már ismét a népességeteknél vagyunk – szögezte le.

– Mily váratlan... A vízzel kapcsolatban van még néhány aggályom.

– Éspedig?

– Néhol ivóvízzel locsolunk, kocsit mosunk, vécét öblítünk. Miközben máshol emberek tömegei halnak szomjan.

– Ezt a kettőt azért nem kéne összemosni! – figyelmeztetett. – A szomjhalál nem ettől van, hanem az életre alkalmatlan területek benépesítésétől.

– A természeti katasztrófáktól eltekintve igazad van – ismertem el. – Legalább ez nem igényel külön megoldást.

– A szeméthegeyeitekről eszembe jutott egy jó szólásotok: „nem szarunk oda, ahol eszünk”.

– Igen, ezt szeretjük hangoztatni.

– De csak az otthonotokra, közvetlen környezetetekre vonatkoztatjátok. Akkor lenne ez szép mondás, ha bolygósinten is így tudnátok gondolni.

– Hát igen – álmodoztam el egy kicsit ezt elképzelve.

Nem hagyott sokáig:

– Szóba hoztad a megoldást. Épp arra gondoltam, szépen dobálgatjuk egymásnak a szavakat, egyetértve veregetjük egymás vállát, hogy mennyire azonosan látjuk a dolgokat. De vajon közeledünk-e a megoldáshoz?

– Te mondtad, hogy csak rakjuk össze a képet, mielőtt ezzel foglalkoznánk – lepett meg a türelmetlensége.

– De valami azért már körvonalazódhatna.

– Az már kezd kirajzolódni, hol kell beavatkozni – próbáltam valamit felmutatni. – Hogy mit, ahhoz kell az összefüggésháló. Mert az már látszik, hogy bármilyen intézkedésnek szerteágazó hatása van. Ahogy mondtad, csak kompletten lehet kezelni.

– Biztató, hogy most nem vagy betojva. Tehát látsz rá esélyt?

– Ha jól mérjük fel a hatásokat, lehet, egy-egy kérdéssel nem is kell foglalkozni, mert egy más irányú beavatkozás azt is elsimítja.

– Valami azt súgja, konkrét dolog is megfordult a fejedben – próbált belém látni.

– Csak kósza gondolatként. Például lehet, hogy a szükséges szemléletváltást automatikusan meghozná egy a korcsosulás megállítására bevetett genetikai beavatkozás.

– Micsoda?! – jobban kiakadt, mint az áramhozóra a falucskában. – Ennyire félreismertelek? Az egyik legnagyobb ostobaságotok, sőt, bűnötök, hogy ezzel foglalkoztok!

Kiabált, és ezzel kissé meg is ijesztett:

– Állj, állj! Nyugi! Csak rosszul fogalmaztam. Nem közvetlen beavatkozásra gondoltam.

– Akkor jó. Bocs – higgadt le.

– Kifakadásod azt sugallja, vannak negatív tapasztalataitok.

– Vannak.

– Elmondod? – ez rettentően érdekelt.

– Létezik egy civilizáció – kezdett mesélni, – ahol megvalósították a genetikai beavatkozást. Eleinte, míg nem vált mindenki számára

elérhetővé, azért harcoltak minden szinten, sőt, háborúztak is, hogy kinek az utódai kapják meg a tökéletesnek vélt géneket.

– Hasonlítanak ránk... – vágtam egy pofát. – Aztán?

– Sikerült megoldaniuk, hogy bárki hozzájuthatott.

– Gondolom, onnantól békében éltek.

– Ez igaz. Nem találod ki, milyen következménye lett?

– Nincs kedvem, türelmetlen vagyok – sürgettem.

– Mindenki egyforma lett!

– Úristen! – kiáltottam fel. – Végül is logikus. Mindenki a legjobb akart lenni.

– Ez önmagában is elég szörnyű, ha beleképzeled magad. De ennél sokkal nagyobb árat fizettek érte.

– Gyanítom – csak kapizsgáltam –, de inkább mond.

– Nem nehéz megfejtani: egyszerűen befejezték a fejlődésüket...

– Hoppá! – kerekedtek el a szemeim. – Pedig hirtelen egy nagyot ugorhattak, hisz az átlagukat felhozták a legjobbakéhoz.

– Így igaz. Aztán egy tapodtat se tovább!

– Az komoly! – hüledeztem. – Megértették?

– Természetesen.

– Mit léptek rá?

– Semmit. Várnak.

– Miért? – értetlenkedtem. – Oké, hülyeséget csináltak, de kezükben az eszköz, hogy visszaállítsák.

– Eldöntötték, hogy soha többet – nagyon kimérten, hangsúlyosan beszélt. – Helyesen. Csak annyit tesznek, hogy támogatják a természetes módon megváltozott génállományú egyedek szaporodását.

– De így jó eséllyel visszafelé indulnak el.

– Eleinte. De ez a jövőbeni fejlődésük kulcsa.

– Ez így borzasztó lassú folyamat – gondoltam bele.

– Tudják, és vállalják.

– Mi ez, valamiféle vezeklés?

– Talán ez is benne van. Talán csak félnek, hogy megint rosszul sülné el. Mindenesetre megértették, hogy amikor a génekhez nyúlunk, több millió éves munkáját tesszük tönkre a természetnek.

– És megakadályozzuk a jövőbeni munkáját – tettem hozzá.

– Úgy bizony!

– Várjunk csak egy pillanatot! – pattant egy szikra az agyamban. – Minden élet gén-alapú?

– Nem egészen, de az elv hasonló.

– Igen, hisz ez az elv garantálja a fejlődést, az alkalmazkodást, a változatosságot.

– Így van! És mivel a génmanipuláció konkrét céllal, tervvel történik, kivesszük a természet kezéből a váratlant. Azt is mondhatnám, a csodát.

– Megfogalmazatlanul ugyan – emlékeztem vissza –, de mindig viszolyogtam még a gondolatától is. Úgyhogy ne aggódj! Fel sem merült bennem, hogy valami ilyesmi módon kéne orvosolni a bajainkat.

– Helyes. Viszont valami genetikai karbantartási terv kell majd, mert ebben is egyediek vagytok.

– Gyanítom, ez sem fog büszkeséggel eltölteni – megadóan vártam a rávilágítást egy újabb hülyeségünkre.

– Nem valószínű – nevetett. – Nincs a világon még egy ilyen faj, aki a saját genetikai állományát rombolja.

– Miért is tenné? Sejtettem, hogy csak mi vagyunk ilyen gyengeelméjűek. Valóban szükséges valami szabályozás. A kiindulási pont az, hogy gének tekintetében a természet kezében hagytuk a sorsunk.

– Maradjon is így örökre! – tette hozzá szigorúan.

– Viszont a kiválasztódást elvettük tőle, és nem tettünk a helyére semmit.

– Naa! Azért ne vegyük el az érdemeiteket! Az elmúlt néhány ezer évetekben működött valamiféle értelmi szelekció, és a testi sem kopott ki teljesen.

– Igen, ettől kezdtünk hihetetlen ütemben fejlődni – esett le a nyilvánvaló párhuzam.

– Csak az utóbbi egy-két száz évet csesztétek el. Elvileg pedig okosabbak lettetek...

– Nem eléggé.

– Nagyon nem – pontosított. – Hisz még a veszélyek felismeréséig sem igen jutottatok el.

Még mondott valamit, de én már másfelé kalandoztam.

– Bocs, egy picit kimaradt a figyelmem, máshol járt az eszem – zökkentem vissza.

- Oszd meg! – nem sértődött meg a gondolati csapongásomon.
- Nyilván a túlnépesedéssel együtt kell kezelni a korcsosulást.
- Elég szorosnak tűnik az összefüggés.
- Úgy kéne a populációnkat csökkenteni, hogy az átlagminőség javuljon.
- Tehát? – egész felvillanyozódott, hogy kezdtünk túllépni az elmélkedéseken.
- Ki sem merem mondani, milyen borzasztó mondat következik ebből a logikából. Szeretném inkább elhessegetni, mert kell lennie más megoldásnak.
- Mondd ki, azzal még nem követsz el semmit – biztatott.
- Ez is egyfajta szólás – egy kis erőt kellett gyűjtenem –, „Ne a férge se szaporodjon!”.
- Ez valami állattenyésztői kifejezés? – vigyorgott.
- Lehet, hogy onnan származik, de átvitt értelemben nagyon is ideillő kifejezés.
- Jobban belegondolva... – lett ismét komoly –, egész pontosan.
- Ugye nem kell, hogy így legyen? – néztem rá reménykedve.
- Még mindig jobb, mint egy másik szólásotok: „Hadd hulljon a férge se!” – ennél biztatóbbat vártam tőle. – És nagyon közel az idő, amikor már nem lesz más lehetőségetek.
- Tehát még nem?
- Nem fecsérelném itt veled az időt. Vagy ha mégis, más lenne a feladat. Akkor egyenesen arra szólítanálak fel, mutasd, kiknek kell pusztulnia! – kicsit elgondolkodott: – De akkor már akkora lenne a baj, hogy megtennétek magatok is. Csak nem éppen korrekt szelektálási elvek alapján.
- Jó, hogy még nem tartunk ott.
- De ha sokat pöcsölünk... – sunyított.
- Ne cseszegess, láthatod, dolgozok ezerrel! – védekeztem.
- Oké, csak jó, ha tisztában vagy azzal is, milyen szörnyűségek jöhetnek, ha nem léptek időben.

- Meg kellene vizsgálni, hol a legsúlyosabbak a túlnépesedési problémák – folytattam a töprengést.
- Területileg?

– Nem, inkább típusban gondolkoztam. Bár az sem elvetendő, hisz nem is kis országok duplázták meg a népességüket az elmúlt 30 év alatt. Pedig már az akkori létszámuk eltartására sem volt alkalmas a területük!

– Képben vagyok – bólogatott. – Most meg rettentően sajnáltatják magukat, és szinte követelik a segítséget.

– És mi ál-humánus módon meg is adjuk! Könyörgöm, ki a franc erőltette rájuk, hogy ennyire elszaporodjanak? – méltatlankodtam bele a levegőbe.

– Tulajdonképpen ti... Megjavítottátok az életkörülményeiket. Gyógyszerrel, fegyverrel, technikával.

– Igen, nem kell emlékeztetned az áramhozóra! – zsörtölődtem. – De ettől még beláthatták volna, hogy a terület nem alkalmas arra, hogy annyian éljenek rajta. Ez nem egy bolygónyi méret! Ennyit közvetlenül is lehet érzékeln.

Elmerengve hangosan kezdtem gondolkozni:

– Régen, akiket nem bírt eltartani a föld, új földet kerestek.

– Nincs több! – csattant azonnal John reakciója.

– Nincs hát! Ezt nem hajlandók belátni, csak mennek a gazdagabbnak képzelt helyekre.

– Éspedig?

– Vidékről a városokba. De ott sem kellene! Azok is túlszűfoltak, és az érkezők nélkül is megvannak a maguk munkanélküliei. Így hát letelepednek a peremén, nyomorognak, de azért szaporodnak ezerrel.

– Csak engedelmeskednek az ösztönöknek – rosszmájúskodott.

– Akkor miben is különbözünk az állatoktól?

– Már mondtam: az erőteljes hatásokban.

– Kösz – fintorogtam. – Költői kérdés volt. Irónia.

– Oké, folytasd csak!

– Mások meg más országokat keresnek. Gazdagabbakat, ahol úgy gondolják, az elhullajtott morzsákból is megélnek. Csakhogy az a jóléte fenntartásáért görcsölő állam is omladozik. Lehet, hogy épp a morzsáztatni akarók népes hada fogja elsöpörni.

– Miért engedik? – mindig zavarba ejtők voltak ezek a logikus, kívülálló kérdések.

– Nem tudom. Talán az álhúmánum. Talán az a fajta szégyenérzet, amit a bűnözéssel kapcsolatban felvetettél.

– Hogy jön az ide?

– Sok helyen a civilizált világ gazdasági elnyomása okozza az elmaradottságot.

– Nem! Nem igaz! – határozottan tiltakozott. – Nem okozza! Mélyíti és súlyosbítja, de nem okozza.

– Ezen is van mit szégyellni...

– Igaz, csak a megoldáskereséshez pontosan kell ismerni a hatásokat.

– Jogos – fogadtam el a kiigazítását. – Egyébként más szempontból is óriási hiba visszaélni a gazdasági erőfölénnyel.

– Éspedig?

– Lehetőséget ad arra, hogy ezek a fejletlen országok külső ellenségben lássák a kizárólagos bűnöst a sorsukért.

– A felelősség teljes áthárítása – utalt vissza korábbi fejtegetéseinkre.

– És amíg ez lebeg a szemük előtt, sosem veszik észre a problémáik igazi gyökerét, ami pedig ott van saját magukban, tevékenységükben.

– Úgy érted, az elnyomás megszűnésével megláthatnák, de addig nincs is rá esélyük?

– Igen – bólintottam –, ha netán megkapnák a szabadságukat, ráeszmélhetnének az erőforrásaik és a népességük közti óriási különbségre. Azzal törődhetnének, és nem kifelé mutogatnának. Igaz, ekkor sem sok esély lenne rá, hogy globális felelősséggel kezdenék rendbe tenni magukat.

– Hát egy kifacsart országnak elég baja lehet, nehéz bolygószinten gondolkoznia.

– Milyen megértő lettél!

– Távolról sem! – utasította vissza a feltételezést. – Csak táplálom a gondolatmeneted.

– Valamennyire mindegyik ország kifacsart. És bolygószintű problémák miatt. Nem lehetnek helyi megoldások. Hosszú távon nem.

– Mi már napok óta erről pofázunk. Lassan kideríthetnéd, hogy teheted általánossá ezt a szemléletet – piszkált.

– Nem is szemlélet. Egyszerűen tény, amit el kéne végre fogadni.

– És nem homokba dugni a fejet. Olyan találó mondásaitok vannak, nem is értem, hogy lehetek mégis ennyire hülyék? – vigyorgott.

Csak rálegyintettem.

– Tudom, hogy a szigetpéldád a bolygóra vonatkozott – folytattam kis pihenős hallgatás után. – Az előbbiek kapcsán azonban beugrott egy ország, amelyik látványosan hasonlót „produkált”.

– Mesélj!

– Egy emberöltővel ezelőtt a területük kétharmada erdő volt.

– Most?

– Nulla.

– Ezt hogy érték el ilyen gyorsan? – csak kérdezte, minden meglepődés nélkül. Valószínű, képből volt.

– Rettentően magas népsűrűségükkel egyszerűen eltűzeltek.

– Meg termőfölddé tették – egészítette ki.

– Az se jött össze, mert erdő nélkül az erózió azt is elvitte.

– Akkor most mi van?

– Kuporognak a lecsupasztított, kopár szikláikon, és várják a segélyeket, adományokat.

– Nem próbálkoznak semmivel? – furesálla.

– Dehogynem, de minden jel arra vall, elkéstek. Ja, és közben ezen az elpusztított vidéken létszámukat megduplázták!

– Életrevaló faj vagytok. – gúnyolódott.

– Ja! Ebbe fogunk beledögleni.

– Tetszik most ez a lazulós-merengős gondolatkalandozás – jegyezte meg John. – Folytathatjuk.

– Oké – élveztem, hogy nem kell összeszedettnek lennem. – Az egyén nem érzi át, hogy kizsigereli a bolygót. Dolgozik, vásárol, elvan. Semmi köze az egészhez.

– Tehát az egyén nem tartja magát parazitának?

– Mert nem is az! Csak azért parazita, mert nyolcmilliárd van belőle.

– Ez igaz! – értett egyet. – Csak emiatt van túlfogyasztás.

– Valamennyit mégiscsak lát a gondokból, de elképesztő torzan reagálja le.

– Például?

– Háborog a kegyetlen állattartás miatt. Zsúfolt ketrecek, istállók, medencék.

– Viszont gond nélkül megveszi az olcsó húst – találta ki, mire is gondoltam.

– Nem fogja fel, hogy az épp a kíméletlen tömegtermelés miatt nem drága.

– A tettei és az elvei ellentétben állnak.

– Igen – ráncoltam a homlokom –, de nem is ezzel van a gond. Sőt, jobb is így!

– Mert?

– Mert ezt az irdatlan embertömeget nem lehet máshogy etetni!

– Bizony, ez a keserű igazság – bólogatott.

– Nyavalyognak. Jó szándéktól vezérelten, nem is vitatom – tettem hozzá. – A kegyetlen valóságot viszont nem veszik észre, vagy nem hajlandók tudomást venni róla. Egyszerűen nincs elég hely ahhoz, hogy a nyolcmilliárd embernek szükséges baromfi kényelmesen kapirgálhasson, a jószág meg békésen legelhessen.

– Vannak még vadonok...

– Gúnyolódj csak, ba...!

Ahogy az előbb elharaptam a szót, ráébredtem, milyen jó hatással is volt rám John. A szükséges nyomatékositáson kívül nemigen használtam trágár szavakat. A kocsmában nem így szoktam beszélni, ott meg se fordult volna a fejemben, hogy ne mondjam ki. Pedig a beszélésére lehet, járt volna neki...

– Van nekem is egy példám – egész kezdeményező volt ma John –, amit szerintem még te is kicsit hályogon keresztül látsz.

– Várom a szemműtétet – cikiztem.

– A rohadt kizsákmányoló – imitált egy radikális szónokot –, környezetromboló, harácsoló gyártulajdonosok miatt kerül cían a folyókba az aranybányákból.

– Oké, megegyeztünk, hogy szándékosan túlzásokban beszélünk. Ettől eltekintve nagyjából miattuk, nem?

– Nem azért, mert az ipari felhasználáson túl mindenki akar ékszer? Ha nem magának, a párjának?

– Hát... – hebegtem ellenérv híján.

– Neeem?! – emelte fel a hangját. – Halló! Nyolcmilliárdan vagytok! Ennyi ékszerhez a szarból is aranyat kell facsarni! Az a bánya, az a technológia csak miattatok, pontosabban az igényeitek miatt van!

– Azért annak kielégítése nyilvánvalóan haszonszerzési céllal történik.

– Nem vitatom, csak mutatom: hiába tüntet az ember a gyár ellen, ha közben bemegy az ékszerboltba! Ilyen egyértelműnek tűnő esetekben is ott van az egyén közvetett szerepe.

– Igen – ismertem el kényszeredetten –, és ezzel a felelőssége is.

– Látom már, hogy nagyon erőteljes szemléletváltozást kéne kierőszakolnunk – összegeztem. – Az egyéni érdekek háttérbe szorítását. Bolygószintű felelősségérzetet.

– Szép megfogalmazás. Ez az egyénnek is érdeke, és ha megérti, nem is kell háttérbe szorítani.

– Igaz. Ugyanakkor látom a széleskörű alkalmatlanságot erre – keseregtem.

– Úgy látom, befejezted a lazulást, és rendrakásba kezdted.

– Muszáj, mert a lazulásban, bárhogyan is kapálóztam ellene, csak egy szó furakodott folyamatosan előre az agyamban.

– Mi lenne az?

– Születéskorlátozás – préseltem ki a számon komoly erőfeszítéssel.

– Durvábbra számítottam.

– Nem akarom! ... Próbálok elhinni, hogy meg lehet értetni a baj súlyosságát mindenkivel. Hogy ne ilyesmikre legyen szükség.

– Mint már mondtam, a hit itt kevés – emlékeztetett.

– Segíthetnél azzal, hogy megmutatsz néhány bolygót, ahol nehéz körülmények között élnek – próbálkoztam. – Hátha megjön attól az emberek esze.

– Olyat nem tudok mutatni, mint amilyen borzalmas viszonyok vannak néhol nálatok – keltett némi szégyenérzetet. – Ettől sem érzik át a problémát! Mitől hatná meg őket egy távoli bolygó?

– Igaz... És... – próbáltam menekülni a saját ötletem elől. – Nem lehet áldozatok nélkül harcolni a népességnövekedés ellen, ugye?

– Lehetett volna, mikor még kétféle voltatok – emelte fel nyomatékosan két ujját. – Nem tettétek meg. Most lényegesen keményebb szabályozások kellenek. Ha ezt is kihagyjátok, már csak a halál lesz a megoldás. Háború, népirtás, élelem- és vízhiány.

– Nem tudom elhinni, hogy nincs tapasztalatod, elképzelésed arra, hogy mit kéne tenni – fakadtam ki. – Miért engem görcsöltetsz?

– Nagyon jó kérdés! Örülök, hogy szóba került. Természetesen lennének ötleteim. Két nyomós oka is van, hogy miért nem ezeket tesszük.

– Egyet se tudnék kitalálni – szörnyű gondolataimtól kissé eltompultam.

– Pedig az egyik nem bonyolult. Amit én oldanék meg, azt később könnyedén elbasznátok! – ritka trágárságával adott nagyobb súlyt szavainak.

– Ez elég lesújtó vélemény.

– Volt egy szép világotok. Az ötletekbe hullott. Mit tettetek vele?

– Hát igen – ezen nem volt mit vitatni.

– Ha helyrehoznám, visszaadnám nektek, ugyanúgy szarnátok rá, mint most. Viszont amit ti magatok tesztek rendbe, arra talán vigyáznátok, megőriznétek.

– Értem. Mi a másik ok?

– Ilyen változatosság, amit nálatok tapasztalok minden szinten, sehol sincs.

– Hoppá! – csillant fel a szemem. – Az első egyediségünk, amire büszkék lehetünk.

– Így igaz, és ezt valóban nagyra értékelem. Pontosán ezért nem erőltethetem rátok a módszereinket, a rendszerünket.

– Miért is? – nem láttam az összefüggést.

– Mert azzal mindez elveszhetne. A bolygóink, fajaink közel sem ilyen sokszínűek.

– Ezt azért erősen kétlem.

– A több ezret összességében nézve természetesen nem igaz – ismerte el. – De bolygónként meg se közelítjük a Földét. Ez egy csoda!

Nem tudtam elfojtani büszke és elégedett vigyoromat.

– És mint faj – folytatta –, ti is elképesztő különbözőségeket mutattok. Ez is nagyon jó. Itt valami olyan folyamat működik, amit mi nem ismerünk.

– Aha – esett le a tantusz. – Szóval attól tartasz, hogy a ti módszereitek egysíkúvá tennék mindezt.

– Pontosán. Ezért kell neked megoldani, hogy ez megmaradhasson. Neked, aki ebbe született bele, aki ebben él, aki nem is bír elképzelni mást.

Nem biztos, hogy teljesen megértettem, de el tudtam fogadni.

– Miért nem hagyod, hogy egyszerűen és természetesen megtisztuljunk? – vetettem fel.

– Mi?

– Lehet, az a fejlődési sorsunk, hogy bukjunk. Akkorát, hogy mindent előlről kelljen kezdenünk, és egy durva tapasztalat birtokában később messzebbre jussunk.

– Szép gondolat – értett meg –, de mint már mondtam, nem tudtok egyedül bukni. Túl sok mindent tüntetnétek el a világból közben.

– Persze, tudom... Csak...

– Csak? – sürgetett.

– Lehet, hogy egy fajnak ugyanaz a sorsa, mint az egyes egyedeknek? Születik, fejlődik, csúcson van, megöregszik és elpusztul. A neandervölgyi ember is hihette, hogy ő a csúcs, aztán mégiscsak jöttünk mi. Talán megöregedtünk...

– Ugyan már! – ellenkezett határozottan. – Nézd csak meg a krokodiljaitokat! Faj szempontjából pólyás babák vagytok. Óriási fejlődési lehetőség áll előttetek. Csak hát, bármilyen ritka is a csecsemő-öngyilkosság, ti mégis erre készültök.

– És ti? – buktam ki a felsőbbrendűségétől. – Ti tökéletes harmóniában élők? Örökké fenntartható rendetekben sosem fogtok kipusztulni, hogy átadjátok a helyeteket egy még csak szárnyait bontogató, de jobb fajnak.

– Egy: mi az egyedeinken keresztül fejlődünk – magyarázta higgadtan. – Ez az, amit ti elvettetek magatoktól. Kettő: mi az ilyen parazitákon kívül, mint ti, egyetlen fajt sem irtottunk ki (ebben is különbözünk tőletek), és így bármelyik határtalanul fejlődhet. Nem kell ahhoz kipusztulnunk, hogy lekörözhessen minket bárki.

– Hm.

– Egyébként meg teszek rá, fejlődtek-e vagy sem – váltott flegmára. – Csak a bolygó működjön.

– Korábban azt mondtad, nem közömbös nektek a korcsosulási problémánk – szembesítettem régebbi kijelentésével.

– Igaz, addig a szintig érdekel, hogy élővilágokat meg tudjátok őrizni. Tovább már nem.

– És mi van azzal, hogy messzebbre juthatunk, mint ti? – nem hagytam magam eltántorítani. – Hogy akkor majd mi segíthetünk nektek?

– Szoktál lottózni? – váltott témát, valószínűleg csak látszólag.

– Igen.

– Amiről beszélsz, arra az esély kábé annyi, mint ott a főnyereményre – világította meg a párhuzamot. – Hogy most megpróbálunk életben tartani titeket, azzal csak veszünk egy szelvényt. Aztán lesz belőle, ami lesz. Nemigen számítunk rá, hogy bejön. Ez még számunkra is nehezen felfoghatóan hosszú távú történet.

– Micsoda hasonlat! És ha likvidáltok minket?

– A héten nem vettünk lottót – vont a vállát.

– Az veszélyes...

– Nem állandó számokkal játszunk – vágott közbe nevetve –, nem tudhatjuk, mi lett volna, ha megmaradtok, így nem is sópánkodhatunk rajta.

Kicsit ismét némán pihentem.

– Ha nem is látszik rajtam, azért töröm ám a fejem rendesen – közöltem vele. – Látom, már javaslatokat várnál.

– Én? – tiltakozott. – Nem én szabom a határidőt! A bolygótok! Már nem bír benneteket elviselni.

– Valami határokat kijelölhetnél. Eddig meg eddig ezt meg azt el kell érni. Vagy ilyesmi.

– Ha meg is határoznék egy bizonyos időt egy adott cél elérésére, ti biztos az utolsó pillanatig leszarnátok. Aztán meg jönne a nyafogás, a kapkodás és a drasztikus megoldás.

– Mi az, hogy mi? – akadtam fenn. – Nem csak én?

– Attól függ, milyen módszert dolgozol ki. Végrehajthatjuk mi ketten, a te útmutatásod szerint, rengeteg eszközöm van hozzá.

– Vagy?

– Vagy megoldatjuk az emberekkel. Készítünk vagy készítettünk velük egy mindenkire (egyénre, népre, államra, cégre) nézve kötelező globális tervet, és elérjük, hogy ezt el is fogadja mindenki. Ez azonban finom munka, s nekem csak durva fegyvereim vannak. Ebben nem sokat segíthetek.

– Mégis mennyit? – tisztán akartam látni a lehetőségeimet.

– Széleskörű terjesztést, médiaszereplést adhatok. Bárkivel összehozok tárgyalást, megbeszélést. Ilyesmik. De hogy ezek miről szólnak, csak a te dolgod.

– Tetszik ez a globális terv.

– Ha nem tűnt volna fel, eddig is ezen dolgoztunk – piszkált.

– Persze, csak a megfogalmazás.

– Ha ez megszületik, néhány nemzedék gyűlölni fogja a megalkotót. Aztán lesz majd, amelyik áldja... Pontosabban: onnantól kezdve mindegyik!

Elfáradtam. Aznapra befejeztem a hasznos beszélgetést. Volt mit megemésztennem.

A villában volt Johnnak egy hálószozája. A nappaliból nyílt. Mindig zárva tartotta. Csak akkor szokott oda visszavonulni, amikor én már kidőlttem, és mindig korábban kelt nálam.

Ezért volt meglehetősen furcsa, hogy most reggel óta ki se tette a lábát. Nem sokáig foglalkoztatott. Úgy ítélt meg, szándékosan hagyott magamra, hogy rendezgessem a gondolataim. Nem erőltettem, hasznosabbnak éreztem, ha lazítok.

Épp egy karosszékből terpeszkedtem egy gyenge koktéllal a kezemben, amikor beszédhang ütötte meg a fülem. A szobájából szűrődött ki. Ki a franc lehet itt rajtunk kívül?

Kíváncsi lettem, viszont nem voltam hajlandó lemondani kényelmes helyemről, ezért halkán közelebb húztam a fotelt, hogy tisztán hallhassam.

– Azért jöttem, mert a Gyarmatügy aggódik, hogy nem tudod határidőre teljesíteni a feladatod.

– Nem korai még? – ez John hangja volt.

– Nem látnak semmi változást.

– Egy generációnyi időt adtak. Még a negyede sem telt el.

– Csak ismételni tudom magam: nem látnak semmi változást – szajkózta az ismeretlen.

– És most villantanom kéne valami eredményt, vagy egy új tervvel jöttetek, és én mehetek haza?

– Nincs terv. Tisztában vagyunk veled, hogy te ismered a legjobban ezt a bolygót. Tájékoztatást kérünk, és közösen kidolgozzuk a teendőket.

- Oké. Mit tudtok? – lett együttműködőbb John.
- Az előző, kudarcba fulladt küldetésről szóló jelentést elolvastuk.
- Az már valami. És abból kiderült a sikertelenség oka?
- Úgy gondoltuk, talán lebecsülték az ellenfelet – mondta az idegen.
- Nagyjából erről van szó. De nem sokat tévedtek, majdnem sikerült.
- Tehát a te módszered is azokon az alapelveken nyugszik?
- Részben – magyarázta John. – Semmiképp nem kell sutba vágni az előzőek munkáját. Igaz, nem a tervek szerint alakultak a dolgok, de az alapok, amiket letettek, hasznosíthatók.
- Nem tudom, mennyire lesz szükséges részletesen belemerülnünk, de kezdetnek jó lenne, ha ezt bővebben kifejtened.
- Akkor kezdjük az elején. A Gyarmatügy célja a felfedezett élehető bolygók intelligencia-mentessé tétele. Ennek elsődleges stratégiája a háborúztatás, hiszen nem vagyunk gyilkosok. Ezzel a céllal jöttek az elődeim is. Feltérképezték a létező vallási, faji, hatalmi és egyéb konfliktusokat. Fokozatosan szították őket.
- Bocsánat, hogy közbeszólok, de ezeket olvastuk. Mi volt a hiba?
- Persze, csak kiindulásnak mondtam el. Szóval a hiba. Először is, nem sikerült a teljes lakosságot belevinni a háborúba.
- Világháborúnak nevezték – kötözködött a gyarmatügyes.
- De katonák vívták.
- Ki tudták vonni belőle magukat a civilek?
- Természetesen nem mindenki, de sokan. Sőt, országok is. De ettől még összejöhetett volna.
- Hallgatlak.
- Nem sokon múlt. Profin átmosták az agyakat, működött is minden, és ahogyan a nagykönyvben meg van írva, a végén hozzásegítették őket a tömegpusztító fegyverekhez.
- Akkor mégis min bukott meg?
- Végig az idegen kérdezett, John pedig magyarázott.
- Erre használtad a lebecsülés szót. Félig stimmel. A szellemi képesség és az érzelmi alapú manipulálhatóság pontosan lett felmérve. Valami... talán szintén érzelmi dolog, végül felnyitotta a szemüket. Mikor már nem számítottunk rá, felfogták saját tettüket, és felülemelkedtek az általunk gerjesztett hatásokon.
- Ha nem tudsz semmit az okokról, hogyan képzeled a megoldást?

– Pontosán tényleg nem tudom, de a „semmit” erős túlzás. Röviden: az ideológiai hovatarozásból kreált gyűlölet (mindegy, hogy vallási, faji vagy politikai) kevés volt. A hosszú háború alatt fokozatosan elkoptatta a borzalmak és szenvedések megéltése, látványa. Valahogy sikerült helyreállítani értékítéletüket, mielőtt az általunk elvart szint alá vitték volna létszámukat és gazdasági erejüket.

– Akkor mégiscsak lebecsültük őket?

– Csak részben. A mai napig alkalmasak arra, hogy mondvacsinált ürüggyel gyilkoltassuk őket akár tömegesen is. A végső lépés előtt azonban valószínű megint észbe kapnának.

– Hogyan kerülhető el ez?

– Nem az életükért, a családjukért, a megélhetésért indultak harcba. Nyilván ezt hittük el velük egy kreált ellenségen keresztül, de előbb-utóbb rájöttek, hogy teljesen értelmetlenül irtják egymást.

– Szóval, mi a terv?

– Tönkre kell tenni őket.

– Micsoda?

– Szó szerint... Tönkretenni a megélhetést. Hogy ne csak bebeszéljük nekik, hanem valóban az életükért, családjukért kelljen harcolniuk. Hogy ne kopjon el belőlük a gyilkolási motiváció.

– Értem. Elméletben. Hogyan valósítandó meg ez a gyakorlatban?

– Nem megvalósítandó. Már több irányból elindítottam a szükséges folyamatokat. Lehet, egy is elég lenne közülük, de a biztosabb siker érdekében minden lehetőséget kihasználok. És még vannak ötleteim.

– Ennél kíváncsibb nem is lehetnék, halljam a konkrétumokat.

– Az első támadási pontom: a pénz. Már az érkezésem előtt elvesztette a kapcsolatát a termeléssel, de még úgy-ahogy egyensúlyban tartották. Elhittem velük, hogy ez nem feltétlenül szükséges. Sőt, akár állami, akár egyéni érdekek érvényesítésére kiválóan alkalmas, ha teljesen elszakítjuk a gazdaságtól. Ma már többszöröse a pénz, mint a bolygón található termék és föld értéke.

– Ez egyszerű értékromlással helyreállhat – bagatellizált a vendég.

– Úgy van! – ismerte el John. – Csakhogy az a lakosság 90%-át tönkreteszi.

– Hogyhogy nem omlott még össze az egész?

– Jó ez így! Még korai lenne. Egyébként az okot abban látom, hogy kialakult egy elképesztően gazdag réteg, kiknek a vagyona több

ezerszerese annak, mint amit az átlag egész életében összemelőzik. De mi az a vagyon? Számok! Számok a bankszámlákon, számok a részvényeken. Érték-háttér nélkül. Jelenleg talán még az ingatlan, a föld képvisel némi értéket, de mit ér az is, ha majd elszabadul az éhező tömeg...

Kis hatásszünet után folytatta:

– Szóval ezen réteg nagy része már nem is emlékszik, hogy a pénz másoknak kenyér, kabát, lakás. Ezen felül oly kapzsi és ostoba, hogy még mindig harácsolja az érték nélküli számokat, holott a töredékét sem tudná elkölteni. Még az ükunokái sem. Nekik, persze, már megpróbálni sem lesz lehetőségük. Össeomlás akkor lesz, mikor egy szépen megkreált pánik esetén tömegesen próbálják értékké tenni ezeket a számokat.

– És miért lenne ez még korai?

– Háború, az lenne, de megint nem lenne még olyan mély az indíttatás, hogy eltöröljék saját civilizációjukat. A végén újra a homlokukra csapnának, hogy „mi végre is?“, és megoldanák a dolgot.

– Megoldhatnák most is?

– Persze! Van is rá törekvés. Egy pillanatra sem lankadhat a figyelmem, folyamatosan dolgozni kell a megakadályozásán.

– És mitől lesz később nagyobb a durranás?

– Az alsóbb rétegnek (a már említett 90%-nak) is vannak számai. Csak nekik negatív előjellel. Adósság. És ezeket a számokat könyörtelenül érteken követelik rajtuk. Munkában, ingatlanban, ingóságban. Az államoknak is vannak negatív számaik. Ezek is az átlagpolgárt terhelik, akik ráadásul azt sem tudják, hogyan keletkezett, mire költötték. Még valahogy megélnék. De mélyen bennük már bontakozik a gyűlölet.

– Értem. Más irány?

– Tulajdonképpen ezt a folyamatot kell erősíteni más irányból is. Mint a népesség-növekedés. Kicsit megtámogattam az orvostudományt meg a szociális ellátás rendszerét.

– Meg kell tisztítanunk a bolygót az intelligens lényektől, te megszorítod őket?

– És milyen sikerrel! Már olyan sűrűn laknak némely dzsungelben, mint egy nagyvárosban. A majdnem sivatagokban, és más élehetetlen helyeken is gyarapodnak az önellátásra képtelenek.

– Miért is jó ez nekünk? – értetlenkedett az ellenőr.

– Először is: úgy befolyásolom a szociális intézkedéseket az egész bolygón, hogy a legrimitívebbje szaporodjon a legerőteljesebben. A háborúhoz ez jó alap. Másodszor: már most éheznek a népesség harmada, és ivóvíz is egyre kevesebbeknek jut. Az életfeltételek egyre szűkülnek. Ez jelent számunkra egy kis problémát. Jelenleg ugyanis úgy menekülnek ettől, hogy az élővilág más tagjainak rovására terjeszkednek. Így komoly helyreállítási munkák várnak majd ránk.

– Ez benne van a pakliban, szinte mindenhol így volt. Tömören: a végletekig feszítet a húrt, hogy amikor elszakad, mindent taroljon.

– Így van. És közben a régi jól bevált ellentéteket se hagyjuk kihűlni. Plusz: gyűlöletessé kell tenni minden kísérletet, mely működőképessé tenné a társadalmukat. Próbálkoznak bolygósztintű összefogással, problémamegoldással. Ez lenne az egyetlen esélyük.

– Ez teljesen nyilvánvaló. Hogy akadályozod meg?

– Hozzásegítettem néhány csoportot, hogy ezt az együttműködést a saját hasznára fordítsa, visszaéljen vele. Kis manipulációval összemostam a jó szándékú mozgalommal. Emiatt a jelentős többség már a gondolatától is dührohamot kap. A globalizáció lett az egyik leggyűlöltebb szó a Földön... Imádom ezt a melót! Olyan remekül reagálnak mindenre. Abszolút a terveim szerint. Néha már annyira egyszerű, hogy nem érzem magam többnek egy birkapásztornál.

– Ha jól értem, olyan szerteágazó és mély gyűlöletet ültetsz el bennük, hogy amikor a teljes kétségbeesés szélére sodrod őket körülményeikkel, úgy törjön ki belőlük, hogy kitarson addig, míg be nem végzik sorsukat.

– Pontosan. Megspékelve még az átlagos szellemi és fizikai szintjük leépítésével, hogy olajozottabban működjön.

Bár végig folyamatosan emelkedett a vérnyomásom, forrt bennem az indulat, de visszafogtam magam, hogy minél több mindent hallhassak. Eddig... Nem bírtam tovább magamban tartani. Hatalmas, elnyújtott üvöltéssel vágtam falhoz a poharam. Aztán néhány üveget is, majd csalódottan, elkeseredetten zuhantam vissza a fotelbe.

– Mi volt ez? – kérdezte az idegen hang.

– Semmi, csak a segítőm.

– Te mindig egyedül dolgoztál. Ide se hoztál senkit.

– Helyi.

- Ember?
- Igen. Óriási segítség.
- Egy áruló?
- Dehogyis! Sőt! Remekül látja a problémáikat. Ötletei is vannak a megoldásokra.
- Gratulálok neki – ironizált a gyarmatügyes. – Mi ebből a hasznod?
- Az, hogy pont az ellenkezőjét teszem!
- Áhááá!
- A védekezésüket csírájában elfojthatom, időben tudok ellene dolgozni. Amiket ő orvosolna, én azokra teszek rá egy lapáttal.
- Az igen! – szolt elismerően a látogató. – Nem hiába tartanak téged a legjobbnak.
- Tudom.
- Rendben. Egy kicsit körülnéznék. Az a gyanúm, ha azt látom, amiket most vázoltál, a Gyarmatügy kezdheti elkészíteni a hasznosítási terveket. Erre igyunk!
- Egészségedre!
- Meg a 374. gyarmatra!

Az iváshoz nekem is csatlakoznom kellett. Előkaptam egy üveg viszkít, és bevettem magam a dzsungelbe. Lüktetett a fejem, és csak arra bírtam gondolni, sőt, inkább fohászkoztam érte, hogy jöjjön egy tigris, és tépjen szét darabokra.

Vadállatok ugyan nem faltak fel, de az üveg viszkivel elég rendesen szétcsapattam magam.

A kalyibában ébredtem. Zúgó fejjel kitámolyogtam a teraszra.

John úgy himbálózott a függőágyban, mintha mi sem történt volna. Ettől egy csapásra kitisztult az elmém. Elképzelhetetlennek tartottam, hogy ne tudjon róla, hogy kihallgattam őket. Mégis itt feküdt, és jól láthatóan várt rám.

Nem tudtam, mire véljem. Ez lehetett az oka annak, hogy nem a dührohamom tért vissza, hanem meglepő higgadtsággal csatlakoztam hozzá.

- Ha nem félnék a földönkívüli erődtől, most laposra vernélek – mondtam, miközben kényelembe helyeztem magam.
- Miért? – kérdezte teljes ártatlansággal.

– Hogy miért?! – emeltem fel a hangom. – Talán, mert becsaptál! Elárultál!

– Én?

– Ki más?! Ki hitette el velem, hogy az emberiség megmentése a cél? Kiszdedt belőlem a gyengéinket, mint egy kém! Én meg ostoba, vak módon tálcán raktam eléd. Saját fajom árulójává tettél!

– Súlyos vádak.

– „A Gyarmatügy célja a bolygók intelligencia-mentessé tétele” – idéztem. – Nem én találtam ki!

– Nem. Ez bizony tény. A Gyarmatügynek pontosan ez a célja.

– Tehát nektek! – ingerültségem kezdte közelíteni a hallgatóságom alattit.

– Ez viszont már rossz következtetés.

– Na, ne kábíts! Ha rájuk bízátok a Földet, akkor nektek is! Te is hozzájuk tartozol?

– Nem. Rendben, kezdjük az elején – vett egy nagy levegőt. – Előtte még hadd adjak hangot annak, örülök az önuralmadnak. Lényegesen rosszabb lelkiállapotra számítottam.

– Ezen én vagyok a legjobban meglepődve. Talán valamiféle barátság alakult ki közöttünk, s ebbe kapaszkodva reménykedek, hogy kevésbé durva a helyzet. Még úgy is, hogy az eszem erre nulla százalék esélyt lát.

– Megtiszteltetésnek veszem. A helyzet azonban valóban nem túl rózsás.

– Tisztázzuk először – nagyon határozott voltam. – Akkor most mi a cél?

– Elmondom, hogy működik a rendszer.

– Miért nem lehet egyértelműen kimondani? – fakadtam ki.

– Ha meghallgatsz, megérted.

– Oké, bocs.

– Amikor felfedezünk egy bolygót, három fő szempont szerint vizsgáljuk. Van-e rajta valami számunkra hasznos, van-e élet, van-e értelem? Nagyjából ezerből egy esetben kapunk más választ, mint három „nem”. A többivel nem foglalkozunk.

– Ez elég célirányos.

– Persze kutatók, tudósok továbbra is tanulmányozzák, de ez a mi szemszögünkől most lényegtelen.

- Értem. Tehát nálunk három „igen”-t kaptatok – szögeztem le.
- Ezért a következő kérdés: tudunk-e kapcsolatot teremteni a helyi intelligenciával?
- Ez az, amire nem egyértelmű a válasz, ugye?
- A lehetőség adott rá, ezt mutatja a beszélgetésünk is. Viszont, hogy szerződünk...
- Ezt már egyszer megbeszéltük – vágtam közbe. – Azt is, hogy nem is törődnétek velünk. Úgy elvinnétek, ami kell, hogy észre se vennénk. Csak mi tönkrevágjuk a bolygót, és ezt nem tűrhetitek.
- Jól emlékszel – helyeselt. – Ekkor jön a következő lépés. Rendbe tudjuk-e tenni a létező felállásban, vagy ki kell iktatni a romboló tényezőket?
- És itt vertél át...
- Én ekkor még nem is tudtam rólatok – szabadkozott. – A kiküldött elemzők alaposan feltérképeztek titeket, és jelentették az állásfoglalásukat.
- Amiben az állt...?
- Könnyebb pusztulásba segíteni benneteket, mint megoldani a problémátokat.
- Egyetértesz velük?
- Teljes mértékben.
- Na, szép! – rökönyödtem meg az őszinteségén.
- Abból, hogy könnyebb, még nem következik az, hogy helyes is.
- Ezt támogatom.
- Mindenesetre kevésbé bizonytalan. Csak a bolygó túl nagy árat fizetne érte. Ha nem is akkorát, mintha békén hagyunk benneteket. Meg... – egy pillanatra elmerengett – ... de erről majd később.
- A bizonyos személyes motivációd. Pedig az felettébb érdekelne.
- Majd megtudod – lépett tovább. – Tehát az elemzők semmilyen érvet nem tudtak felhozni az együttműködés mellett. Innentől került a Gyarmatügy hatáskörébe a bolygó.
- Ezzel meg is pecsételődött a sorsunk – vontam le a következtetést.
- Első körben tulajdonképpen igen. Ekkor jöttek, akikről már beszéltem, akiket előzőeknek neveztünk el.
- Maradjunk is ennél! Ők kudarcot vallottak – sürgettem, mielőbb tisztán akartam látni.
- Fogalmazhatunk úgy is, hogy meghiúsítottátok a terveiket.

- Ez jobb színben tüntet fel minket.
- Talán a vezetőink is így látták.
- Mi az, hogy talán? – most cseppet sem értékeltem a sejtelmességét.
- A hivatalos indoklása az én ideküldésemnek, hogy kérdőjelek merültek fel a Gyarmatügy módszereinek hatékonyságával kapcsolatban.
- Ezek szerint te független vagy?
- Igen.
- A beszélgetések nem ezt mutatta – mondtam vádlón.
- Mert azzal, hogy engem küldtek, a cél még nem változott meg.
- Akkor mégsem láttak minket jobb színben, hiába háritottuk el az első próbálkozást.
- Hivatalosan nem. De mégiscsak kivették a Gyarmatügy kezéből az ügyet – emelte fel a mutatóujját.
- Ehhez képest elég rendesen azt az irányvonalat képviselted.
- Erre mindjárt visszatérünk.
- Jó, akkor azt mondd meg, mint a legjobb – ezt kissé gúnyosan sikerült kiejtenem –, hogyan oldottad meg az eddigi feladataid?
- Mióta egyedül dolgozom, hét bolygóból hatnál együttműködést értem el. Egy lett gyarmatosítva.
- Azaz intelligenciamentessé téve.
- Igen.
- Azaz kiirtva – szembesítettem az eufémiájukkal.
- Nem. Csak az értelem képviselői vissza lettek zavarva a fára. Hogy ismét kölcsönözzek tőletek egy szólást.
- Aha.
- Ebből is láthatod, a kooperáció híve vagyok. De nem ragaszkodom a statisztikámhoz, ha nem vagytok alkalmasak, nem fogom erőltetni.
- Ezt hallottam – fintorogtam.
- Még valami – hagyta figyelmen kívül a célzásomat –, a vezetőink szeretik elfelejteni, hogy a történelmünk során nekünk is voltak hasonló problémáink. Aztán kinőttük a gyerekbetegségeinket. Az viszont igaz, hogy nálunk voltak erre utaló jelek.
- Nálunk meg semmi...
- Semmi, ami azt mutatná, hogy ki tudátok lábalni. Elenyésző kisebbségek felelősségteljes gondolkodása nem jelentős tényező.
- Cseszd meg! De hát mindezt te gerjesztetted! – fakadtam ki.

- Gondolod?
- Te mondtad!
- Valóban ezt mondtam. Ennek ellenére mindent ti magatok csináltok!
- Duma! – akartam lehurrogni nem túl nagy meggyőződéssel.
- Méghozzá annyira hatékonyan, hogy én se nagyon tudnék hozzátenni többet. Olyan gyönyörűen ássátok a saját sírokat, hogy simán el tudtam adni a gyarmatügyesnek a saját intenzív tevékenységemként.
- Legszívesebben ráüvöltöttem volna, hogy „Hazudsz!”, de éreztem, hogy igazat mond. Fel kellett kelnem járkálni egy kicsit. Nyújtózkodva jó mélyeket szívni a cigiből. Már megint sokalltam a rám zúduló információt. Egy gondolat mégis bevillant:
  - Ezért nem tudod eldönteni, hogy az előzőek végeztek-e valami hatásos munkát, vagy nélkülük is minden megtörtént volna.
  - Ahogy mondd – bólogatott. – Na és... szerinted?
  - Soha nem gondoltam arra, hogy a történelmünket rajtunk kívül más befolyásolta volna. És most is úgy vélem, alkalmasak voltunk az elkövetett szörnyűségekre segítség nélkül is.
  - Mint ahogy ma is – szólt lefitymálóan. – Mindent úgy csináltok, mintha a Gyarmatügy céljait tűztétek volna magatok elé.
  - Az előbb még azt akartam mondani, az előzőek talán valamit gyorsítottak a folyamatokon, de hülyeség. Hiszen jelenleg gyorsvonatként száguldunk a vég felé magunktól is.
  - Örülök, hogy nem kell tovább győzködni.
  - Te intézted úgy, hogy halljam azt a beszélgetést, ugye? – kapcsoltam hirtelen.
  - Szerinted emberi nyelven tárgyaltunk?
  - Látod, ebbe bele se gondoltam! Még szinkrontolmácsot is kaptam?
  - Valami olyasmit – bólított.
  - Miért?
  - Azt akartam, hogy halljad! Hogy tudd, mennyire komoly a helyzet.
  - És miért hazudtál neki?
  - Időt nyertem. Nektek. Egyébként nem volt nagy hazugság, továbbra is ez a B-terv – keményebb hangnemre váltott. – Remélem, most már jobban átérzed: vagy megoldjátok, vagy pusztultok!
- Mély szomorúság és csüggedés lett úrrá rajtam:

- Miért nem így kezdtük? – kezdtem szipogni.
- Hogy?
- Tudnom kellett volna, hogy ez a cél – a homokon térdre rogyva elzokogtam magam. – Menjünk vissza! Tudok rengeteg szép dolgot is mutatni!
- Meg is tetted!
- A francokat! Csak nyavalyogtam, szidtam mindent és mindenkit – ostoroztam magam még mindig böggve. – Én sugalltam, hogy semmirekellők vagyunk. Én ítéltam halálra magunkat.
- Ugyan már! Ne becsülj alá! Magamtól is átláttam a helyzetet. Te csak abban segítettél, hogy ne kívülállóként érzékeljem.
- Akkor is! Biztos segítőkészebb lennél, ha azt ecseteltem volna, hogy milyen fantasztikusak is tudunk lenni.
- Mondom, hogy megtetted! – nyugtatott. – A panaszaidban a kiveszőfélben levő szépségeket sirattad. Ennél tökéletesebben közvetlenül sem mutathattad volna meg.
- Ez jólesett, de csak rálegyintettem. Erre még hozzátette:
- Pontosan ezeket kell megmenteni.

Összeszedtem magam, és elbotorkáltam a tengerhez. Egyedül akartam lenni, ugyanakkor tele voltam kérdésekkel. Néhány perc után az utóbbi bizonyult erősebbnek. Visszamentem.

- Azért kellett hazudnod a gyarmatügyesnek, mert ő mindenképp a pusztulásunkat akarja?
- Egyáltalán nem.
- Miért? Neki csak akkor lenne itt feladata – kételkedtem. – Ha együttműködünk, ők kimaradnak a dologból. Nem ez az érdeke.
- Már megint megragadtál a ti torz értékrendeteknél. Ez őt egyáltalán nem motiválja. Simán meg lehetne győzni a kooperációról.
- Akkor miért nem azt tetted?
- Mert én magam sem vagyok róla meggyőződve, hogy működni fog. Fáj az őszintesége, de jobb volt nyílt lapokkal játszani.
- Milyen érvekkel érhetném ezt el nálad?
- Semmilyenekkel! Már csak tettekkel!
- Azt sem tudom, milyen konkrét eredményt vársz – próbáltam rákenni, hogy még semmire se jutottam.

– Először is bizonyítanotok kell! Hogy alkalmasak vagytok! Azzal, hogy rendbe szeditek magatokat. Egyénként, társadalomként és a természet részeként.

– Ez elég nehéz.

– Nehéz?! – háborodott fel. – Nem támadtunk meg, nem igáztunk le benneteket. Az nehéz lenne. De ez?

– Akkor legalább ismernénk az ellenséget.

– Miért, most nem?! – ment fel benne kissé a pumpa. – Rádásul nagyon is konkrét. Egyetlen ellenségetek van, ti magatok!

– Beláthatod, ez elég bonyolult. Magunkkal harcolni.

– Ne fanyalogjál már, évezredek óta ezt csináljátok. És most nem is konkrét személyek ellen kell.

– Pedig az egyszerűbb – köztökdedéssel próbáltam menekülni a helyzettel való szembenézés elől.

– Az ellenségetek: a túlnépesedettségetek és a gondolkodásmódotok! Nem én mondtam ki, hanem te.

– Mégis olyan megfoghatatlan.

– Konkrétabb kell? Az, hogy az egyént helyezitek az első helyre a faj és a bolygó helyett. Esetleg a családot, vagy valami kisebb közösséget, várost, nemzetet, vallást.

– Talán ez a titka a sokszínűségünknek – védekeztem.

– Talán. Nem is lenne semmi gond ezzel – lepett meg az egyetértésével, a keményebb hangú folytatása viszont már kevésbé volt kellemes. – Egy egészséges társadalomban! De ti már akkorára duzzasztottátok a bajt, hogy csak a globális közösségérzés által vezérelt gondolkodás segíthet rajtatok. Erre azonban alkalmatlannak tűntök. Ezért vannak kétségeim.

– Ugyanazokat hajtogatod, amiket én éveken keresztül. És most nekem kellene védőbeszédet mondanom?

– Tettek! – felelt hangsúlyosan artikulálva. – Nem beszéd!

Csak a fejem vakargattam tehetetlenül, de nem törődött velem. Beindult, mint akit felhúztak:

– Az egótoktól nem tudjátok megoldani. Mindenkit meg akartok menteni: bűnözőt, fogyatékos, lusta segélyre-várót, élhetetlen területen élőket.

– Miért, ti nem gondoskodtok mindenkiről? Nem ez a fejlettség, az intelligencia egyik ismérve? – támadtam rá.

– Dehogynem! Viszont mi egyáltalán nem vagyunk túlnépesedve. Nemhogy ennyire.

– De hát a szaporodás természetes folyamat – mindenbe belekapaszkodtam, amit védelmünkre felhozhattam.

– Mint ahogy a pusztulás is! Ez ellen azonban komoly harcot folytattok, egész sikeresen. A szaporodás ellen viszont vajmi keveset tesztek.

– Minden fajnál előfordul időszakos túlszaporodás. Az élettér és a táplálék hiánya idővel egyensúlyba hozza.

– De ti erősek vagytok. Ellenálltok a Természet egyensúlyi törekvésének. Addig, amíg kiirtjátok a földi élet javarészét. Csak aztán pusztultok ki ti is.

– De az emberi érzések, sőt, az értelem is azt diktálja, segíteni kell a társainkon – kanyarodtam vissza megkritizált szociális érzékenységünkre.

– Rövidtávon szép is ez.

– Miért, hosszún nem?

– Ami ma humanizmusnak tűnik, a következő nemzedékekkel szemben bűn!

– Micsoda? – egy kicsit erősnek éreztem ezt a megállapítást.

– Megsemmisítitek az életterüket, elfuseráljátok a génjeiket! Mi ez, ha nem bűn?

– Ööööö... – ennyire tellett tőlem.

– Velük nem törődtek, de megmentitek azokat, akiknek meg se kellett volna születniük! Álhumánus!

– Kiknek nem kellett volna? – már szinte fizikailag fájnak a szavai.

– Akik alkalmatlan területen, alkalmatlan szociális helyzetben, vagy alkalmatlan génekkel jöttek világra.

– Ez szörnyű!

– Miért? Régen a természet maga gondoskodott az eltüntetésükről. Te említetted a spontán egyensúlyba kerülést.

– Ezen túlléptünk, ez is a fejlődésünk része volt – büszkélkedtem óvatosan, sejtve, hogy erre is lecsap.

– Igaz, de a következő lépésig meg nem jutottatok el!

– Mi lenne az?

– Az előrelátás. Ez is humanizmus, csak hosszútávon. A következő generációk érdeke.

Már nem volt sem erőm, sem érvem a védekezéshez, de folytatta, nem könyörült meg rajtam:

– Ha majd helyreáll az egyensúly, bizonyos korlátokkal újra gyámolíthatjátok az elesetteket. De most... ezzel is a jövőtöket gyilkoljátok!

– Ez lenne az intelligencia? – fanyalogtam.

– Milyen intelligenciáról beszélsz? Még mindig ösztönök vezérelnek benneteket: szaporodni, hódítani, birtokolni! Ráadásul konkurencia híján senki sem állíthat meg titeket.

– ... – hiába nézett rám reakciót várva, nem tudtam mit mondani.

– Ezen a szinten saját magatoknak kéne lenni a féknek! Ez azonban meg se fordul a fejetekben. Akármilyen okosak vagytok technika és tudomány terén, ez az intelligencia teljes hiánya!

– ...

– Le akarjátok igázni a Természetet, pedig ti is a része vagytok!

– ...

– Képesek is vagytok kiütni a kezéből az irányítást. Arra viszont közel sem, hogy átvegyétek!

Úgy hallgattam, mint egy kisgyerek, akire ráolvassák az összes rosszságát. Csak az én fejemre a nyolcmilliárd bűnét olvasták.

És még nem fejezte be:

– A Paradicsomba vágytok? Elég sokat láttam a világból ahhoz, hogy kimondjam: a bolygótok az! Ott vagytok!

– ...

– A Pokoltól féltetek? Mégis azzá teszitek!

– ...

– A szentírások szerint kiűzöttetek a Paradicsomból. Megtanultatok küzdeni és élni, így rájöttetek, hogy az egész Föld az... – egész megenyhült a hangja, de aztán újra csattant: – Volt! Eddig! Most meg magatokat üzitek ki! Pontosabban az édenkertet pusztítjátok el magatok alól!

– Elég már! – kiáltottam rá. Nem bírtam tovább.

Ha nem hagyta volna abba, elfutottam volna. Nem hittem, hogy le tudom állítani.

Élveztem a csendet. Percekig nem szólt. Utána is már a régebben megszokott higgadt, csendes módján:

– Sok írótok festett már le többféle sötét jövőképet. Némelyik egészen jól sikerült. De a legdurvább sem volt olyan szörnyű, mint ami valójában vár rátok.

Többet nem beszéltünk aznap. Egy darabig pihengettem, aztán elindultam egy nagyobb sétára a part mentén. Nem csak a fejem kiszellőztetése volt a célom. Fel akartam térképezni, hol is lehetünk. Eddig nem törődtem vele, csak annyit állapítottam meg a nap járásából, hogy a déli féltekén.

Még nem terveztem semmit, csak valami tudat alatti vágy hajtott. „Le kéne lépnem”, ez zengett bennem megfogalmazatlanul.

Igaz, még abban sem voltam biztos, hogy a valóságban vagyok. A laoszi virtuális kirándulás óta gyanakszom. Az valamiféle létező helyszínre kreált álom lehetett. Bár nagyon éles és valószerű volt. Így akár most is lehetek valami hasonlóban.

Többször vizsgáltam magam, nem csak csipkedéssel. Az evéstől kezdve figyeltem az emésztésem minden fázisát. Ilyen részletes valóság nem lehet álomban. Egyszer fuldoklást játszottam a tengerben. Úgy ítélt meg, hogy meg tudtam volna halni. Tehát minden jel arra mutatott, hogy a valós életemet élem.

Ettől még ez a part lehet valamiféle hókuszpókusz. Vagy profi filmstúdió.

Ilyen gondolatokkal indultam felfedezőútra. Na, ez elég izmos túlzás volt, egy, vagy maximum két órát szántam rá.

Ja! Hogy miért is voltak menekülési gondolataim?

Túl nagy volt a feladat. Nem a nehézsége. Több megoldást is szült az agyam, rengeteg ötletem volt. De a megvalósítás felelőssége...

Ezt nem bírtam. Olyannyira, hogy még fel sem mertem őket vetni Johnnak. Hátha felhasználja, és én ettől ugyanúgy felelősnek fogom érezni magam.

Bármennyire is szégyen, félelmemben bizony a szökésen járt az eszem.

Még nem adtam fel. Agyaltam sokat, hátha találok olyan megoldásrendszert, amire csetinthelek, hogy „ez igen!”. Ami mellé büszkén kiállhatok, hogy „igen, ezt én találtam ki, én oldottam meg”.

Még az az elképzelt szituáció sem ment könnyen, hogy a kettőmilliárdos népességű emberiséget miként tudnám szinten tartani.

Nemhogy a csökkentés. Ráadásul ekkora. Még akkor is, ha nem annyira sürgős, hogy ölni kelljen hozzá.

Szóval még küzdöttem. Nevezzük a szökést az én B-tervemnek, amit kikapcsolódásként szövögettem.

Naiv voltam. Egy óra sétából semmi nem derült ki. Valamennyit ugyan görbült a part, lehetett akár sziget, akár félsziget. Legközelebb befelé kéne próbálkoznom, hátha találok valami magasabb részt, ahonnan körülnézhetek. A part menti dzsungelt szerettem, de beljebb hatolni... az már félelemmel töltött el.

Elindultam visszafelé. Nem voltam elkeseredve, egész könnyedén vettem, hogy semmivel sem lettem okosabb. A hazaúton már újra a feladatomon gondolkoztam.

– Tegnap kemény dolgokat vágtam a fejedhez – kezdte a másnapi beszélgetést John.

– Csak azt ne mondd, hogy megbántad!

– Természetesen nem, hisz minden szavam igaz volt.

– Akkor meg minek hoztad elő? – fintorogtam.

– Mert egyoldalú volt.

– Miért, van másik oldal?

– Az értékeitek – lépett túl a cinizmusomon.

– Azt mondtad, megláttad az én negatív beszámolóim mögött.

– De sosem beszéltünk róluk. Pedig vannak, amik egyedülállóak a világon.

– Eddig a változatosságunkon kívül a különlegességeinkben nem sok értékeset láttál.

– Pedig köztetek élve tapasztaltam egyet s mást.

– A személyes motivációdát készülsz elmondani? – kezdtem érdeklődőbb lenni.

– Igen. Bár nem igazán általam megélt dolgokról van szó. Inkább csak azért használtam ezt a kifejezést, mert ezeket nem tudnám érvként felhasználni a Gyarmatügy felé.

– Miért?

– Egyrészt, mert én magam sem értem. Másrészt meg, ha valaki nem él köztetek, nem tudhatja, milyen. Sőt, kifejezetten elítélné.

– Most már konkrétabb is lehetnél, eleget beszéltél a levegőbe – türelmetlenkedtem.

- Tetszik például a lazaságotok.
- Nem mondd? – lepődtem meg őszintén.
- Egyszer azt mondtad, nem vagytok alkalmasak a szabadságra.
- Az a döntés szabadságára vonatkozott. Te most a felszabadultságra gondolsz, nem?
- Igen. Ahogy képesek vagytok felülemelkedni, kikapcsolni, befalni a pillanatot. Ez számunkra ismeretlen szabadság.
- Pedig úgy rémlik, szerinted nem a mában élünk – emlékeztettem.
- Összességében így is van. De amikor ellazultok, sokkal mélyebben élitek meg, mint bárki az Univerzumban.
- És ezt úgy mondd, hogy nem is oroszok közé csöppentél.
- Jártam ott is – mosolygott –, értelek. Hidd el, szinte semmi különbség nincs köztetek ebben, ahhoz képest, ami köztünk és az emberek közt van.
- Szóval tetszik a lazaságunk – ezen csak vigyorogni tudtam magamban.
- Attól eltekintve, hogy mekkora szarban vagytok. Ugyanis ez ügyben nem engedhetitek meg magatoknak.
- Oké, ebben szigorúnak, fegyelmezettnak, következetesnek kellene lennünk. De alapvetően értéknek tartod?
- Még hozzá sehol máshol nem találhatóak – hangsúlyozta. – Az általam ismert értelmes lények mind feszesebbek, merevebbek, céltudatosabbak.
- Akkor én ott egészen rosszul lennék.
- Mi nem tudjuk ennyire elengedni magunkat.
- Hé! Várjunk csak! Te jó fej vagy. Hogy is van ez?
- Régóta itt vagyok – kacsintott. – Köztetek és a testetekben. Sok minden ragadt rám.
- Továbbmegyek: komolyabbak is vagytok, igaz?
- Az enyhe kifejezés.
- Becsinálok! Fogadok, nevetni sem szoktatok – egész lelkes lettem magunktól.
- Majd minden fejlettnak mondható lény ismeri a humort. Természetesen mi is. Mégis... valahogy más a mi nevetésünk.
- Miben?
- Közeli sem ilyen mámoros, ilyen felszabadító.
- Akkor a szerelemről aztán végképp halvány gőzöd sincs, mi?

- Nem sok – először fedeztem fel szomorúságot a hangjában.
- Sehol nem találkoztál vele?
- Nálunk is van, hogy jobban kedvelünk valakit a többiekénél. Gyermeket, testvért, barátot. De olyan, hogy szerelem, az teljesen ismeretlen.
- Ezek szerint a párkapcsolataitok is teljesen racionális alapokon nyugszanak? – próbáltam megérteni a helyzetüket.
- Kell az a bizonyos kedvelés, de tulajdonképpen igen.
- Húúú! Most aztán rohadtul nem irigyellek. Még ha holnap megdöglök, akkor se cserélnék veled.
- És ez nem csak egy szófordulat volt, igaz? Teljesen komolyan gondoltad?
- A legteljesebben!
- Ez az! Ez a szenvedély! – egészen belelkesedett. – Ahogy ésszerűtlenül odadobtok egy fontosnak tűnő dolgot egy látszólag jelentéktelen semmiségért.
- Mi többnyire imádjuk ezt. De hogyhogy neked ez tetszik?
- Mert látom, milyen boldog, aki megteszi, és milyen összetört, aki nem.
- Nem biztos, hogy összetört. Lehet, csak olyan, mint ti.
- Tehát semmilyen – állapította meg keserűen.
- De csak a mi szempontunkból.
- Nem. Hozzátok képest egyszerűen rém unalmasak vagyunk.
- Ne már!
- Szárazak, kiszámíthatóak, megtervezettek.
- Emberből is van sok ilyen – vigasztaltam.
- Akkor képzelheted milyen az, amikor mindenki olyan.
- Akasztanám fel magam egyből – nevettem. – Hogy fogsz visszamenni közéjük?
- Szép emlékekkel, és kiröhögve őket.
- Miért nem maradsz itt?
- Ezen nem érdemes gondolkodnom, mikor félig-meddig halálra vagytok ítélve – vett éles fordulatot.
- A francba! Úgy belefeledkeztem a kellemes beszélgetésbe, hogy el is feledkeztem róla.

– Ezt imádom! Ahogy át tudjátok magatokat adni valaminek. Zenének, sportnak, játéknak, vitának, hobbinak. Teljesen, kikapcsolva minden mást. Nálunk ismeretlen ez a fajta szenvedély.

– És ilyen a szerelem is. Kölcsönösen átadjunk magunkat a másiknak.

– Azért zavaros és érthetetlen számomra, mert az értelmem megkapta ezt a testet, de nem érzem magaménak.

– Hé! A nevetés megvolt – hívtam fel rá a figyelmét. – Olyan szemléletesen írtad le az érzést, hogy meg kellett, hogy tapasztald. Meg láttam is rajtad.

– Igaz. Az valahogy jött, szép fokozatosan. A kis kuncogástól kezdődően egyre jobban belejöttem.

– Hogy is fogalmaztál? Mámoros és felszabadító?

– Igen.

– No, akkor ezt az érzést szorozd meg ezerrel, és akkor halvány sejtésed lehet a szerelemről.

– Látod, ezt irigylem tőletek.

Némi elégedettséggel töltött el, hogy az állandó felsőbbrendűsége most kissé önsajnálathoz fordult. Gondoltam, nem árt erősíteni ezt az érzését:

– És tudod, mi még a szép benne? Bárki megkaphatja. Okos és hülye, tanult és műveletlen, szegény és gazdag, bármilyen bőr-, haj- és szemszínű.

– Mindenki?

– Nem mindenki. Bárki – javítottam ki. – Van, akit elkerül, van, aki elkerüli. Bár ez utóbbit is elérheti, csak félelemből elfojtja, tagadja, menekül előle.

– Miért fél ilyen klassz dologtól?

– Pontosan a mámortól. Az érzés kiszakítja megszokott, békés, biztonságos életéből.

– És unalmas életéből.

– Ahogy mondd! Csak sajnálni tudom őket emiatt.

Megkönyörültem rajta, és elkezdtem realisabban ecsetelni a témát:

– Azért, hogy tisztán láss, sokszor szerelmet képzel az ember akkor is, mikor nincs.

– Például?

– Könnyen összekeverik a vágygal, különösen a nemi vágygal.

– Az is szenvedély, nem?
– Hogyne! – helyeseltem. – Csak olyankor magának a vágnak adod át magad, nem a partnerednek.

– Azért az se lehet rossz.

– Egy szóval sem mondtam. Csak az ezerszeres szorzó hiányzik!

Eszembe jutott még valami:

– Vagy például egy koncerten, egy lírai szám közben szerelmesnek hiheted magad az ismeretlenül melléd sodródott lányba. Pedig csak átadtad magad a pillanat varázsának.

– Nekem már ez is elég az irigységhez.

– Persze, ez egy fantasztikus élmény.

– Tudom, az ezerszeres szorzó hiányzik – jelezte, hogy felfogta. – Furcsa, hogy számokat használsz érzésekre.

– Mert hogy a csudába magyarázzam el olyannak, aki sosem élte át a szerelmet?! – emeltem színpadiasan az égnek a kezeim. – Mondhattam volna akár végtelent is, mert semmihez sem hasonlítható. De mivel a nevetés szenvedélyét megélted, több másfélét láttál, így próbáltam valami képet adni neked róla.

– Nagyjából ilyesminek képzeltem magamtól is. És ezzel el is értem a mondandóm céljához.

– Ne kímélj! – fintorogtam, nem vártam pozitív összegzést.

– A korcs, kapzsi, szűklátókörű fajtádat el kéne tüntetni a világból! Ezt látták az előzőek, teljesen helyesen.

– Nem sokáig hagyta, hogy büszke lehessen magunkra...

– Dehogynem – magyarázta hevesen –, pont ez a lényeg: a laza, szenvedélyes, szerelmes fajtádnak viszont fenn kéne maradni! Mert sehol máshol nincs, és mert veletek ezek az értékek is kivesznének.

– ... – csak tátottam a szám.

– Na, ez az én személyes motivációm!

Mivel továbbra sem bírtam megszólalni, folytatta:

– Ezért görcsölök veled, ezért nem választottam a könnyebb megoldást. Egyelőre...

Rágyújtottam. Eddig nem úgy viselkedett, mint aki valamire is tart bennünket. Nem tudtam, hova rakni ezt a megnyilvánulását. Mintha a gondolataimba látott volna:

– Azért mondtam ezt el, hogy többet ne nyafogj, hogy nem jól mutattad be nekem az emberiséget.

– Rendben.

– Valóban szép dolgokról volt szó. De nem engem kell ezekkel győzködni! A sajátjaidnál érd el, hogy ezeket is megtarthassátok a világ számára! Magatokkal, a bolygótokkal együtt!

– Talán érzelmi alapon életben is hagynál minket? – piszkálgattam.

– Nagyon félreértettél. Akármilyen érdekesek is vagytok, a Föld sokkal inkább az. Esetleg, miután szinte teljesen kipusztítottátok magatokat, a maradéknak kijelölünk egy rezervátumot. Hogy ne tűnjetek el örökre. Ezt akarod?

– Dehogya – visszakoztam.

– Akkor nyomás! Oldd meg!

– Miért nem állsz ki az egész emberiség elé, és mondd el nekik a helyzetet? – ez a kérdés már régóta kikíváncozott belőlem.

– Mit érnék el veled?

– Ha te a szemük közé vágod, hogy „ha ezt meg ezt teszitek, az jó, ha nem, pusztultok!”, biztos megtennék.

– Ez az ötlet több sebből vérzik.

– Hallgatlak – biztattam folytatásra.

– Először is, még egy szót sem ejtettél arról, hogy mi az az „ez meg ez”, amit tenni kellene.

– Kimondatlanul azért itt lóg a levegőben.

– Másodszor: ha lenne megoldási javaslatod, amit ily módon tálalnék elétek, mi történne?

– Talán az, hogy megtennék – gúnyolódtam nem értve, mi ezzel a probléma.

– Igen, félelemből. Aztán állandóan ellenőrizhetnénk, korbácsolhatnánk, fegyelmezhetnénk, hogy rendesen megvalósuljon.

– Nem feltétlenül – ellenkeztem nem nagy meggyőződéssel.

– Lehet, viszont a felelősséget szépen ránk hárítanátok. Nem fognátok fel, hogy a saját érdeketekben kell korlátozni magatokat. Csak mutogatnátok, hogy a rohadék zsarnok földönkívüliek minden rossznak az okozói.

– Egy-két generációig elviselhetek ennyit.

– Te hülye vagy! – akadt ki, hogy nem értettem meg. – Örökre! Mivel nem magatoktól teszitek, soha nem fogjátok belátni a szükségességét, és mindig is csak az elnyomást fogjátok látni benne.

– Ugyanúgy, ahogy a gazdaságilag elnyomott fejlődő országok.

– Bizony – nyugtázta, hogy végre felfogtam –, és azt a példát nem én találtam ki.

– Tudom.

– Harmadszor: ha nem teljesítenétek a feltételeimet, utána az inkognitóm nélkül már nem tudnám megvalósítani a gyarmatügyi tervet.

– És tömeggyilkossá váltok. Értem – és hirtelen még valami megvilágosodott: – Ezért nem mehetek én vissza!

– Így van. Ha innen elengedlek, nélkülem nem leszel képes megoldani a problémát. De megpróbálnád, és ezzel nagyon megnehezítenéd a dolgom a B-tervben.

– Tehát, ha újra emberek közé szeretnék kerülni, ki kell találnom a teendőket.

– Úgy van.

– Ha nem, kivégzel? – ezt azért nem gondoltam komolyan, inkább csak piszkáltam.

– Tényleg ilyen gonosznak gondolsz? – méltatlankodott. – Eléledgélhetsz életed végéig ezen a szigeten.

– Nem küldenél ide néhány cimborát meg csajokat? – vigyorogtam.

– Telhetetlen vagy.

– Jó, csak poén volt.

– Félig – látott át rajtam. – Félig meg kibújási kísérlet a döntés felelőssége alól.

– Igaz.

Sajnos nagyon is.

Nem siklottam el amellet, hogy kibökte, egy szigeten vagyunk. Innentől a dzsungel felé tervezett felfedező utam értelmetlenné vált. Először megörültem ennek, de aztán rájöttem, a tengertől még jobban félek. Főleg, ha óceán.

Aztán azzal biztattam magam, ismereteim szerint az efféle trópusi szigetek nem egykék szoktak lenni. Ezzel a gondolattal indultam körülnézni a parton a másik irányban is.

Ugyanúgy nem láttam mást, mint a végtelennek tűnő vizet.

Sohasem rajongtam a vízi járművekért, de elkezdtem eszkábálni egyet. A vityillótól nem messze, de onnan mégis észrevehetetlen helyen.

Nem voltam róla meggyőződve, hogy el merek indulni, de azért készültem. Gyűjtöttem az üvegeket ivóvíznek, szárítottam kajákat, és elkezdtem zabálni tartalékképzési céllal.

Hátha egyszer elég erős lesz a mehetnékem.

Volt ugyan egy olyan gyanúm, hogy nem lehet titkom John előtt, és minden mozdulatomról tud, és amikor indulnék, megakadályozza. Viszont jólesett eljátszozni a gondolattal, meg kikapcsolódásnak sem volt rossz.

– Szóval, mi az, ami kimondatlanul itt lóg a levegőben? – emlékeztetett régebbi kijelentésekre egy délután.

– Az még egy kicsit maradjon is ott, egyelőre jó helyen van.

– Ha van más, akkor rendben – adta be a derekát.

– Az egyik fő feladat, hogy komoly szemléletváltáson kell keresztülmennünk.

– Ezt már eddig is pedzegettük.

– Ez kedvezően befolyásolná mind a három orvosolandó problémánkat.

– Ehhez a felismeréshez sem kell nagy tudomány – gúnyolt.

– Ezzel kapcsolatban merült fel bennem egy gondolat. Én sosem mertem volna szóba hozni, de ha már te megtetted...

– Na, mit akarsz a nyakamba varrni?

– Az én agyamban már többször megfordult korábban is a szerelem.

– Mint megoldás? – kerekedett el a szeme.

– Legalábbis valamiféle összefüggés.

– Hát azt rohadtul nem tudom elképzelni.

– Arra gondoltam – nehezen beszéltem, mert még számomra is hülyén hangzott, mégis úgy éreztem, lehet benne valami –, ha mindenki megélné, talán rájönne, mennyire nem fontosak azok a dolgok, amiket annak képzeli.

– Úgy mint?

– Pénz, hatalom, pozíció, gyűlölet, vakhit.

– Ezt simán józanésszel is fel lehetne fogni, mint nálunk.

- Látod, hogy úgy nemigen megy – legyintettem lemondóan.
- Hát akkor tanítsd!
- Tudod mennyit agyaltam azon, hogyan kéne?
- Mire jutottál?
- Az a gyanúm, nem tanítható.
- Nem jó hír – vágott egy pofát.
- Érvekkel erről nem meggyőzhetőek az emberek. Vagy megérik, mik számítanak az életben, vagy hiába is magyaráznék.
- Alkalmatlanok a megértésre?
- Nem! Határozottan nem – ellenkeztem –, mivel a halálos ágyán a többség rájött, és gyanítom, ezután is rá fog. De odáig... csak a hülyeséget hajtja. Egészen addig, míg meg nem pillantja a Kaszást. Nem tudom, miért csak akkor jön meg az eszük.
- Miért nem mondják el?
- Elmondják. Mit gondolsz, én honnan tudom?
- Ez igaz. Akkor mi a gond? – értetlenkedett.
- Ugyanúgy kiröhögik, mint engem, ha én tanítanám. Aztán a végén meg sopánkodnak, hogy „bezzeg az öreg megmondta, de én nem hittem neki”. Csakhogy akkor már késő. És mikor elmeséli, a gyerekei, unokái ugyanúgy kiröhögik, mint ő a saját öregét.
- Ezt értem. De ha úgy vesszük, az egész emberiség fekszik most a halálos ágyán. Ettől sem világosodnak meg?
- Közvetlenül nem érzékelik – magyaráztam kedvszegetten. – Csak az elenyésző kisebbség gondolja, hogy valóban így van.
- Mondd el mindenkinek!
- Mondják sokan. Süket fülekre talál.
- De ha a tanítás nem megy, akkor mi? – már elege lehetett az állandó magyarázkodásomból.
- Ezért gondolkoztam valami érzelmi alapú megközelítésen.
- És hogy akarsz mindenkinek szerelmet adni?
- Mit tudom én! Csak próbálkozzatok.
- Oké – igyekezett türelmes lenni.
- Az a baj, hogy a legmeggyőzhetetlenebbek nem is élhetik meg a szerelmet.
- Azt mondtad, az bárkivel megeshet.
- Aki nyitott rá. De az ő hozzáállásuk, életfelfogásuk ezt nem engedi. Ahhoz odaadás és elfogadás kell!

- Ja – emlékezett vissza, – ilyesmit említettél.
- Ők meg ezt messziről kerülik. Gyengeségnek tartják, vagy legalábbis félnek, hogy elgyengülhetnek tőle.
- Joggal?
- Szerintem eleve nem túl erős, aki kerüli az ismeretlent.
- Az igaz – bólintott rá.
- Viszont, mivel ilyen romlott lelkületűek vagyunk, sokan kihasználják a nyíltságot. Ezért akár indokolt is lehetne a bezárkózás.
- Logikus reakció.
- Persze, csak mit veszünk vele?! Máshogy is lehet védekezni.
- Összegezve: lemondanak a nagy érzésekről, és egy biztonságos üvegkalitkába zárják magukat.
- Frappáns! – csettintettem rá. – Annyira gyengék párkapcsolati, érzelmi szinten, hogy még a szexet is életszerűtlen pornófilmekből tanulják.
- Miért, honnan kéne? – kérdezte tettetett naivsággal.
- Egymás felderítésével, megismerésével. Ezt nem tudják, vagy nem akarják megélni, erotikának képzelik az ellesett mechanikus mozdulatokat.
- Kicsit beleképzeltem magam az ilyen típusúak helyzetébe.
- Mi van? – kérdezte erőteljes fejkavarásomat észlelve.
- Most, hogy belegondoltam a sivár életükbe, lehet, én is a pénzt meg a hatalmat hajszolnám – vigyorogtam –, jobb híján...
- Most akkor jutottunk valamire?
- Arra, hogy ezen még bőven van kidolgoznivaló – feleltem, miközben úgy gondoltam, teljesen reménytelen.

Este John tovább akarta lendíteni a délután elakadt fejtegetést:

- Szóval, szemléletváltozás témában egyelőre zátonyra futottunk. Milyen fő feladat van még?
- Nem volt értelme tovább menekülnöm, halogatnom:
- A legkeményebb: a szaporodás korlátozása.
- Na végre! Egyszer már kimondtad, vártam mikor hozod újra szóba.
- Nem véletlen kerültem. Rettentően kényes téma.
- Nem vitatom – tárta szét karjait.
- Valami szabályozás kell. Az első lépés még nem annyira rázós.
- Az mi lenne?

– Nem kell támogatni a gyerekvállalást! Se segély, se pótlék, semmi. Csak azoknak legyenek utódaik, akik fel is bírják nevelni.

– Ez minőségjavulást is eredményezne, igaz? – rakta össze.

– Hogyne! Nem az ingyenélő, munkakerülő, szellemileg elmaradott réteg szaporodna.

– Ha nem támogatják, akkor ez így lenne?

– Hát... – vakargattam a fejem – ... talán... egy kicsit... Szóval nem. Ezek akkor is ontanák a kölköket.

– És akkor hogy nőnének fel az utódaik?

– Ezek a szülők dolgozni nem, de követelőzni, azt nagyon tudnak. A demokrácia gyengesége miatt nem is sikertelenül.

– Hogy jön ez ide?

– Ők is szavazók! Aki ad nekik, arra voksolnak – húztam el a szám szélét.

– Kösd munkához a szavazati jogot!

– Ezeket az sem fékezné meg. Sokuk a támogatás mellett is lop, rabol, gyilkol. Anélkül sem arra gondolna, hogy nem kéne gyerek.

– Kemény büntetés-végrehajtás – pörgette válaszaival a társalgást.

– Amivel ugyanúgy eltartjuk őket.

– Néha azt mondd, „ők”, máskor meg, „ezek”.

– Tényleg? Tudom, hogy bunkóság, de némelyek szellemi és erkölcsi színvonala oly mélyen van, hogy nehéz emberszámba venni.

– Szóval ez lenne az a bizonyos kevésbé rázós első lépés? – somolygott.

– Tévedtem – ismertem el. – Ez sem egyszerű. Abban azért biztos vagyok, hogy nem kell ez a fajta szociális támogatás. Csak nem oldja meg teljesen a problémát.

– Kapcsolódó téma a fejletlen országok segélyezése is, nem?

– Hogyne! Nem a fejletlenségük miatt éheznek, hanem, mert többen vannak, mint amennyit el tud tartani a földjük – néha furcsamód a saját régebbi szavaival érveltem neki.

– De náluk se állna le a népesség-növekedés attól, ha megvonod a segítséget, igaz?

– Sajnos. És akkor megindulna a népvándorlás. Az eddig csak szivárgásnak nevezhető költözések tömegessé válnának.

– Nem tűnik sikeresnek a terved – állapította meg.

– Pedig ezek a lépések kellene. Csak még valami más is.

- Éspedig?
- Konkrétabban – nagy levegőt vettem –, közvetlenül kéne korlátozni a szaporodást.
- No! Talán a végén végrehajtható ötleted is lesz?
- Hát... azt még nemigen tudom, hogyan kéne...
- Esetleg működtesd önkéntesen! – dobta fel hunyorított szemekkel.
- Bravó! Hány olyan embert találnál, aki azt mondaná, „az én génjeim szart sem érnek, lemondok a szaporodásról”?
- Poén volt. Ezek szerint összekötnéd a szelektálással?
- Adja magát. Ha már népességet kell csökkenteni, járjon minőségjavulással.
- Helyes! – lelkesedett.
- De hogy tilthatnánk meg az egyénnek az utódlást?
- Megbeszéltük – magyarázta szájbarágóan, – hogy jelen helyzetben az effajta érzelgősség hosszútávon csak álhumánus. Sőt, bűn a következő generációkkal szemben.
- Jó, de akkor hogy tartatjuk be?
- Ne tiltsd! Akadályozd meg!
- Sterilizálás? – esett le. – Neee!
- Akkor mi?
- Nem tudom...
- Pedig úgy meg tudom oldani – bagatellizált –, hogy a delikvens észre se veszi.
- Hogy lehet azt nem észrevenni, hogy nem lesz gyereke?
- Hülye! – nevetett. – Az persze, hogy kiderül. Csak az nem, hogy mitől. Csak határozd meg, kiket!
- Én döntsem el, kik legyenek meddők?
- Nem fogja megtudni senki – nyugtatott könnyedén.
- Elég baj az nekem, hogy én tudni fogom.
- Oké – hagyta rám –, egyelőre hagyjuk az erkölcsi kérdést! Viszont játszunk el a gondolattal: kiknek az utódai hiányoznának a legkevésbé?
- Nem gondolkoztam sokáig:
- Súlyos betegeké, fogyatékosoké. Amennyiben örökölhető a nyavalyájuk.
- Jó kiindulás.
- Talán a bűnözőké, a kegyetlen és gonosz lelkületűeké.
- Az igen.

- Vannak emberek nulla erkölcsi érzékkel.
- Nem rossz.
- De mi van, ha nem is genetikailag ilyenek? Lehet – gondoltam bele –, csak a hátrányos szociális helyzet váltotta ezt ki belőlük.
- Lehet, bár nem valószínű. Viszont a katasztrófa elkerüléséhez (hacsak nem akartok később gyilkolni, háborúzni) valakiknek le kell mondani az utódlásról. Miért ne ez a genetikailag bizonytalan réteg legyen az?
- Vagy szelektálhatnánk aszerint, ki az, aki megérti a helyzetet – vetettem fel.
- Na tessék, ezzel megoldanád a szemléletváltozást is.
- Nem szép feladat ez... – keseregtem.
- Viszont egyvalaminek örülök – ugrott tovább.
- Minek?
- Hogy tulajdonságokban gondolkodsz, nem népcsoportokban.
- Ennyire ismerhetnél! Utálom ezt a hozzáállást. Majd minden nép különbnek képzelet magát a többinél.
- Mire föl?
- Kiválasztott, übermensch, az alapvető gén hordozója és a többi ostoba felsőbbrendűségi duma. Régi nagyjaik (történelmi, tudományos, irodalmi) tetteivel döngetik a mellüket.
- Mint saját érdekük? – képedt el John.
- Nem teljesen, de mintha részük lenne ezekben, vagy mintha az ő ereikben népük hőseinek vére folyna. Pedig akik így vélik, azok aztán tuti azon a szinten sincsenek, mint a lenézett nációk tagjai.
- Értem, de most nem igazán erre gondoltam. Gyakran neveznek meg bűnbakként nemzeteket.
- Nem hiszek a bűnös népben. De ha mondjuk a nulla erkölcsi érzékűek ivartalanításával valamely nép kihal – vigyorodtam el –, akkor tévedtem.
- A gazdagokról megfeledkeztél?
- Nem kell külön kitérni rájuk – naná, hogy gondolkoztam már ezen.
- Jó eséllyel beleesnek valamelyik említett tulajdonságba. Alamizsnaosztó, adakozó lelkiismeret-nyugtatásuk nem hat meg. Ettől még a vagyonyhajszolásos gondolkodás módjuk jobb, ha nem öröklődik.
- Akkor mégis foglalkozunk velük?
- Nem, mert ezt is beleértettem a nulla erkölcsi érzékbe.

- Aha.
- Aki nemhogy élvezné az életet a pénzéből, hanem abban leli örömét, hogy még többet szerezzen, ott baj van a fejben. A megvásárolt cuccait sincs ideje használni, mert már újabbakat szemelt ki magának. Normális?
- Értem – állított le. – Folytatod a felsorolást?
- Vannak olyan helyek, ahol ezeket a tulajdonságokat lehetetlen felmérni. Viszont túl sokan vannak. Ott... talán véletlenszerűen kiválasztva – nem voltam elájulva az ötletemtől.
- Nem segített, csak kíváncsian bámult, hát folytattam saját kútfőből:
- Valami olyasmit is lehetne szűrni – jöttek elő a hetek óta gyűlő gondolatok –, hogy aki nem tiszteli a természetet, a bolygót, a társát.
- Alakul. Ez így már egész hatékony lenne. Hosszútávon mindhárom témában: népességcsökkenés, génfeljavulás, szemléletváltozás.
- De csak játszunk – emlékeztettem. – Bármilyen eredményes is, nem tetszik.
- Miért?
- Ez nem kiválasztódás. Ez már tenyésztés!
- Nevezzük inkább kiválasztásnak! Bár mindegy. A lényeg, hogy a természetesebb megoldással elkésettetek.
- Ez akkor is durva.
- Azt mondd, a sterilizálás nagyon negatív?
- Mi mást mondhatnék?
- Rendben! – lett még a megszokottnál is komolyabb. – Közelítsük meg a másik oldalról!
- Milyen másik oldalról?
- Neked az fáj, hogy elveszük az utódlási lehetőséget, igaz?
- Pontosan – helyesletem.
- Erre azt mondom – kivárt, majd nagyon hangsúlyosan folytatta –, ez nem jár alanyi jogon!
- Mi? – döböntem meg.
- A szaporodást ki kell érdemelni!
- Ez meg miféle duma?
- Hé! Ennél többet néztem ki belőled – pirított rám. – Ez a Természet alaptörvénye! Azt a jogot ki kell érdemelni!
- Ez igaz.
- Nálatok azonban mindenki onthatja az utódokat!

– Azt akarod mondani, nem elveszük a jogot – rendeztettem a hallottakat –, hanem csak az arra érdemesnek adjuk oda?

– Az ősidőkben is ezt csináltátok, csak akkor bunkósbottal döntöttétek el. Most meg ésszel kell.

– Nem hittem volna, hogy tudsz még újat mondani – hüledeztem. – Mármost rólunk. Ezt még fel kell dolgoznom.

Csak másnap voltam hajlandó folytatni.

– Nagyon tetszik ez „szaporodást ki kell érdemelni” gondolat.

– Mivel teljesen logikus.

– A gyakorlati megvalósítást mégsem tudom megemészteni. Még a tiltást se, nemhogy a sterilizálást.

– Inkább szülessen továbbra is meg mindenki? Rendben – játszott el a gondolattal. – De akkor hagyd elpusztulni az alkalmatlanokat és az alkalmatlan helyre születőket! Ez jobb?

– Neem – borzadtam el.

– Valami legyen! Az elején még olyan nagy szájjal mondtad, hogy ez így nem mehet tovább.

– Tudom. Könnyen pofáztam, nem volt lehetőségem tenni ellene. Csak ugattam – ismertem el kényszeredetten.

– Leegyszerűsíttem a lehetőségeket – hajolt közelebb. – Egy: a népesség-növekedés apokaliptikusan fog megfordulni, ha a természetre bízátok. Kettő: akkor is, ha ránk. Három: ha ti kézbe veszitek, még értelmesen is megoldhatjátok. Most. Csak most!

– Mi az, hogy mi? Egyedül rám bíztad ezt!

– Neked a módszert kell kitalálni. Az lehet olyan is, hogy megoldatod a többiekkel.

– Tudom, a globális terv – ezen is agyaltam már eleget. Sikertelenül...

– Dolgozd ki! Most biztos nem kapsz érte béke-Nobel-díjat – röhögött. – De száz év múlva, posztumusz, talán. Akkor majd értékelik, amit tettél.

– Haha, rém humoros vagy.

– Azt is megoldhatjuk, hogy senki nem tudja meg, hogy te találtad ki.

– Ha kitalálnám is – léptem tovább, – hogy tudnám elfogadtatni, megvalósíttatni?

– Nyilván ennek is a terv részének kell lennie.

- Tudod, milyen szörnyű gondolatom volt éjszaka?
- Honnan tudnám?
- Az általad is elismert értékeink – nehezemre esett kifejteni. – A lazaság és a szenvedély...
- Mi van velük?
- Nem lehet, hogy épp ezek a jellemzőink tesznek alkalmatlanná minket egy ilyen bolygónyi összefogásra?
- Nem az ostobaság, kapzsiság, begyöpösödöttség, önimádat? – háborodott fel a felvetésen. – Meghibbantál?
- Jó, jó – nyugtattam. – Csak kezdem úgy érezni, bármerre indulok, falba ütközök.
- Rendben, egyelőre a globális terv is alszik – jelezte, hogy várja a további ötleteket.
- Még arra gondoltam, a szaporodáskorlátozásban nem nekem kéne döntenem.
- Rám ne számíts! – emelte fel kezeit.
- Úgy értem, helyi szinten. Vezetők, felelősök, bizottságok, vagy mit tudom én.
- De az elvi alapot meg kell adnod hozzá!
- Miért? – csak nem hagyta, hogy lerázzam a felelősséget.
- Mert ha nem, csak mennyiségi eredményt érsz el, minőségít nem.
- Miért, ők nem dönthetnek helyesen? – ragaszkodtam a távolmaradásomhoz.
- Hagyok egy kis időt, ezt gondold végig!
- Pár percig eltöprengtem.
- Azt hiszem, tudom, mire gondolsz. Egy ilyen korrup, hazug faj alkalmatlan arra, hogy eldöntse a szaporodásra érdemességet.
- Ez nyilvánvaló – bólintott rá.
- De akkor elvet is hiába tennénk eléjük. Bármit is dolgozunk ki, azt a korrup emberiség fogja végrehajtani. A korrupság lesz a kiválasztódási szempont.
- Eléggé célt tévesztenénk vele.
- Ááááááá! – szakadt ki belőlem a tehetetlenség. – Mindenhol falak!
- Eddig az egyetlen működőképes ötlet az volt: te kijelölöd, én meddővé teszem.
- Kell lennie valami barátságosabbnak.
- Van. A koala – vigyorgott saját poénján.

- Kurva vicces vagy!
- Bocs.
- Ez lenne a hatalom, amit most a kezembe adtál?
- Tulajdonképpen igen – felelte.
- Akkor miért nem élvezem?
- Mert van felelősségérzeted, és nem akarsz uralkodni másokon.
- Áááá! Miért rám raktál ekkora terhet? – nyavalyogtam.
- Más még ennyire se bírná el.
- A francokat! Van, akinek ez meg se kottyanna.
- Igaz – ismerte el, – de csak azért, mert nem látja át a helyzetet. Ezért a súlyát sem érzi.
- Én nem bírom ezt a döntést felvállalni.
- Pedig gondolom, tisztában vagy azzal, hogy ezt rengetegen közületek szívesen felvállalnák. Még a tudottan rosszat is! Személyes indíttatású, előítéletes alapokon nyugvó, ostoba döntéseket is szívbjaj nélkül meghoznának. Ezért nem ők vannak itt. Vagy szeretnéd, hogy egy ilyenre bízzam?
- Igazán sokféle lehetőséget ajánlasz – láttam be ironikusan, – egyik borzalmasabb, mint a másik!
- A te dolgod, hogy keress egy jót.
- Nem hittem neked idején – révedtem a múltba –, hogy azt is megbánhatom, hogy elvállaltam a melót.
- Megtörtént?
- Közel vagyok hozzá.

Másnap John délutánig várta, hogy foglalkozzak a témával, de semmi kedvem nem volt hozzá. Így hát kénytelen volt kezdeményezni:

- Ideje összeírni a teendőket. Számba vettünk már minden megoldási lehetőséget, már csak választanod kell közülük.
- Nem! – tiltakoztam. – Nem juthatott minden az eszünkbe. Kell lennie más módszereknek is! Kevésbé fájdalmasaknak.
- Ezek azok. Ha még vártok, akkor jönnek az igazán fájdalmasak.
- Ha több ember gondolkodhatna rajta, születethetnének más ötletek is. Az enyémnél sokkal jobbak. Miért egyedül kell tennem?
- Ki tiltotta meg a többieknek? – csattant fel.
- Sokan törődnek a környezet megóvásával. Küzdenek, dolgoznak...

– Tudom – lett egy kicsit megértőbb. – Egy-egy kis szelet megmentésén, kisebb problémák megoldásán. Amik automatikusan helyrejönnének a populációtok visszaesésével. Fontos, amit csinálnak, mert ideiglenesen csökkentik a kártevésedet. De ezzel csak lassítják a vég közeledtét. Sajnos nem is túl jelentősen.

– És hibáznak is! Gyakran egy probléma kezelése még nagyobb kárt okoz.

– Igen, erre volt példád a bioüzemanyag, de nem ez a lényeg...

Egészen ráérezett a hatásszünetekre, most is jól használta a folytatás előtt:

– Mondjuk ki! Ezen a bolygón 8 milliárd emberrel szemben lehetetlen a környezetvédelem!

– Ez világos, de ha ezekkel az emberekkel megismertetnéd a helyzet súlyosságát, hogy miért vagy itt, közösen kidolgozhatnánk valami emberibb tervet.

– A helyzet tőlem teljesen függetlenül komoly! Bárki felismerheti.

– Igaz, de a te személyed adna ennek olyan nyomatékot, hogy keményen nekiálljanak dolgozni a problémán.

– Na, elég a rám mutogatásból! – torkollt le. – Bizonyítsátok be, hogy nem vagytok éretlenek, és hogy méltóak vagytok az intelligens jelzőre! Különben mentek a levesbe!

– Szépen használod a kifejezéseinket, de ezt most hogy érted?

– Ha te nem tudsz dönteni, nekem kell! És az az lesz, hogy amíg te itt vedelsz és sütteted a hasad, addig én végrehajtom a gyarmatügyes tervet. Azaz felgyorsítom az önpusztításotokat.

– Ha végeztél, átmehtek a rezervátumunkba? – elkenődésemben ennél jobb nem jutott eszembe.

– Annyira hatékony még én sem tudok lenni, hogy ezt megérd.

– Ez biztató.

– Ezzel ugye nem azt akarod mondani, hogy feladod? – kezdett aggódni.

– Nagyon elfáradtam.

– Te vagy az egyetlen, aki az én segítségemmel tehet a B-terv ellen!

– Nem bírok. Túl nagy teher – feleltem elcsigázottan.

– Akkor lazulj egy-két napot, aztán vágj bele! És ne nyafogj!

– Már ejtöttem eleget, nem lesz jobb. Nem megy! Keress valaki mást!

– Eszemben sincs – ebből nem engedett.

– Biztos találsz még egy ilyen hülyét, aki vállalja. Én is itt vagyok. Lehet, hogy ketten sikerülne.

– A lószart! A végén csak dupla nyavalygást hallgathatnék! Vagy megcsinálod, vagy a B-terv lesz. Legfeljebb belátom – vontam meg a vállát –, hogy túlbecsültem a képességeiteket.

– Miattam?! Egy emberből általánosítasz?!

– Ezt az embert szigorú feltételek alapján kiválasztottam.

– Tévedtél! Ez alapján ítélsz minket halálra? – akadtam ki.

– Mint már mondtam, öngyilkos faj vagytok. Ne fogd rám!

– Persze, bocsi. Akkor úgy fogalmazom: én, sokadik senki alkalmatlansága miatt veszed el az esélyünket, hogy ezen változtassunk?

– Semmilyen esélyt nem veszek el! Neked felajánlottam a segítségemet – magyarázott higgadtan. – Attól, hogy te nem tudsz ezzel élni, a többiek még megoldhatják. Önerőből. Ahogy a legtöbb faj az Univerzumban.

Már nem bírtam gondolkozni. Helyesebben: nem volt értelme. Kifogytam az ötletekből, és bármennyire is nem tetszettek az eddigiek, nem találtam jobbat. Pontosabban: már esélyt sem láttam rá.

És már utáltam is ezt a trópusi paradicsomot. Hiányoztak a szeretteim.

Ezenkívül meg semmire nem vágytam jobban, mint berúgni egyet a megszokott kis közegemben. Ledobni magamról ezt a bazi nagy terhet, és gondtalanul élni, még ha pusztul is az emberiség.

Ez nyilvánvalóan lehetetlen gondolat volt, hisz nem tehetem meg nem történtté ezt a kiruccanást, de legalább egy két-napig.

És bármennyire is összebarátkoztunk Johnnal, soha többé nem akartam látni! Ne emlékeztessen a jelenlétével a kudarcomra!

Mert megpróbálhatnám színeznit, magyarázni, de felesleges. Egyszerűbb kimondani: kudarcot vallottam.

Tisztában voltam vele, hogy az én tengerészeti tapasztalataimmal szinte nulla az esélyem emberlakta helyre elkeverednem, de nem érdekelt. Menni akartam.

Nem tudom, miért, de nem csábított a Robinson-élet még egy ilyen varázslatos szigeten se. Főleg a tehetetlenség gondolatával. Nem mintha

otthon nem így lenne, de ott legalább együtt töketlenkedhetnék a többi emberrel.

Elindultam. Nem akadályozta meg...

Napokig sodródtam. Mielőtt teljesen kimerültem, az utolsó emlékem az volt, hogy a „Szaporodást ki kell érdemelni!” mondatot ismételve vesztettem el az eszméletemet.

Megtaláltak. Nem részletezem, milyen viszontagságok közepette, de végül hazaértem.

Ahogy elterveztem, napokig duhajkodtam, mulattam.

Aztán lassan újra rám telepedett a gondolat: valamit mégiscsak tennem kéne. Akármilyen trógerek vagyunk, tényleg vannak értékeink. Mégse kéne így végeznünk. De hát mitől lettem volna okosabb itthon, mint voltam a szigeten?

Egyszer aztán bevillant a nagy ötlet! Nem, sajnos nem az emberiség gondjára... Csak az én lelkiismeretem megnyugtására.

Megírtam az egészet.

Ennyit tudtam tenni.

Kurva okosnak hittem magam. Jelentem: elmúlt.

Mondhatjátok, hogy leráztam magamról a felelősséget. Igen. Egyszerűen nem bírtam el a súlyát. Egyedül nem...

Bocsássatok meg! Megbuktam... Nem tudtam megoldani.

Nektek kell!

Ahogy az utolsó billentyűt leütöttem, üzenetem érkezett.

Megnyitottam, ez állt benne:

„Tudtam, hogy ezt megírod. Talán a könyvnek a hatását még megvárom...

John”

* * *

Idézetek:

¹ Lovasi András: Apa övének csatja

² Pasquale Festa Campanile: A lator